

TAMPEREEN YLIOPISTO

Juhana Nyman

Vallan myötäilyä ja poliittista peliä

Kehysanalyysi eduskunnan uusien ydinvoimaloiden rakentamista koskeneen keskustelun uutisoinnista keväällä 2010

Tiedotusopin pro gradu -tutkielma

2012

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

NYMAN, JUHANA: Vallan myötäilyä ja poliittista peliä. Kehysanalyysi eduskunnan uusia ydinvoimaloita koskeneen keskustelun uutisoinnista keväällä 2010.

Pro gradu -tutkielma, 124 sivua.

Tiedotusoppi

Huhtikuu 2012

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee eduskunnassa toukokuun 11. päivänä 2010 käydyin uusien ydinvoimaloiden rakentamista koskeneen keskustelun uutisointia. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisia näkökulmia suomalaiset tiedotusvälineet suosivat uutisoinnissaan. Tutkimukseni perustuu kehysanalyysiin. Kehyksen käsitteen perustana on ajatus siitä, että uutinen ei ole todellisuuden heijastuma, vaan toimittajan luoma tuotos, jonka syntyyn ovat vaikuttaneet monet tekijät toimittajan henkilökohtaisista kokemuksista lähtien. Kehysanalyysillä pyritään selvittämään niitä piileviä merkityksiä, joita uutisjutuista on havaittavissa.

Aineistoni oli kaksiosainen, eduskunnan 11. toukokuuta 2010 käymän keskustelun pöytäkirja ja keskustelun pohjalta tehdyt uutisjutut Helsingin Sanomissa, Aamulehdessä, Turun Sanomissa, Iltalehdessä, Yleisradion puoli yhdeksän uutisissa ja MTV3:n Kymmenen uutisissa. Vertailemalla näitä kahta aineistoa toisiinsa, selvitin, mitä tiedotusvälineet keskustelusta valitsivat julkaistavaksi ja mitä jättivät julkaisematta.

Tutkimuksessa ilmeni, että suomalaiset tiedotusvälineet uutisoivat eduskunnan keskustelua vahvasti hallituksen linjaa myötäillen. Tutkituista jutuista nousi esiin kolme uutiskehystä: vallan myötäilyä kehys, politiikka pelinä kehys, ja järki vs. tunteet kehys. Näistä etenkin hallituksen toimia korostava vallan myötäilyä kehys nousee vahvasti esiin aineistosta. Tutkimuksessa ilmeni myös, että tavallisen rivikansanedustajan on erittäin vaikea saada ääntänsä kuuluviin tiedotusvälineissä. Eduskunnan keskustelussa käytti puheenvuoron yhteensä 63 eri poliitikkoa, joista 17 pääsi esiintymään jollakin tavalla, suorasti tai epäsuorasti, mediassa. Muita kuin ministerien puheenvuoroja tai eduskuntaryhmien ryhmäpuheenvuoroja lainattiin vain harvoin.

Havaitut tulokset myötäilevät vahvasti suomalaisesta politiikan journalismista aiemmin tehtyjä havaintoja. Poliitikoista tiedotusvälineissä ääneen pääsevät helpommin hallitus ja vallassa olevat puolueet kuin esimerkiksi oppositio. Tämä johtaa hallituksen kannan korostumiseen tiedotusvälineissä. Toiset poliitikot myös ovat tiedotusvälineissä arvokkaampia kuin toiset. Korkeassa asemassa olevan lähteen lausuntoa voidaan pitää uutisarvoisena riippumatta sen todellisesta merkityksestä.

Asiasanat: Kehysanalyysi, Poliitiikan journalismi, Ydinvoima, Eduskunta

1	JOHDANTO	1
1.1	AIEMPAA TUTKIMUSTA.....	4
2	YDINVOIMAPOLITIikka MEILLÄ JA MUUALLA	6
2.1	YDINVOIMAN NYKYSUOSIO.....	6
2.2	YDINVOIMAPÄÄTÖKSET SUOMESSA	8
2.3	FUKUSHIMA KEVÄT 2011	10
3	YDINENERGIA – YMPÄRISTÖN PELASTUS JA TUHO	12
3.1	YDINVOIMA IKUISENA KIISTAN AIHEENA	12
3.2	KANSALAIKSYSELYIDEN TULOKSIA SUOMESSA.....	16
4	UUTINEN – IHANNE OBJEKTIIVISUUDESTA	20
4.1	UUTINEN – OBJEKTIIVISTA JA TASAPUOLISTA	20
4.1.1	UUTISOINTIIN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ	21
4.2	POLITIIKAN JOURNALISMI - VIESTIMISTÄ JA VALLANKÄYTTÖÄ.....	26
4.2.1	MUUTTUVAT HAASTEET.....	29
4.2.2	KUKA HALLITSEE POLITIIKAN JULKISUUTTA?	32
4.3	TOIMITTAJAT EDUSKUNNASSA	36
5	METODOLOGISIA SUUNTAVIIVOJA	38
5.1	UUTINEN IKKUNANA MAAILMAAN	39
5.1.2	KOROSTAMISTA JA HÄIVYTTÄMISTÄ	41
5.1.3	KEHYKSEN KÄSITE JOURNALISMIN TUTKIMUKSESSA.....	43
5.2	KERTOJAN DISKURSSI	44
6	AINEISTOT JA ANALYYSI.....	47
6.1	EDUSKUNNAN TÄYSISTUNTO 11.5.2010	48
6.2	HELSINGIN SANOMAT 12.5.2010	50
6.2.1	YHTEENVETO	55
6.3	AAMULEHTI 12.5.2010	57
6.3.1	YHTEENVETO	60
6.4	TURUN SANOMAT 12.5.2010.....	62
6.4.1	YHTEENVETO	68
6.5	ILTALEHTI 12.5.2010	70
6.5.1	YHTEENVETO	74
6.6	YLE PUOLI YHDEKSÄN UUTISET 11.5.2010.....	76
6.6.1	YHTEENVETO	80
6.7	MTV3 KYMMENEN UUTISET 11.5.2010	81
6.7.1	YHTEENVETO	85
6.8	EDUSKUNNAN KESKUSTELUSTA UUTISEKSI.....	86
6.9	ANALYYSIN YHTEENVETO.....	88
7	YDINVOIMAKESKUSTELUN UUTISKEHYKSET	91
7.1	VALLAN MYÖTÄILYÄ KEHYS.....	91
7.1.1	VÄLTÄMÄTÖN YDINVOIMA	94
7.2	POLITIikka PELINÄ KEHYS	96
7.2.1	VIHREÄ AJOJAHTI	100
7.3	JÄRKI VS. TUNTEET KEHYS	101
7.5	EDUSKUNTAKESKUSTELUN UUTISAKTORIT	106
8	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	108
8.1	VALTA PUHUU	110

8.2 KIISTELVÄT PUOLUEET.....	111
9 LÄHDELUETTELO.....	118

1 Johdanto

Ydinvoima on ollut Suomessa yksi 2000-luvun mielenkiintoisimpia puheenaiheita. Siitä ovat omalta osaltaan pitäneet huolen uusista ydinvoimaloista käydyt keskustelut eduskunnassa ja etenkin tiedotusvälineissä. Jo vuosituhaten alussa keskustelu kävi vilkkaana ja tunteikkaana, kun vääntöä käytiin viidennen ydinvoimalan rakentamisesta.

Rakennuslupa myönnettiin Eurajoelle Olkiluotoon rakennettavalle ydinvoimalalle, mutta keskustelu jatkui kiivaana myös tuon päätöksen jälkeen. Ranskalaisen Arevan ja saksalaisen Siemensin rakennusprojekti on viivästynyt huomattavasti, eikä voimala ole vielääkään käytössä. Viimeisimpien arvioiden mukaan käyttöönotto tapahtuisi vuonna 2013, kun alkuperäinen arvio oli vuodessa 2009. Lisäksi keskustelua on käyty ulkomaalaisen työvoiman käytöstä ja sen osaavuudesta, etenkin, kun ydinvoimalatyömaan turvallisuus ja työn laatu ovat aika ajoin joutuneet kyseenalaiseen valoon.

Alkuvuodesta 2010 väittely ydinvoimasta Suomessa kiihtyi jälleen, kun keskustelu kolmen uuden ydinvoimalan rakentamisesta alkoi. Toukokuussa 2010 eduskunta otti käsittelyyn hallituksen esityksen Suomen tulevaisuuden energiamuodoista, joihin ydinvoima kuului tärkeänä osana. Hallitus esitti kolmen uuden ydinvoimalan rakentamista Suomeen. Tässä pro gradu -tutkielmassa paneudun keväällä 2010 eduskunnan ydinvoimakeskusteluihin. Tutkin, miten ydinvoiman lisärakentamista koskeva keskustelu eduskunnan täysistunnossa toukokuun 11. päivänä 2010 muotoutui uutisiksi eri medioissa.

Ydinvoimakeskustelua värittivät perinteisten hyötyjen ja haittojen erittelyjen lisäksi ydinvoimaa vastustavien vihreiden istuminen hallituksessa, joka ajoi ydinvoiman lisärakentamista, ja vihreiden julkinen ja suorasanaisten kampanjointi oman hallituksensa esityksiä vastaan. Toinen, etenkin eduskunnan keskusteluissa puhuttanut ilmiö, oli ennen vaaleja jyrkästi ydinvoimaa vastaan liputtaneiden kansanedustajien siirtyminen

ydinvoiman kannattajien puolelle.

Lopulta eduskunta myönsi heinäkuussa 2010 rakennusluvat kahdelle uudelle ydinvoimalalle, Teollisuuden Voiman Olkiluotoon rakennettavalle voimalalle sekä Fennovoiman voimalalle, jonka rakennuspaikaksi varmistui lokakuussa 2011 Pyhäjoki.

Keskustelu ydinvoimasta on jatkunut vilkkaana myös tuon päätöksen jälkeen. Keväällä 2011 ydinvoima ja ydinvoimaloiden turvallisuus nousivat otsikoihin ympäri maailman. Maaliskuussa 2011 Japanissa maanjäristyksen ja sitä seuranneen tsunamin aiheuttama ydinvoimalaturma sai jälleen eri maat pohtimaan ydinvoiman turvallisuutta ja tulevaisuutta.

Ydinvoima onkin herättänyt voimakkaita tunteita puolesta ja vastaan ensimmäisten ydinvoimaloiden käyttöönotosta 1940-luvulla lähtien. Etenkin sattuneet vakavat onnettomuudet ovat saaneet keskustelun käymään kiihkeänä, ja kasvattaneet ydinvoiman vastustamista.

Oma kiinnostukseni ydinvoimaan liittyvään tutkimukseen alkoi, kun vierailin vuonna 2006 Tsernobylistä Ukrainassa. Tsernobyli muistetaan vuonna 1986 tapahtuneesta historian pahimmasta ydinvoimalaonnettomuudesta. Ydinvoima mediatutkimuksen aiheena on kiehtova, sillä siihen liittyy niin paljon tunteita, mielipiteitä, rahaa ja valtaa.

Jokaisella on mielipiteensä ydinvoimasta, ja tiedotusvälineiden tehtävänä on luovia mielipiteiden ja vaikuttamisyritysten viidakossa ja uutisoida asioista puolueettomasti ja monipuolisesti. Ajatukseni oli tehdä ydinvoimaan liittyvää tutkimusta jo opintojeni aiemmassa vaiheessa Cardiffin yliopistossa, mutta silloin aihe vielä jäi odottamaan. Keväällä 2010 ydinvoiman lisärakentamisen ympärillä vellone keskustelu herätti kuitenkin aiheen henkiin.

Tutkimukseni perustuu kehysteoriaan. Journalismin tutkimuksessa kehysteoria lähtee ajatuksesta uutisesta, ei niinkään todellisuuden heijastajana, vaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti muokkautuneena tuotteena, jonka syntyyn ja muotoon ovat vaikuttaneet

monet eri seikat. Toimittajan luomiin kehyksiin vaikuttavat tekijät tämän henkilökohtaisesta historiastaan kulttuuriympäristöön sekä laajemmin yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvät tekijät. Lisäksi uutiskehyksiin vaikuttavat esimerkiksi lähteiden ja eri instituutioiden tuottamat kehykset. (Horsti 2005, 53)

Tutkin uutiskehyksiä eri tiedotusvälineiden uutisjutuista, jotka käsittelevät eduskunnan täysistunnossa käytyä ydinvoiman lisärakentamista koskenutta keskustelua toukokuun 11. päivänä 2010. Tuossa samaisessa istunnossa pääministeri Matti Vanhanen pääministerin ilmoituksessa ilmoitti asian saapuneen eduskunnan käsiteltäväksi.

Kehysten lisäksi tarkastelen uutiset toimittaneiden toimittajien käyttämiä uutiskertojan erilaisia strategioita siinä, miten he käsittelevät eri uutisaktoreita ja -aiheita kertojan diskurssissa ja henkilön sekä sivuhenkilön diskursseissa. Tietynlaisia kerronnan keinoja käyttämällä toimittaja voi joko korostaa tai vastaavasti horjuttaa valitsemiaan osia informaatiosta tai henkilöistä. Jotkin osat saatavilla olevasta informaatiosta eivät pääse lainkaan näkyville. Erilaisia kerronnan keinoja tutkimalla, ja ne tunnistamalla on mahdollista paneutua syvemmin uutisten välittämään kuvaan maailmasta.

Tutkimuksessani pyrin selvittämään, miten eri tiedotusvälineet kehystivät eduskunnan täysistunnossa pääministerin ilmoituksesta käytyä keskustelua uutisoinnissaan. Selvitän, miten eri tiedotusvälineiden kehykset erosivat toisistaan, tai miltä osin ne olivat samanlaisia. Tutkin Helsingin Sanomien, Aamulehden, Turun Sanomien ja Iltalehden sekä Ylen puoli yhdeksän uutisten ja MTV3:n Kymmenen uutisten uutisjuttuja aiheesta. Aineistooni kuuluu myös eduskunnan täysistunnon keskustelun pöytäkirja, jota uutisiin vertaamalla selvitän, miten eri poliitikkojen näkemykset keskustelussa pääsivät esiin tiedotusvälineissä tai jäivät huomiotta.

1.1 Aiempaa tutkimusta

Ydinvoimaa mielipiteitä jakavana ja tunteita herättävänä aiheena on tutkittu varsin paljon mediatutkimuksessa. Juho Rahkonen (2002) tutki julkista keskustelua, joka käytiin Suomeen rakennettavan viidennen ydinvoimalan lupapäätöksen yhteydessä. Rahkosen tutkimuksesta kävi ilmi, että lehdistö antoi enemmän tilaa ydinvoiman kannattajille kuin vastustajille.

Rahkosen tutkimus rajoittui aikaan ennen kuin eduskunta aloitti viidennen ydinvoimalan käsittelemisen vuonna 2002. Tutkimuksensa loppusanoissa Rahkonen toteaa journalismin tehtävien ydinvoimakysymyksen raportoimisessa muuttuvan, kun tapahtuma etenee eduskunnan käsittelyyn saakka. Rahkosen mukaan eduskuntakäsittely ja sitä edeltävä lobbaus ovat journalisteille suuri haaste ja näytön paikka: ihmisille pitää kertoa mahdollisimman laajasti ja yksityiskohtaisesti, miten tällaisesta, mittavasta, koko kansan elämään jollain tavalla vaikuttavasta hankkeesta päätetään. Hänestä journalismin rooli vahtikoirana korostuu, kun yleisölle on raportoitava avoimesti päätöksenteon eri vaiheet ja käänteet. Erityisesti hänestä yleisölle on annettava monipuolinen kuva siitä, minkälaisilla perusteilla ratkaisuun lopulta päädyttiin. (Rahkonen 2002, 73)

Tämä tutkimus pääsee oivasti pureutumaan juuri Rahkosen esittämään tilanteeseen. Vaikka kyseessä on jo keskustelu seuraavista ydinvoimaloista ja ydinvoimapäätöksistä vuodelta 2010, on median rooli luonnollisesti samanlainen. Tutkimalla yhtäältä eduskunnan keskustelua ydinvoiman lisärakentamisesta ja median uutisointia keskusteluista, ja vertaamalla näitä toisiinsa, tuloksista voidaan lukea, millä tavoin media tätä tärkeää tehtäväänsä hoiti toukokuussa 2010, ja minkälaisia kehyksiä uutisoinnista on havaittavissa. Pyrin selvittämään, antoiko media eduskunnan keskustelusta monipuolisen kuvan.

Myös ydinjätteen loppusijoittamisesta käyty keskustelu ja sen uutisointi on herättänyt

tutkijoiden mielenkiinnon. Pentti Raittila tutki vuosina 1999–2001 lehdissä ja televisiuutisissa olleita ydinjätettä käsitelleitä uutisjuttuja. Raittilan tutkimuksessa kävi ilmi, että journalismi toimi erilaisten näkökulmien välittäjänä, mutta eri näkökulmien ja argumenttien vuorovaikutuksen organisoiminen jäi puutteelliseksi. Raittilan tutkimuksen mukaan juttujen sisäinen dialogi rakentui journalististen rutiinien ja uutisjutun muotovaatimusten mukaan enemmän kuin niin, että pyrkimyksenä olisi ollut löytää aiheesta ”totuus” tai edes asian monimutkaisuuden ymmärrys. Eri näkemykset pääsivät mediassa esiin, mutta dialogi näiden näkemysten väliltä puuttui. Kaikki saivat puhua, mutta puhuivat pääasiassa toistensa ohi. (Raittila 2002, 89–90)

Tsernobylin vuoden 1986 ydinvoimalaonnettomuus on innoittanut mediatutkijoita. Soilikki Vettenranta (1998) tutki, miten ihmisen aiheuttamasta ympäristökatastrofista, Tsernobylin ydinvoimalaonnettomuudesta, kertoneet televisiuutiset vaikuttivat jälkikäteen tarkasteltuna vastaanottajien tulkintaan itse onnettomuudesta. Millaisia ajatuksia, miellelyhtymiä ja reaktioita uhasta kertova informaatio herättää?

Tutkimuksessa selvisi, että Tsernobyl-utiset televisiossa perustuivat pääasiassa onnettomuuden teknisiin seikkoihin, kun tutkimukseen osallistuneet vastaajat loivat useammin mielikuvansa symbolisen ja kulttuurisen järjellisyden pohjalta. Tutkimus osoittaa, että Tsernobyl-utisointi johti selvään uskottavuuden heikkenemiseen ja aiheutti suurta epäluottamusta viranomaisia, asiantuntijoita ja jopa tiedotusvälineitä kohtaan.

2 Ydinvoimapolitiikka meillä ja muualla

Tässä luvussa käyn läpi viime vuosien ydinvoimapolitiikan linjauksia Suomessa ja maailmalla. Tarkastelun pääpaino on lähinnä 2000-luvulla, joka on ollut Suomessa ydinvoimakeskustelun osalta varsin vilkasta ja värikästä aikaa, mutta myös muualla Euroopassa ja maailmalla ydinvoima on puhuttanut vilkkaasti.

2.1 Ydinvoiman nykysuosio

Ydinvoiman aikakausi oli jo painumassa historiaan 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa, kun monissa maissa tehtiin päätöksiä ydinvoimasta luopumisesta. Ydinvoiman lisärakentamisen suosio oli ollut laskussa lähes kaksi vuosikymmentä. Huoli ydinvoimaloiden turvallisuudesta ja ydinjätteen käsittelystä sekä ydinvoiman korkeat kustannukset vaikuttivat pitkään kielteisesti ydinvoiman suosioon (Elliott 2007 ks. Jartti 2010, 13).

Ydinvoiman uusi nousu takaisin energiapolitiittiseen keskusteluun tapahtui 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulla ja ydinvoimasta muodostui potentiaalinen vaihtoehto puhuttaessa eri maiden tulevaisuuden energiantuotannosta. Ydinvoiman uuden tulemisen nähtiin johtuvan suurelta osin siitä, että sitä pidettiin hyvänä keinona Kioton ilmastopimuksen edellyttämiin kasvihuonekaasujen vähennyksiin pääsemiseksi. Litmanen mukaan monet maat pitivät ydinvoimaa hyvänä vaihtoehtona osaksi energiapolitiikkaansa, koska siinä nähdään merkittäviä ympäristöhyötyjä. Eri maiden oli pyrittävä kohti kestäväää energiataloutta, ja tämä huomioon ottaen ei ollut kovinkaan yllättävää, että jotkin maat osoittivat uutta kiinnostusta ydinvoiman käyttöön ja tekivät konkreettisia päätöksiä valmistellakseen ydinvoiman käytön kehittämistä. (Litmanen 2009, 22–23)

Kasvihuonepäästöjen suitsemista esitettiin myös Suomessa syynä ydinvoiman käytön lisäämiselle. Suomen työ- ja elinkeinoministeriön ydinvoimaa koskevissa perusteluissa kasvihuonekaasupäästöjen laskeminen oli merkittävässä osassa: ”Ydinvoima edesauttaa merkittävästi Suomen kansallisen ilmasto- ja energiastrategian toteutusta. Ydinvoiman käytöstä ei käytännössä aiheudu kasvihuonekaasupäästöjä.” (TEM 2010)

Froggatt toteaa, että toisena vaihtoehtona ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja päästörajojen tavoittamisessa nähdään turvautuminen yhä enemmän uusiutuviin energiamuotoihin. Monissa maissa kamppailua käydäänkin nykyään yhä enemmän ydinvoiman ja uusiutuvien energiantuotannonmuotojen välillä. (Froggatt 2007 ks. Jartti 2010, 14)

2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulla monissa maissa ryhdyttiin toimiin ydinvoiman uuden tulemisen puolesta. Ranskassa rakennetaan parhaillaan uutta ydinvoimalaa ja Tšekissä, Liettuassa ja Iso-Britanniassa käydään keskustelua uusien ydinvoimaloiden rakentamisesta. (Froggatt 2007 ks. Jartti 2010, 13)

Saksassa ydinvoiman alasajosta päätettiin Gerhard Schröderin johtamassa SPD:n ja vihreiden (die Grünen) koalitionhallituksessa vuonna 2001, ja laki tuli voimaan vuonna 2002. Hallitus pakotti ydinvoimateollisuuden hyväksymään ydinvoimasta luopumisen. Sopimukseen suostuminen antoi ydinvoimateollisuudelle mahdollisuuden vaikuttaa sopimuksen yksityiskohtiin, käytännössä alalla ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin suostua. (Energiateollisuus 2009) Sittenmin vuonna 2010 Saksan hallitus pääsi sopuun maan ydinvoimaloiden käyttöään jatkamisesta. Liittokansleri Angela Merkelin johtama hallitus halusi jatkaa voimaloiden käyttöaikaa keskimäärin kahdellatoista vuodella. (Hs.fi. 2010)

Myös Ruotsi pyörsi aiemmat päätöksensä siirtyä muihin energiamuotoihin ja lopettaa ydinenergian käyttö. Vuonna 1980 Ruotsissa päätettiin ydinenergian käytön vaiheittaisesta lopettamisesta. Kuitenkin kesäkuussa 2010 parlamentti äänesti tuon

päätöksen kumoamisen puolesta ja päätti uusien voimaloiden rakentamisesta suljettavien tilalle. (World Nuclear Association 2010)

Kiinnostusta ydinvoimaa kohtaan on ollut 2000-luvulla havaittavissa myös maissa, joissa sitä ei aiemmin ole käytetty. Maailman neljänneksi suurimman uraanintuottajamaan, Namibian, uusi energiapolitiikka kattaa koko ydinpolttoainekierron uraaninetsinnästä louhintaan, jalostukseen ja ydinvoiman tuotantoon. Namibian ensimmäisen ydinvoimalan on määrä käynnistyä vuonna 2018. (Vihreälanka.fi 2011)

2.2 Ydinvoimapäätökset Suomessa

Suomen ensimmäinen ydinvoimala otettiin käyttöön Loviisassa vuonna 1977. Sitä seurasivat nopeassa tahdissa Loviisan toinen voimala vuonna 1980 sekä Olkiluotoon rakennetut voimalat vuosina 1978 ja 1980. Seuraavaa ydinvoimalaa koskevaa myönteistä päätöstä saatiinkin sitten odottaa huomattavasti pidempään. Vuonna 1986 tapahtunut Tsernobylin ydinvoimalaonnettomuus romahdutti ydinvoiman kansansuosion ja samalla se kaatoi Perusvoiman suunnitelman hakea lupaa uuden, viidennen ydinvoimalan perustamiselle.

Vuonna 1991 Perusvoima jätti hakemuksen uuden ydinvoimalan rakentamisesta Olkiluotoon tai Loviisaan. Väittely ydinvoimalasta jatkui vuoden 1993 syksyyn saakka. Eduskunta äänesti viidennen ydinvoimalan rakentamista vastaan äänin 107–90. Vastustajien näkyvin hahmo ydinvoimaväittelyssä oli tuolloin keskustan Matti Vanhanen. (Hämäläinen 2010, 34–44) Vuonna 2010 Vanhanen oli yksi ydinvoiman lisärakentamisen pää-äänenkannattajia.

Vuonna 2000 ydinvoimanrakentajia viimein onnisti, kun Teollisuuden voima haki ydinvoimalalupaa ja saikin sen eduskunnan äänestettyä luvan puolesta äänin 107-92

toukokuussa 2002. Rakentajaksi valikoituivat ranskalainen Areva ja saksalainen Siemens. Kaikki ei ole kuitenkaan mennyt niin kuin toivottiin. Voimalan rakentaminen on takannut kovasti. Sen piti valmistua vuonna 2009, mutta tämän hetkiset arviot ovat vuodessa 2013. Olkiluotoon rakenteilla oleva ydinvoimala on 20 vuoteen ensimmäinen länsimaissa. 2000-luku osoittautui lopulta Suomessa ydinvoiman vuosikymmeneksi. Kun vuonna 2007 uusien kansanedustajien enemmistö ilmoitti olevansa ydinvoiman lisärakentamisen kannalla, eri voimayhtiöt rohkaistuivat käynnistämään valmistelut uusien lupien hakemiseksi. (Hämäläinen 2010, 34–44)

Vuonna 2010 ydinvoimakeskustelu nosti reippaasti päätään. Työ- ja elinkeinoministeriöön jätettiin vuosina 2008–2009 kolme periaatepäätöshakemusta koskien uusia ydinvoimalaitosyksiköitä. Toukokuussa 2010 Valtioneuvosto teki myönteisen periaatepäätöksen kahden uuden ydinvoimalaitosyksikön osalta. Ne koskivat Teollisuuden Voima Oy:tä ja Fennovoima Oy:tä. Valtioneuvosto hylkäsi käsittelyssään Fortum Power and Heat Oy:n hakemuksen uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta Loviisaan. Eduskunta hyväksyi päätökset 1.7.2010 äänestyksessään. Lisäksi eduskunta hyväksyi valtioneuvoston tekemän periaatepäätöksen Posiva Oy:n Eurajoen Olkiluotoon suunnitteleman ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna. (Tem.fi 2010, Eduskunta.fi 2010)

Suomi on ollut varsin omalaatuinen maa energiapolitiikkansa suhteen, sillä kun muualla maailmassa ydinvoiman nähtiin 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa olevan jo menneisyyttä, Suomessa sen on katsottu olevan osa tulevaisuutta. Kiistelystä huolimatta ydinvoima on Suomessa pitänyt pintansa energiamarkkinoilla ja uudet rakennusluvut pitävät huolen siitä, että niin on jatkossakin. Tällä hetkellä yli neljännes Suomessa kulutetusta sähköstä tuotetaan ydinenergialla maan neljällä ydinvoimalalla. Eurajoen Olkiluodossa rakenteilla oleva viides voimala tulee valmistuessaan lisäämään tuota osuutta huomattavasti. (Tem.fi 2010)

Suomessa ydinvoimamyönteisyys on ollut poikkeuksellisen korkealla myös

ydinjäteasioissa. Suomi on Yhdysvaltain lisäksi maailman ainoa maa, jossa on tehty poliittinen päätös korkea-aktiivisen ydinjätteen loppusijoituksesta. (Kojo 2004, 232)

2.3 Fukushima kevät 2011

Keväällä 2011 ydinvoimakeskustelu sai jälleen uuden käänteen, mikä sai monet maat pohtimaan uudelleen ydinvoimaloidensa kohtaloita. Maaliskuun 11. päivänä 2011 Japanissa tapahtuneen maanjäristyksen ja siitä seuranneen tsunamin aiheuttamat vakavat ongelmat Fukushiman ydinvoimalassa herättivät keskustelua esimerkiksi jo aiemmin ydinvoimaloilleen jatkoaikaa antaneessa Saksassa. Saksassa tehtiin pian Fukushiman ongelmien jälkeen sulkupäätös kaikille maan ennen 1980-lukua rakennetuille ydinvoimaloille. Voimalat suljettiin kolmeksi kuukaudeksi, joiden aikana arvioitiin jatkaako Saksa voimaloidensa käyttöaikaa, kuten aiemmin oli päätetty. Ratkaisua perusteltiin sillä, että vanhojen ydinvoimaloiden turvallisuudesta on herännyt epäilyksiä Fukushiman ydinvoimalan ongelmien vuoksi. (Uusisuomi.fi 2011)

Myös Sveitsi jäädytti päätöksensä korvata ikääntyvät ydinvoimalansa uusilla ja Ranskassa ympäristöryhmittymät ovat vaatineet kansanäänestyksen järjestämistä ydinvoiman tulevaisuudesta. (Nuclearpowerdaily.com 2011)

Myös ydinvoiman kannattajat aktivoituivat Japanin katastrofin jälkeen. Kansainvälinen atomienergiajärjestö (IAEA) ilmaisi huolensa siitä, että Japanin ydinvoimalaongelmien myötä ydinvoiman lisärakentaminen ja ydinvoimateknologian kehittyminen saattavat hidastua. Järjestön mukaan ydinvoiman kehittämisen laittaminen jäihin tuottaisi lisäongelmia ilmastonmuutoksen torjumisessa. (Nuclearpowerdaily.com 2011)

Suomessa ydinvoimakeskustelu syttyi Japanin tapahtumien jälkeen uudelleen liekkeihin, vaikka periaatepäätökset kahden uuden voimalan rakentamisesta oli tehty jo lähes vuotta

aiemmin. Vain vähän ennen kevään 2011 eduskuntavaaleja sattunut turma teki ydinvoimasta myös jonkinasteisen vaaliteeman. Ydinvoimaa voimakkaasti vastustanut vihreät esitti puheenjohtajansa Anni Sinnemäen johdolla, että poliittiset puolueet sitoutuisivat siihen, ettei uusista ydinvoimaloista tehdä periaatepäätöksiä seuraavassa hallituksessa. Sinnemäki muistutti ydinvoiman käyttöön liittyvistä riskeistä ja siitä, että turvajärjestelmät voivat pettää. Hän totesi ydinvoiman olevan riskitekijä myös Suomen oloissa. Sinnemäki vaati myös, että uusien, jo luvat saaneiden, voimaloiden turvallisuusvaatimuksia olisi tarkistettava, ja elleivät rakennuslupia hakevat voimalat niitä täytä, tulisi luvat evätä. (Vihreät.fi 2011)

Ydinvoimaa kannattaneen Kokoomuksen puheenjohtaja Jyrki Katainen puolestaan totesi, ettei Japanin tapahtumia pitäisi hyödyntää lyhytnäköisesti poliittisessa keskustelussa. Hänen mielestään kaivattaisiin tietynlaista analyttisyyttä ja malttia, eikä hänestä pitäisi yrittää hyödyntää luonnonkatastrofia lyhytkatseisesti politiikassa. (Mtv3.fi 2011)

3 Ydinenergia – ympäristön pelastus ja tuho

Ydinvoima ja sen käyttö on ollut yksi suuria poliittisia kiistakapuloita maailmassa sitten 1950-luvun, kun ensimmäiset ydinvoimalat otettiin käyttöön. Ydinvoima on nähty niin ehtymättömänä energianlähteenä ja näin vastauksena maailman kasvavaan energiantarpeeseen kuin myös suurena uhkana ihmisille ja ympäristölle. Nykyisellään keskustelua käydään esimerkiksi siitä, jarruttaako ydinvoiman lisärakentaminen muiden, uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa, ja toisaalta siitä, onko ydinvoima keino jarruttaa hiilidioksidipäästöjen kasvua ja sitä myötä uhkaavaa ilmastonmuutosta.

Tässä luvussa tarkastelen, kuinka ydinvoimaa on käsitelty aikojen saatossa ja selvitän argumentteja, joita on käytetty niin ydinvoiman puolesta kuin sitä vastaan. Tarkastelen myös sitä, miten kansan ydinvoimaan suhtautuminen on Suomessa muuttunut viimeisten vuosikymmenten kuluessa.

3.1 Ydinvoima ikuisena kiistan aiheena

Ydinvoiman käyttö on puhuttanut niin Suomessa kuin muualla maailmallakin jo vuosikymmeniä. Ydinvoiman rakentaminen ja käyttäminen on poliittinen, eettinen, teknologinen ja taloudellinen kysymys, jonka vaikutukset ovat suuria, pitkäaikaisia ja peruuttamattomia. Ydinvoimakeskusteluun ottavat osaa niin poliittinen johto kuin tavalliset kansalaisetkin. Ja kuten Siimes kirjoittaa: ”Koko keitosta hämmentää lehdistö, valtiomahti, joka toimii osana päätöskoneistoa kommentoiden sen ratkaisuja ulkopuolelta”. (Siimes 2004, 6).

Ydinvoimasta puhuttaessa kyseessä ovat faktojen lisäksi suuret tunteet niin puolesta kuin vastaanikin. Ydinvoimaa on pitkin matkaa puollettu ja vastustettu monin eri väittein.

Alkuun ydinvoimaa pidettiin suurena vastauksena maailman energiatarpeisiin lähes ehtymättömänä energianlähteenä, jonka piti varmistaa yhteiskunnan kasvun jatkuvuus (Lammi 2004, 13). Vielä 1970-luvulla ydinvoima nähtiin melko ongelmattomana, mutta vakavat onnettomuudet vuonna 1979 Harrisburgissa ja 1986 Tsernobylässä saivat monet mielipiteet kääntymään ydinvoimavastaisiksi. (Kantola 2004, 108)

Ydinvoimaa puoltavat argumentit ovat olleet moninaisia ja ne ovat vuosikymmenten kuluessa muuttuneet hieman. Selkeänä linjana puoltavissa argumenteissa on kuitenkin huomattavissa ydinvoiman paremmuus muiden energiantuotantotapojen rinnalla. 1970-luvulla keskeisin argumentti oli riippuvuuden vähentäminen tuontiöljystä. 1980-luvun pääasialliseksi puoltopuheeksi nousi fossiilisten öljyjen käytön aiheuttaman happamoitumisen vähentäminen ydinvoimaa lisäämällä, kun taas 1980-luvun lopulta aina tähän päivään saakka keskeisin puoltava argumentti on ollut hiilidioksidipäästöjen vähentämistarpeeseen vastaaminen ja ilmastonmuutoksen pysäyttäminen. (Kantola 2004, 108) Ydinvoimaa on puollettu myös sen merkityksellä taloudelliselle kasvulle, elintason ylläpitämiselle, teollisuuden kansainväliselle kilpailukyvyille ja tuotanto- ja kriisivarmuudelle sekä ympäristölle (Sänkiaho & Rantala 1988, 114).

Ydinvoimaa vastustavien puheenvuoroissa on myös nähtävissä muutoksia vuosikymmenten aikana. Ympäristötekijät vasta-argumenttina ovat saaneet rinnalleen myös taloudellisen puolen. Kantola kirjoittaa vastustajien argumenteista: ”ydinvoima on paitsi vaarallista ja kestävän kehityksen kanssa ristiriidassa, myös taloudellisesti kannattamatonta.” (Kantola 2004, 108) Sänkiaho ja Rantala listaavat vasta-argumentteihin käytöstä aiheutuvan onnettomuusriskin, ydinjätteet ja ympäristöhaitat, joita aiheutuu myös ydinvoiman normaalissa tuotannossa (Sänkiaho & Rantala 1988, 115–116). Muita perusteluita ovat olleet ydinvoiman käytön hidastava vaikutus uusiutuvien energiamuotojen kehittämiseen ja ydinvoiman mahdolliset kytkökset ydinaseiteollisuuteen (Nissinen 2004, 91)

Juho Rahkonen tutki vuonna 2002 ydinvoiman lisärakentamisesta käytyä julkista

keskustelua. Rahkonen listasi tutkimuksessaan löytämiään julkisuudessa käytettyjä syitä, joilla puolletaan ja vastustetaan ydinvoiman lisärakentamista. Samalla Rahkonen huomasi, että ydinvoimaa sekä puolletaan että vastustetaan usein samoilla perusteilla. Ydinvoiman kannattajat perustelivat lisärakentamista seuraavalta listalta löytyvillä perusteilla: (Rahkonen 2002, 18)

- Energiantarve kasvaa
- Suomen talouden kivijalka, raskas teollisuus, on energiantensiivistä
- Ydinvoima turvaa Suomen työllisyyden ja kilpailukyvyn
- Ydinvoima tuottaa halpaa energiaa, vaikka voimalan rakentaminen onkin kallista
- Ydinvoima ei tuota hiilidioksidipäästöjä eikä ilmansaasteita
- Ydinvoima on Suomen ainoa realistinen mahdollisuus selvittää Kioton ilmastopöytäkirjan velvoitteista
- Ydinvoimalla turvataan Suomen energiaomavaraisuus
- Ydinvoimalla voidaan nostaa energiantuotannon kotimaisuusastetta
- Todellisia vaihtoehtoja ydinvoimalle ovat vain maakaasu ja kivihiihi
- Maakaasu ja kivihiihi ovat ilmastolle haitallisia, eivätkä uusiutuvat energiamuodot riitä teollisuuden tarvitseman perusvoiman tuottamiseen
- Länsimainen ydinvoimateknologia on turvallista
- Ydinjätteet voidaan loppusijoittaa kallioperään ilman ongelmia
- Uuden ydinvoimalan jätteet eivät enää tunnu missään, koska vanhat joudutaan kuitenkin loppusijoittamaan
- Säteilyn vaikutuksia ihmiseen on liioiteltu
- Vesivoiman tie on Suomessa kuljettu loppuun
- Energian säästö ei riitä kattamaan kasvavaa energiantarvetta
- Ydinvoiman rakentaminen työllistää suomalaisia
- Ydinvoiman lisärakentaminen ei estä eikä haittaa vaihtoehtoisten energiamuotojen kehitystyötä
- Yhteiskunnan ei tarvitse rahoittaa ydinvoimaa, sillä sen tekee teollisuus

- Ydinvoima on hyvä siirtymäkauden ratkaisu siksi ajaksi, kunnes vielä kehitteillä olevat energiantuotantotavat, etupäässä fuusioenergia, saadaan käyttöön

Ydinvoiman lisärakentamista vastustaneiden argumenteista syntyi vähintään yhtä pitkä lista: (Rahkonen 2002, 19)

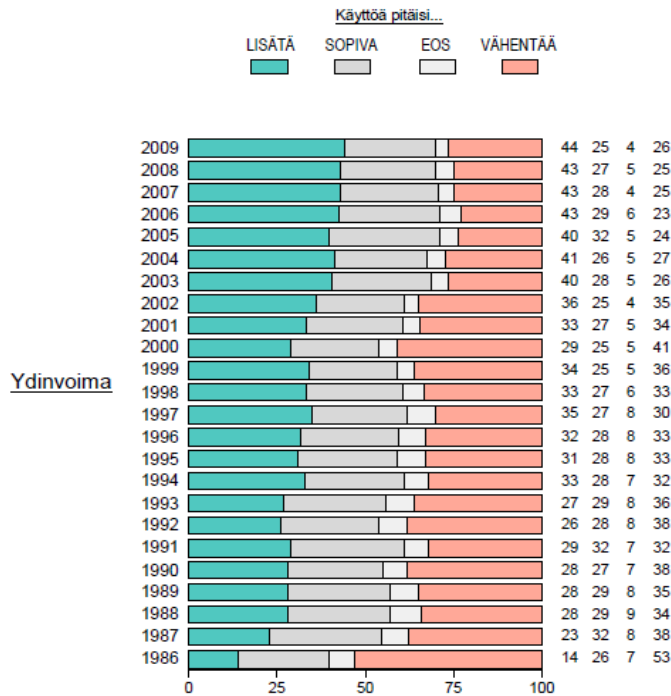
- Energiankulutusta ei ole pakko – eikä edes voi – kasvattaa jatkuvasti
- Ydinvoima tuottaa radioaktiivista jätettä, joka jää tulevien sukupolvien riesaksi
- Ydinvoimalaonnettomuus on valtava riski ihmiselle ja luonnolle, eivätkä mitkään vakuutukset pysty kattamaan mahdollisen onnettomuuden kustannuksia
- Energian säästön ja vaihtoehtoisten energiamuotojen avulla Suomi selviää Kioton ilmastositomuksen tavoitteista ja panee vieläpä paremmaksi
- Yltäkylläinen energian riittävyys katalysoi itsessään kulutuksen kasvua
- Uraanin louhiminen aiheuttaa ympäristöhaittoja, ja kaivosyhtiöt polkevat alkuperäisasukkaiden oikeuksia
- Ydinvoimalan todelliset kustannukset ovat paljon suuremmat kuin teollisuuden tekemät laskelmat antavat ymmärtää
- Ydinvoima on myös taloudellinen riski, koska sähkön hinta ja kysyntä voivat muuttua vuoteen 2008 mennessä, jolloin voimala olisi käyttövalmis
- Ydinvoima ei ole koskaan kotimaista energiaa
- Monet maat, kuten Saksa ja Ruotsi, ovat luopumassa ydinvoimasta
- Lisäydinvoima huonontaisi Suomen imagoa maailmanmarkkinoilla
- Energiaa riittää ilman lisäydinvoimaakin
- Suomen on siirryttävä raskaasta, energiaintensiivisestä teollisuudesta yhä enemmän korkeaa osaamista vaativaan tuotantoon, kuten informaatioteknologiaan
- Sähkömarkkinat ovat nykyään niin kansainvälisiä, että Suomi voi mainiosti ostaa osan energiastaan naapurimaista
- Venäjän ydinvoimalat jatkavat toimintaansa siitä huolimatta, rakennetaanko Suomeen uusi ydinvoimala vai ei

- Ydinvoima hidastaa vaihtoehtoisten energiamuotojen kehitystä, koska se on kannattamatonta mm. pääomavaltaisuutensa ja huonojen tuotto-odotusten takia
- Ydinvoiman työllisyysvaikutukset ovat olemattomat; uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen työllistää paljon enemmän
- Keskitetty energiantuotanto olisi haavoittuvainen sotilaallisen kriisin iskiessä
- Terrorismi on turvallisuusriski ydinvoimaloille

3.2 Kansalaiskyselyiden tuloksia Suomessa

Suomessa 2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen on ollut ydinvoimakeskustelun suhteen varsin vilkas. Siitä ovat pitäneet huolen kolmen uuden ydinvoimalan rakennuspäätökset, ja niistä käyty erittäin vilkas julkinen keskustelu. Suomalaisten asenteet ydinvoimaa kohtaan ovat vaihdelleet pitkin aikaa sitten ydinvoiman rakentamisen aloittamisen. Energiateollisuuden Suomalaisten energia-asenteet 2009 - raportin (Energia.fi 2009) mukaan ydinvoimaa lisää haluavien määrä on kasvanut 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana huomattavasti. Vuonna 2000 29 prosenttia kansalaisista kannatti ydinvoiman lisäämistä, kun vuonna 2009 luku oli 44 prosenttia. Ydinvoiman käytön vähentämistä kannattavien määrä on tehnyt pientä sahausliikettä. Vuonna 2000 41 prosenttia suomalaisista olisi vähentänyt ydinvoiman käyttöä. Vuoteen 2003 mennessä luku laski 26 prosenttiin, missä se oli myös vuonna 2009.

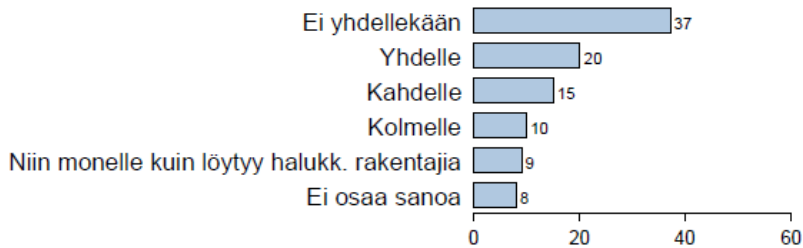
Ydinvoiman käytön lisäämisen kannattajien määrä oli vuonna 2009 suurimmillaan sitten raporttien tekemisen aloittamisen vuonna 1986 (14%), kun taas vähentämisen kannattajien määrä on huippuvuodesta 1986 (53%) puolittunut. Ydinvoiman määrää sopivana pitävien kansalaisten määrä on vuodesta 1986 pysynyt erittäin tasaisesti 30 prosentin molemmiin puolin ollen vuonna 2009 25 prosenttia. (Kuvio 1)

Kuvio 1. Suomalaisien asenteet ydinvoimaa kohtaan 1986-2009 (Energiateollisuus)

Raportissa selvitettiin myös suomalaisten suhtautumista ydinvoiman lisärakentamisen määrään. Kansalaisilta kysyttiin, kuinka monelle uudelle ydinvoimalalle heidän mielestään tulisi maassamme myöntää lähivuosien aikana rakentamislupa. Tuloksista näkee, että kansalaisten ydinvoimakannat heittelivät melkoisesti, sillä kaikille vaihtoehdoille löytyi huomionarvoista kannatusta. Suurimman yksittäisen luokan muodostivat ne, jotka eivät halunneet antaa lupaa yhdellekään laitokselle (37%). Yhden yksikön hyväksyviä on viidennes (20%), kahta kannattaa noin joka seitsemäs (15%) ja kolmen kannalla on joka kymmenes (10%). Rakentajien halukkuudesta riippuvan avoimen ”rajattoman” määrän kannalla on niin ikään noin joka kymmenes (9%). (Kuvio 2)

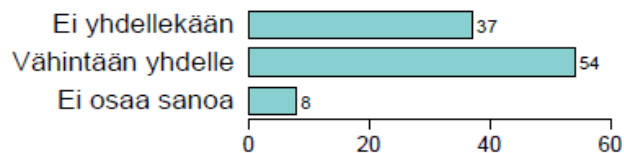
KUINKA MONELLE UUELLE YDINVOIMALALLE
TULISI LÄHIVUOSIEN AIKANA MYÖNTÄÄ MAAS-
SAMME RAKENNUSLUPA (%).

*Kuvio 2. Suomalaisien asenteet ydinvoiman lisärakentamista kohtaan.
(Energieollisuus)*

Kyselystä ilmeni, että ainakin jonkinasteista ydinvoiman lisärakentamista kannatti enemmistö suomalaisista. Kuten jo edellisestä kuviosta nähtiin, ydinvoiman lisärakentamisen täyskieltoa kannatti 37 prosenttia vastaajista, kun taas vähintään yhdelle uudelle ydinvoimalalle olisi antanut rakennuslupa 54 prosenttia vastaajista. Kahdeksan prosenttia vastaajista ei osannut sanoa kantaansa. (Kuvio 3)

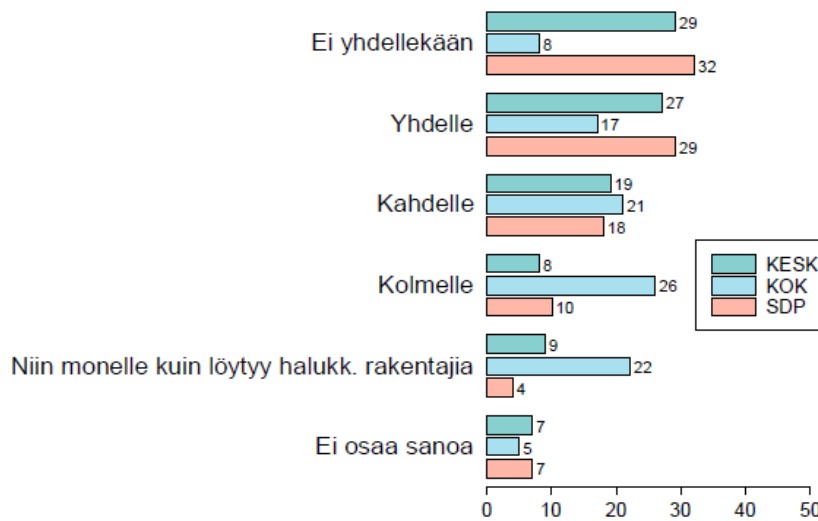
KUINKA MONELLE UUELLE YDINVOIMA-
LALLE TULISI LÄHIVUOSIEN AIKANA MYÖN-
TÄÄ MAASSAMME RAKENNUSLUPA (luokkia
yhdistetty, %).

*Kuvio 3. Suomalaisien asenteet ydinvoiman lisärakentamista kohtaan.
(Energieollisuus)*

Eri puolueiden kannattajista kaikkein positiivisimmin ydinvoiman lisärakentamiseen suhtautuivat kokoomuksen kannattajat. Ainoastaan kahdeksan prosenttia kokoomuksen kannattajista ei olisi myöntänyt lupaa yhdenkään uuden ydinvoimalan rakentamiseen. Keskustan kannattajista ydinvoiman tyrmäsi kokonaan 29 prosenttia ja SDP:n kannattajista 32 prosenttia. Yhteensä 86 prosenttia kokoomuksen kannattajista oli ydinvoiman lisärakentamisen kannalla, kun keskustan kannattajista lisärakentamista kannatti 63 prosenttia ja SDP:n kannattajista 61 prosenttia. (Kuvio 4)

KUINKA MONELLE UUELLE YDINVOIMALALLE TULISI LÄHIVUOSIEN AIKANA MYÖNTÄÄ MAASSAMME RAKENNUSLUPA: KOLMEN SUURIMMAN PUOLUEEN KANNATTAJIEN NÄKEMYKSET(%).

Kuvio 4. Asenteet uusien ydinvoimaloiden rakentamista kohtaan. (Energieollisuus)

4 Uutinen – ihanne objektiivisuudesta

Ideaalitilanteessa median rooli kehittyneessä ja vapaassa yhteiskunnassa on toimia tiedon ja mielipiteiden välittäjänä ja julkisen keskustelun organisoijana. Media toimii myös vahtikoirana, neljäntenä valtiomahtina, jonka tehtävänä on olla itsenäinen ja vapaa toimija, joka seuraa ja tutkii valtaapitävien toimia. (McNair 1998, 19–20)

Tässä luvussa tarkastelen, kuinka hyvin journalistit pystyvät tuota rooliaan toteuttamaan, ja mitkä tekijät ovat omiaan vaikuttamaan uutisointiin niin, että ideaali ei aina toteudu. Pohdin myös, millainen aihe ydinvoima on aiheena journalismin kannalta. Luvun loppupuolella tarkastelen politiikan journalismin tehtäviä sekä sen nykytilaa Suomessa.

4.1 Uutinen – objektiivista ja tasapuolista

Kuten edellä todettiin, demokraattisissa yhteiskunnissa toimivien ammattijournalistien ihanteisiin kuuluu intohimo totuuteen ja tarkkuuteen, tapahtumien objektiiviseen uutisointiin. Journalismin odotetaan olevan itsenäistä ja vapaata muista yhteiskunnan instituutioista. (Kunelius 1998, 18–20) Odotetaan, että journalisteilla on ammatillinen vapaus ja itsenäisyys toimittaa tehtävänsä (Reese 2001, 175).

Monet tutkijat kuitenkin muistuttavat, etteivät ammatilliset arvot kuitenkaan toimi suojamuurina ennakoasenteille. Ennakoasenteet nousevat toimittajien sosiaalisista taustoista ja henkilökohtaisista arvoista. (Schudson 2002, 256) Ammatilliset ihanteet eivät aina toteudu. Wu, Weaver ja Johnson toteavat, etteivät journalismissa professionalismien omat kansainväliset periaatteet, jotka periaatteessa pätevät kaikkialla kaikissa tilanteissa toteudu aina. He muistuttavat, ettei professionalismiaan voi toimia sosiaalisessa tyhjiössä. Siihen vaikuttavat muun muassa vallitsevat kulttuuriset ja

historialliset tavat sekä poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset tilanteet. (Wu, Weaver ja Johnson 1996, 537)

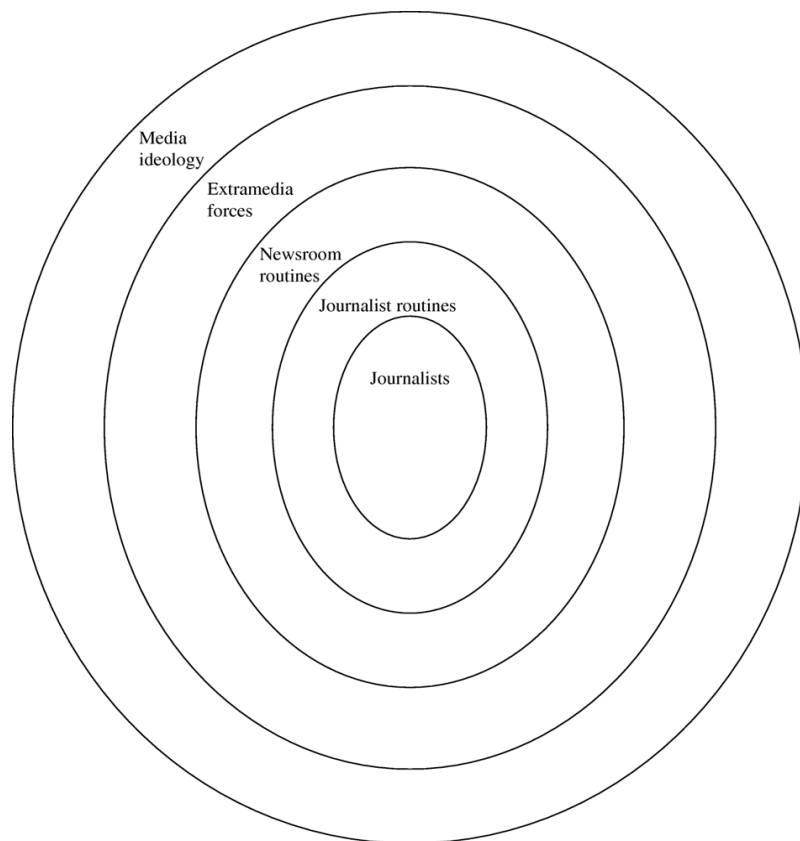
Gaye Tuchman (1979, 1) kutsuukin uutistyötä todellisuuden muokkaamiseksi mieluummin kuin todellisuuden tapahtumien heijastamiseksi. Myös Jakubowicz ja Palmer näkevät uutistyön todellisuutta muokkaavana toimintana. Heidän mielestään media ei ainoastaan välitä vääristelemättömiä viestejä, jotka on luotu todellisuuden heijastuksiksi, jotka sitten yleisö nielee ilman kritiikkiä. Heille media on ennemminkin aktiivinen osallistuja valintoihin, jotka kehystävät maailmaa. Median valinnat ovat heidän mukaansa riippuvaisia kulttuurisista käytännöistä ja siten media tuottaa yleisölleen merkityksellisiä kokemuksia. Jakubowicz ja Palmer toteavatkin, että uutiset eivät niinkään ole heijastuksia todellisuudesta vaan ennemmin vastaanottoympäristön oletetusta todellisuudesta. (Jakubowicz ja Palmer 2002, 199)

4.1.1 Uutisointiin vaikuttavia tekijöitä

Uutistoimittajien työskentelyyn ja uutisiin vaikuttavia tekijöitä on tutkittu monesta näkökulmasta. Kansantalouden näkökulmasta vaikutuksia on tutkittu mediayhtiöiden omistussuhteiden näkökulmasta. Toinen lähestymistapa tarkastelee uutistyön sosiaalista organisoitumista, jossa uutisisältöjen muotoutumista tutkitaan toimittajien ja heidän lähteidensä välisen vuorovaikutuksen kautta. Kolmas suuntaus tutkii sitä, kuinka kulttuurinen tausta, usein tiedostamatta, vaikuttaa sisällyttämällä uskomuksia, oletuksia ja arvoja uutistyöhön. (Schudson 2002, 249)

Pamela Shoemaker ja Stephen Reese kehittivät vaikutusten hierarkia mallin, jolla he pyrkivät selvittämään niitä asioita, jotka ohjaavat journalisteja tekemään valintoja. Mallin mukaan vaikutuksia pitäisi tarkastella viidellä eri tasolla. (Kuvio 5. Hierarchy-of-influences model)

Ensimmäinen taso on henkilökohtainen taso (Journalists), jolla vaikuttavia tekijöitä ovat asenteet, koulutus ja toimittajan taustat. Toisella tasolla, rutiinien tasolla (Journalist routines) tarkastellaan niitä työtottumuksia, jotka vaikuttavat työn tulokseen. Nämä rutiinit ovat, kuten Reese kirjoittaa, tekemisen tapoja, jotka määrittävät kuinka havainnoimme ja toimimme tilanteissa. Kolmas taso, jolla vaikutuksia tutkitaan, on organisaatiotaso (Newsroom routines). Tällä tasolla huomioon otetaan suuremmat, mediaorganisaatiosta kumpuavat vaikutukset. Median ulkopuolisella tasolla (Extra-media forces) tarkastellaan vaikutuksia, jotka tulevat itse mediayhtiön ulkopuolelta. Tällä tasolla mukaan tulevat poliitikot, mainostajat, PR-toiminta, vaikutusvaltaiset lähteet, etujärjestöt ja jopa muut mediaorganisaatiot. Viidentenä (Media ideology) sisältöjä tarkastellaan suhteessa yhteiskunnassa vallitseviin ideologioihin. (Reese 2001, 178-183)

Kuvio 5. Hierarchy-of-influences model (Shoemaker & Reese)

Ydinvoimauutisoinnissa etenkin median ulkopuolisten vaikutteiden, toimittajien omien taustojen ja yhteiskunnassa vallitsevien ideologioiden vaikutuksen voisi ajatella korostuvan toimittajien uutisoinnissa. Ydinvoimauutisointi on journalisteille vaikeaa, sillä kyseessä on täysin erityislaatuinen aihe, josta jokaisella on mielipide, mutta kenelläkään ei varmaa tietoa, sillä ydinvoiman käytön seuraukset kantavat ydinjätteen muodossa satojen tuhansien vuosien päähän. Ydinvoima onkin aihe, jonka käsittelemiseen ja ymmärtämiseen journalistien omat tiedot eivät riitä, ja uutisointi on pitkälti eri asiantuntijoiden varassa. Näin tietolähteiden vaikutus uutisoinnissa korostuu.

Ydinvoima on asia, josta on kokemusta vain noin 60 vuoden ajalta, mutta jonka rakentamisen vaikutukset ydinjätteineen kestävät tuhansia vuosia. Tästä syystä journalistit joutuvat muodostamaan näkemyksensä täysin ulkopuolisen asiantuntijatiedon varassa ja näin journalistien valitsemiin näkökulmiin voivat vaikuttaa eri asiantuntijoiden näkemykset.

Kun kokemuksia ydinvoimasta pitkällä aikavälillä ei ole, journalistien omien ydinvoimaan liittyvien näkemysten ja odotusten merkitys uutisoinnissa näkökulmissa kasvaa. Erilaisten ydinvoimaan liittyvien ongelmien tai ydinvoiman positiivisten puolien korostuminen journalistien omassa elinpiirissä vaikuttaa tässä aiheessa poikkeuksellisen voimakkaasti. Kuten jo aiemmissa luvuissa todettiin, suhtautuminen ydinvoimaan on vaihdellut pitkin se noin 60-vuotisen historian.

Alkuun uuden keksinnön nähtiin olevan vastaus moniin kysymyksiin, mutta vakavien onnettomuuksien tapahduttua esimerkiksi Harrisburgissa ja Tsernobylyssä, suhtautuminen ydinvoimaan muuttui. Vuonna 2010, kun Suomessa tehtiin päätöksiä ydinvoiman lisärakentamisesta, oli edellisestä vakavasta onnettomuudesta Tsernobylyssä kulunut 24 vuotta ja näin suurimmat negatiiviset peikot olivat jo hälvenneet mielistä. Samalla etenkin 2000-luvulla pinnalle noussut puhe ilmastonmuutoksesta ja hiilidioksidipäästöjen vähentämistarpeista teki ydinvoimasta monien silmissä hyväksyttävämmän, jopa välttämättömän vaihtoehdon. Kuitenkin Japanin ydinvoimalaturma keväällä 2011 nosti

keskustelun aiheeksi sen, miten turvallisena pidetyt ydinvoimalat voivatkin olla haavoittuvaisia.

Edellä mainitun kaltaiset asiat vaikuttavat myös yleiseen mielipiteeseen ydinvoimasta, mikä taas voi osaltaan olla muokkaamassa journalistien valintoja uutisia tehtäessä. Voisikin ajatella, että jos ydinvoimaratkaisu Suomessa olisi ollut ajankohtainen vasta keväällä 2011 Japanin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen, olisivat journalistit uutisoineet keskusteluista eri tavoilla.

Ydinvoimasta puhuttaessa puhutaan myös suuren luokan bisneksestä, jolloin ulkoa päin tulevien vaikutteiden ja vaikuttamisyritysten osuus on huomattava. Toimittajat, kuten myös poliitikot, joutuvat toimimaan eri intressiryhmien ristipaineessa joutuessaan eri tahojen lobbausyritysten kohteeksi. Tästä syystä myös median ulkopuolisten tekijöiden vaikutukset ydinvoimauutisointiin tulee ottaa huomioon.

Journalistien rutiinien vaikutusta ydinvoimauutisoinnissa ei tule myöskään vähätellä. Journalistien työ vaatii nopeita päätöksiä siitä, mikä päivittäisessä tietotulvassa on merkittävää ja mistä syystä. Kaikesta media-alan kilpailusta, kiireestä ja tiedon määrästä huolimatta eri mediatalojen uutiset muistuttavat hämmästyttävän paljon toisiaan. Osin tämä samankaltaisuus selittyy päivittäisistä rutiineista ja journalistien käyttäytymistavoista.

Uutisten lähteet ovat usein samoja eri mediataloilla, mikä edesauttaa uutisten samankaltaisuutta. (Bennett 1996, 373) Uutislähteet ovatkin suuri vaikuttava tekijä, joka määrittää millaisia uutisia yleisölle tuotetaan. Schudsonin mukaan suuri osa journalistien lähteistä on valtion virkamiehiä ja poliitikkoja. Journalisteille virallisten lähteiden laajamittainen käyttö on perusteltua, sillä sieltä saadaan luotettava ja tasainen uutisten raaka-aineiden tarjonta. Tietoa on tarjolla säännöllisesti, ja se on helposti käsiteltävissä. Virallisista lähteistä saatu tieto on myös arvovaltaista ja mielipiteet päteviä. Virallisten lähteiden käyttö tiedotusvälineiden dominoivina lähteinä nähdään usein ongelmallisena.

Kritiikin mukaan tiedotusvälineiden tulisi, täyttääkseen roolinsa demokratiassa, tarjota kansalaisille laaja-alaisemmin mielipiteitä ja näkökulmia, eikä ainoastaan poliittista valtaa pitävien kapeita näkemyksiä. (Schudson 2002, 255–56)

Niinpä, kuten Schudsonin lainaama Sigal toteaa, uutinen ei ole se, mitä tapahtuu, vaan se, mitä joku sanoo tapahtuneen tai tulevan tapahtumaan. Jotta voisimme ymmärtää uutisia, meidän pitää ymmärtää keitä nämä ”jotkut”, jotka toimivat lähteinä ovat, ja miten toimittajat toimivat heidän kanssaan. (Schudson 2002, 255)

Hannu Nieminen ja Mervi Pantti toteavat journalististen rutiinien vaikuttavan uutistuotantoon monella eri tasolla. He jakavat journalistiset rutiinit määrittelyrutiineihin, keruurutiineihin ja esitystaparutiineihin. Määrittelyrutiineilla tarkoitetaan juttujen ideointia ja uutiskriteerien soveltamista, keruurutiineilla tarkoitetaan vakiintuneita lähdekäytäntöjä ja tiedonhankintaa. Esitystaparutiineilla puolestaan tarkoitetaan vakiintuneen uutismuodon soveltamista mihin tahansa aineistoon ja aiheeseen. Kun journalistit soveltavat näitä rutiineita käytännössä, syntyy ”normaalijournalismia”, joka on luotettavana pidettyä, päivittäin toistuvaa, mutta harvoin journalistisesti yllättävää tai uusia näkökulmia avaavaa. (Nieminen & Pantti 2004, 103–104)

Käyttäessään uutisoinnissaan lähteinä pääasiassa poliittista valtaa pitävien poliitikkojen näkemyksiä journalistit uutisoidessaan ydinvoimakeskustelusta vaarantavat monipuolisen ja eriäviä mielipiteitä esittelevän julkisen keskustelun. Tämä pätee Niemisen ja Pantin mainitsemien määrittelyrutiinien ja keruurutiinien kohdalla. Kun riittävän merkittävällä taholla on jotakin sanottavaa ydinvoimasta, määrittyy se uutiseksi. Samaten keruurutiinien kohdalla, journalistit turvautuvat rutiininomaisesti tiettyihin poliittisiin tahoihin lähteitä etsiessään.

Tällaisessa tilanteessa on vaara, että valtaapitävien näkemysten kanssa eriävät mielipiteet jäävät huomiotta. Tämän tutkimuksen kohteena olevassa eduskunnan täysistuntokeskustelun uutisoinnissa, kun uutisoinnin kohteena on eduskunnan

keskustelu, jossa eriävät mielipiteet tulevat esiin vapaasti, jää journalisteille valta siitä, mitä uutiseensa sisällyttää ja missä suhteessa eri mielipiteet uutisessa esitetään.

Politiikan journalismin tila Suomessa -tutkimukseen haastatellut toimittajat näkivät politiikan journalismin vahvasti rutiinipainotteisena, vaikka politiikan toimittajat ja politiikan toimitusten esimiehet näkivätkin politiikan julkisen agendan määrittelyn siirtyneen toimituksiin. Eduskunnan, poliitikkojen ja puolueiden toiminta, lainsäädännön eteneminen eduskunnassa, puolueiden ja poliitikkojen tiedonannot ja poliittinen toiminta sekä muut poliittisen järjestelmän sisäiset syötteet rytmittävät toimittajien työtä. (Pitkänen 2009, 87)

Journalistien ensimmäinen päätös uutisesta tapahtuu valintavaiheessa. Mikä tapahtuma tai tieto läpäisee seulan ja päätyy uutiseksi, riippuu tietysti monista tekijöistä. Journalistien valinnat siitä, mikä tapahtuma ylittää uutiskynnyksen, ovat usein erittäin samanlaisia. Ehkä eniten lainattu tutkimus aiheesta on Johan Galtungin ja Mari Rugen (1965) artikkeli, jossa he määrittelivät ulkomaan uutisten uutiskriteereitä, eli sitä, mikä edesauttaa tapahtuman päättymistä uutiseksi. Galtungin ja Rugen mukaan tapahtuman päättymiseen uutiseksi vaikuttavia tekijöitä ovat tapahtuman kielteisyyttä, tuoreus, läheisyys ja tuttuus, yhdenmukaisuus, jolloin kulttuuriset odotukset täyttyvät, selkeys, odottamattomuus, superlatiivisuus, eli tapahtuma on todella suuri, relevanssi, eli tapahtuma koskettaa yleisön elämää, henkilöitä, eliittihenkilöt, edustavuus, uutiselle löytyy selkeitä lähteitä ja faktisuus, uutisen faktat ovat selkeästi esitettävissä.

4.2 Poliitiikan journalismi - viestimistä ja vallankäyttöä

Kuten jo aiemmin todettiin, journalismilla on demokraattisissa yhteiskunnissa tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä. Tällaisina tehtävinä voidaan pitää esimerkiksi tasapuolisen tiedon välittämistä, informatiivisen kansalaiskeskustelun järjestämistä ja ylläpitämistä

sekä valtaapitävien valvomista. Median tehtävänä on ollut ylläpitää julkista foorumia, jolla erilaiset yhteiskunnalliset vaihtoehdot kamppailevat paremmuudesta. Edellä mainittujen tehtävien täyttämässä erityisen tärkeä rooli on perinteisellä, eduskuntaan, puolueisiin ja lainsäädäntöprosessiin keskittyvällä politiikan journalismilla. Poliitiikan journalismilla onkin perinteisesti ollut journalismin sisällä erittäin arvostettu asema. (Pitkänen 2009, 79,81)

Poliittisista päätöksistä ja päättäjistä uutisoiva politiikan journalismi on vahva vallankäyttäjän yhteiskunnassa, koska se on tekemisissä demokraattisen vallan käytön ydinaineiston kanssa. Koska tiedotusvälineiden rooli kansalaisten pääasiallisena tiedottajana poliittisen päätöksenteon sisällöistä ja teko tavoista on erittäin merkittävä, raportoinnin sävyillä ja ”värityneisyydellä” uskotaan olevan vaikutusta yleisön poliittisten mielipiteiden ja äänestyskäyttäytymisen muodostumiseen. (Holmberg 2004, 29)

Keskustelu median merkityksestä poliitikkojen tunnettuuden luojana ja puolueiden viestin välittäjänä alkoi korostua 1990-luvulla, kun poliittisten ideologioiden ja puolue toiminnan vetovoimat alkoivat hiipua. Samaan aikaan poliittisesti sitoutunut media kuihtui ja poliitikot joutuivat alkamaan tavoitella julkisuutta kaupallisista kriteereistä toimivasta mediasta. Poliitiikasta tuli uutisaihe muiden uutisaiheiden joukossa, ja uutisjournalismin tehtäväksi tuli selostaa, mitä suunnitelmia ja päätöksiä poliittiset toimijat tekivät ja mitä he sanoivat. Tämä näyttää asettaneen myös politiikan ja poliitikkojen esiin pääsyyllä uudenlaisia haasteita. (Väliverrosten & Kunelius 2009, 225, Pernaa & Niemi 2009, 10)

Väliverrosten ja Kuneliuksen mukaan edellä mainittu kehitys on johtanut poliitikkojen ja journalistien suhteen kiristymiseen. Tämä siksi, että molemmat instituutiot saavat toimintansa oikeutuksen yleisön edustamisesta, mikä on johtanut siihen, että ne asettuvat kilpailuasemaan lunastaessaan edustavuutta, ja tekevät sen näytöksellisesti. (Väliverrosten & Kunelius 2009, 225)

Tiedotusvälineiden roolin kasvu politiikan ja muun yhteiskunnallisen elämän tiedonvälittäjänä on luonnollisesti omiaan lisäämään journalistien vastuuta sekä valtaa oikean tiedon välittämisessä. Pitkänen kirjoittaa, että politiikan ja yhteiskunnallisen elämän muuttuessa yhä enemmän mediavälitteiseksi, tiedotusvälineiden roolin merkitys kansalaisten ja politiikan toimijoiden vuorovaikutuksen kanavana korostuu. Tiedotusvälineet vastaavatkin lähes yksinomaan kansalaisten ja poliitikkojen yhteyksistä. Kun rooli välittäjänä kasvaa, kasvaa samalla tiedotusvälineiden yhteiskunnallinen vaikutusvalta. (Pitkänen 2009, 81)

Vallan kasvun lisäksi voidaan sanoa, että tiedotusvälineiden vastuu demokratiasta kasvaa. Kun tiedotusvälineiden merkitys kansalaisten ja politiikan toimijoiden vuorovaikutuksen kanavana korostuu, korostuu myös monipuolisen ja puolueettoman uutisoinnin tärkeys median tehtävänä. Tiedotusvälineistä onkin kehkeytynyt yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa melkoinen mahti ja vallankäyttäjät. Salmisen mukaan tiedotusvälineiden valta perustuu pääasiassa siihen, että niillä on mahdollisuus määritellä politiikan julkista agendaa muun muassa valitsemalla päivän uutisaiheet ja kehystämällä yhteiskunnallisia teemoja. Medialla on valta vaikuttaa siihen, kenen ääni kuuluu julkisuudessa, ja kenen käsitteillä yhteiskunnallisista ongelmista keskustellaan. (Salminen 2006, 271, 273)

Ydinvoiman lisärakentamista koskevan eduskuntakeskustelun uutisoinnissa tiedotusvälineiden vallan kasvu ja vastuu demokratiasta tarkoittaa sitä, että niiden toimiminen omien ihanteidensa mukaisesti on ensisijaisen tärkeää. Kun eduskunnassa keskustellaan niinkin tärkeästä ja koko kansakuntaa pitkään koskettavasta aiheesta kuin ydinvoima, on erittäin tärkeää, että eri näkökulmat tulevat monipuolisesti ja tasapuolisesti esiin tiedotusvälineissä. Jos uutisointi jää yksipuoliseksi siten, että toisen puolen näkemykset asiassa painottuvat, voi sillä olla vaikutuksensa yleiseen mielipiteeseen aiheesta, ja lopulta jopa vaikutuksensa lopulliseen päätökseen. Yleisölle tulee tarjota eri vaihtoehdot tasapuolisesti, jotta nämä voivat sitten muodostaa omat mielipiteensä asiassa mahdollisimman laaja-alaisen tietämyksen perusteella. Tiedotusvälineiden

eduskuntakeskustelun uutisoinnilla saattaa myös olla vaikutuksensa puolueiden ja eri poliitikkojen välisiin asetelmiin esimerkiksi vaaleissa.

4.2.1 Muuttuvat haasteet

Kaupallisin kriteerein toimivan poliittisen journalismin on nähty olevan sekä haitaksi että hyödyksi yhteiskunnalliselle keskustelulle. Journalistit itse pitävät mielellään nykytilaa mainiona ja korostavat kasvanutta kriittisyyttään ja itsenäisyyttään. Näiden ajatusten mukaan itsenäinen, aggressiivinen ja jopa röyhkeä journalismi on omiaan pitämään politiikan journalismin avoimena ja monipuolisena. Negatiivisesti asiaan suhtautuvat taas ovat sitä mieltä, että journalismi ei toteuta sitä kriittisen julkisuuden luomisen tehtävää, mikä sille on asetettu.

Politiikan ja muun yhteiskunnallisen toiminnan medioitumisesta on keskusteltu jo vuosikymmeniä. Viime vuosina tuo keskustelu on kuitenkin kiihtynyt. Medioitumista pohdittaessa puhutaan yleisesti siitä, määräävätkö tiedotusvälineet liiaksi sen, mitä asioita politiikan julkisuudessa käsitellään. Toisaalta voidaan pohtia sitä, miten televisio tai internet vaikuttavat politiikan tekemisen tapoihin. Väliwerrosen ja Kuneliuksen mukaan politiikan ja median suhteita pohdittaessa tärkeä kysymys on, kuinka syvälle politiikan toimintaan ja sen sääntöihin ja tapoihin median vaikutus ulottuu. Toinen tärkeä kysymys on, millaista median vaikutus lopulta on. (Väliwerrosen & Kunelius 2009, 225–226)

Kriittiset äänenpainot korostavat siis sitä, etteivät tiedotusvälineet enää nykypäivänä hoida yhteiskunnallisia tehtäviään. Median kaupallistuminen on kritiikin mukaan heikentänyt tiedotusvälineiden kulttuurista ja yhteiskunnallista roolia, koska markkinoiden toimintaa ohjaavat taloudelliset eivätkä demokraattiset tavoitteet. Kriitikot näkevät yhteiskunnallisen keskustelun pyörivän aiempaa voimakkaammin kaupallisen tiedonvälityksen ehdoilla, jolloin median sisällöt palvelevat omistajien taloudellisia

päämääriä, eivätkä kansalaisten todellisia tiedollisia tai emotionaalisia tarpeita. Tällöin media ei tarjoa kansalaisille parhainta saatavilla olevaa tietoa, jonka mukaan nämä voisivat muodostaa informoituja mielipiteitä ja osallistua niiden pohjalta päätöksentekoon. (Nieminen & Pantti 2004, 31–33)

Suurimpia ongelmia, mitkä useimmin liitetään poliittisen journalismin nykyiseen kriisiin, ovat henkilöityminen, viihteellistyminen, keskittyminen poliitikkojen yksityiselämään ja viihteeseen sekä skandaalivetoisuus. (Pernaa & Niemi 2009, 10, Pitkänen 2009, 81-82) On puhuttu myös niin sanotusta horse race -journalismista, jossa Pitkäsen (em.) mukaan huomio kiinnittyy asiakysymysten sijaan puolueiden kilpailuasetelmiin.

Pitkäsen mukaan viihteellisen kehityksen taustalla on politiikan julkisuuden laajentuminen 1980-luvulta lähtien. Nykyisellään politiikkaan ja poliitikkoihin törmää sanomalehtien uutissivujen ja television uutislähetysten lisäksi laajasti erilaisissa viihdeohjelmissa sekä iltapäivälehdissä. Pitkänen kirjoittaa poliitikkojen muuttuneen kansallisiksi julkkiksiksi, ja samalla yksilöiden merkitys on korostunut ja puolueiden puheenjohtajat ovat alkaneet symboloida yhä voimakkaammin koko puolueen arvomaailmaa. (Pitkänen 2009, 81–82)

Tämän politiikan viihteellistymisen on nähty vaikuttaneen myös perinteisemmän politiikan journalismin sisältöihin. Sensaatiohakuinen ja poliitikkojen yksityiselämää käsittelevä politiikan journalismi on kriitikkojen mukaan yleistynyt 2000-luvulla, eivätkä politiikan journalismin agendalla enää riitele asiat ja ideologiat, vaan ihmiset ja imagot (Pitkänen 2009, 82).

Politiikan journalismin viihteellistyminen tarkoittaisi pahimmassa tapauksessa keskustelun tyrehtymistä. Jos tiedotusvälineet keskittyvät uutisoimaan sensaatiohakuisesti yksittäisten poliitikkojen tekemisiä tai vastaavasti yksilöiden välistä kinastelua, kansalaisten tietämys politiikan asioista kärsii. Samalla saattaa kärsiä myös kansalaisten usko politiikkaan ja poliitikkoihin, kun uutisissa on tarjolla vain sensaatioita.

Näin myös ydinvoiman lisärakentaminen tärkeänä yhteiskunnallisena aiheena saattaisi jäädä viihteellisyyden jalkoihin. Tarkastelen politiikan henkilöitymistä ja sitä, miten eri poliittiset henkilöt pääsevät esiin eri tiedotusvälineissä seuraavassa alaluvussa.

Pitkäsen mukaan politiikan journalismia tehdään nykyään suurelta osin samoista lähtökohdista kuin aiemminkin. Kuitenkin ”sekä suomalaisessa mediamaisemassa, poliittisessa toimintaympäristössä että poliittisessa kulttuurissa tapahtuneet muutokset heijastuvat politiikan journalismiin ja sen yhteiskunnalliseen tehtävään.” (Pitkänen 2009, 105) Vaikka lähtökohdat ovat ennallaan, kaupallistumisen mukanaan tuomat taloudelliset paineet ja kiire sekä teknologian kehitys ovat tuoneet mukanaan muutoksia, jotka vaikuttavat siihen, miten politiikan journalismia tehdään.

Taloudelliset paineet ja kilpailu yleisöistä näkyvät myös siinä, että politiikan journalismi keskittyy aikaisempaa voimakkaammin poliitikkojen yksityiselämän kysymyksiin ja siten yksinkertaistaa ja popularisoi politiikkaa ostavalle yleisölle. Media tarttuu aikaisempaa voimakkaammin politiikan toimijoiden ja erityisesti yksittäisten poliitikkojen moraalisiin ja eettisiin väärinkäytöksiin, koska ne kiinnostavat massoja, herättävät voimakkaita tunteita yleisöissä ja samalla myös palvelevat tiedotusvälineiden kaupallisia päämääriä. (Pitkänen 2009, 105–106)

Tiedotusvälineissä tapahtuneet muutokset ja kaupallisten arvojen nousu eivät suinkaan ole yksinään aiheuttaneet muutoksia. Muutos uutisointiin lähtee myös toisesta suunnasta. Pitkäsen mukaan politiikan julkisuuden muutoksia voidaan selittää myös poliittisessa kulttuurissa tapahtuneilla muutoksilla. Kun poliittiset ideologiat ja suurimmat ristiriitaisuudet puolueiden välillä ovat haalistuneet, jännitteet ja sitä kautta myös uutisointi, rakentuvat henkilöiden ja mielikuvien ympärille. Jos poliittinen järjestelmä ei tuota median kaipaamia ristiriitoja ja jännitteitä, etsitään niitä ja yleisön huomiota toisaalta, kuten esimerkiksi henkilökysymyksistä ja poliitikkojen yksityiselämästä. (Pitkänen 2009, 106)

Poliittiset toimijat ovat myös alkaneet sopeuttaa omaa toimintaansa tiedotusvälineiden toimintaan ja tarpeisiin. Puolueet pyrkivät tarjoamaan tiedotusvälineille materiaalia, minkä ne tietävät vastaavan journalismin toimituksellisia tarpeita. Myös yksittäiset poliitikot avaavat yksityiselämänsä aiempaa enemmän journalisteille, sillä se edesauttaa kannatuksen kasvatusta. Kuten Pitkänen (2009, 106) kirjoittaa:

”Poliitikkojen ja puolueiden näkökulmasta toiminta on rationaalista, sillä populaarijulkisuus on osoittautunut oivalliseksi apuriksi kannatuksen kasvattamisessa. Medialle ja myös politiikan journalismille aikaisempaa monipuolisempi politiikan julkisuus on tarjonnut runsain mitoin niitä virikkeitä, joita poliittinen järjestelmä ei median näkökulmasta ole onnistunut tai ole ollut halukas tuottamaan.”

Politiikan journalismin yhteiskunnalliseen tehtävään liittyy siis runsaasti uhkakuvia ja haasteita. Tästä huolimatta tiedotusvälineet tuottavat 2000-luvulla myös runsaasti laadukasta politiikan journalismia. Viime vuodet ovat osoittaneet, että myös lainsäädännöllinen seuranta kuuluu olennaisesti politiikan journalismin sisältöihin. Edellä kuvatut kielteiset trendit eivät siis kerro koko totuutta politiikan journalismin nykytilasta, mutta ne kuitenkin alleviivaavat niitä haasteita, joita politiikan journalismin yhteiskunnalliseen tehtävään liittyy – nyt ja tulevaisuudessa. (Pitkänen 2009, 105–106)

4.2.2 Kuka hallitsee politiikan julkisuutta?

Kuten edellä on mainittu, nähdään politiikan journalismin olevan nykyisellään varsin henkilöitynyttä. Perna ja Niemi arvioivat poliitikkojen mediataitojen nousevan entistäkin tärkeämpään rooliin poliitikkojen ansioluetteloissa, etenkin puolueiden puheenjohtajia valittaessa. Heidän mielestään, kun etenkin Kokoomuksen, SDP:n ja Keskustan väliset ideologiset erot ovat pieniä ja kannatukset hyvin lähellä toisiaan,

nousee puolueen johtavien poliitikkojen medianäkyvyys entistäkin suurempaan arvoon. Tästä syystä nimenomaan taitava mediassa esiintyjä voi nousta arvoon arvaamattomaan, kun jaetaan paikkoja eduskuntaan. (Pernaa & Niemi 2009, 11)

Politiikan journalismia hallitsee harvalukuinen joukko niin sanottuja ”huippupoliitikkoja”, jotka saavat äänensä kuuluville tiedotusvälineissä muita kollegoitansa helpommin ja useammin. Poliitiikan journalismin tila Suomessa - tutkimukseen (2009) haastateltujen toimittajien mukaan politiikan journalismia hallitsevat tietyt poliitikot, poliitikot joiden toiminta ylittää tiedotusvälineiden uutiskynnyksen lähes poikkeuksetta. Toimittajat arvioivat, että näiden ykköskentän politiikan toimijoiden määrä olisi jopa vähentynyt viime vuosina, mikä on johtanut siihen, että tavallisen rivikansanedustajan rooli julkisuudessa on pienentynyt. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että näiden tiettyjen henkilöiden lisäksi on olemassa myös harvalukuinen joukko, joiden lausunnot ylittivät uutiskynnyksen. Tämä joukko koostuu kansanedustajista, joiden uutisseulan läpäisykyky perustuu pitkään kokemukseen, värikkäisiin lausuntoihin tai puhtaasti viihteelliseen yksityiselämän julkisuuteen. (Pitkänen 2009, 89)

Eri poliitikkojen esiintyminen mediassa on riippuvainen useista tekijöistä, mutta esiintyminen myös vaihtelee eri medioiden välillä. Poliitiikan journalismin tila Suomessa -tutkimuksessa selvisi, että päivälehdet ja televisio suosivat ministereitä. Iltapäivälehtien ja aikakauslehtien sivuilla taas nähdään huomattavasti useammin tavallisia kansanedustajia. Selitys tähän on Bergin ja kumppaneiden mukaan yksinkertainen. Päivälehdet ja televisio painottavat politiikan journalismissaan hallituksen työskentelyä, sillä poliittinen valta on keskittynyt enemmistöhallitusten vakiintuessa yhä selvemmin hallitukselle ja ministereille.

Kansanedustajien ministereitä näkyvämpää roolia iltapäivä- ja aikakauslehdissä puolestaan selittävät uutiskriteerit, jotka iltapäivälehdissä ja aikakauslehdissä ovat politiikan painotusten osalta painottuneet henkilöihin ja poliitikkojen yksityiselämään.

Kuten Berg ja kumppanit kirjoittavat, näissä välineissä poliitikon uutisarvoa ei määritä niinkään hänen virallinen asemansa kuin hänen kiinnostavuutensa. (Berg et al. 2009, 57) Laadukkaan ja journalistisia ihanteita tavoittelevan politiikan journalismin kannalta edellä mainitunlainen kehitys saattaa olla ongelmallinen. Kun eri asioita kommentoimaan pääsevät helpommin ministerit tai vaihtoehtoisesti ne poliitikot, joilta tiedotusvälineet osaavat odottaa värikkäitä kommentteja, ei tasapuolinen ja monipuolinen tiedonvälitys toteudu. Samalla myös itse asiakysymykset saattavat jäädä varjoon viihteellisemmän ja parempia otsikoita tuottavan uutisoinnin viedessä palstatilan.

Jos esimerkiksi ydinvoimakeskustelun uutisoinnissa asiaa kommentoimaan pääsevät pääasiassa ydinvoimaa kannattavat ministerit, tulee uutisoinnista yksipuolista, kun ydinvoimaa vastustavien argumentit jäävät toissijaisiksi. Samaten, jos ydinvoimauutisoinnissa keskitytään liiaksi viihdearvoihin, värikkäisiin kommentteihin tai eri puolien väliseen kiistelyyn parempien myyntilukujen toivossa, jää itse asiasta ja sen hyvistä ja huonoista puolista keskustelu vähäiseksi. Uutisointi voi helposti mennä vain pintapuoliseksi näkemysten erittelyksi sen sijaan, että tärkeään ja pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavaan asiaan pyrittäisiin oikeasti hakemaan parasta ratkaisua.

Politiikan journalismin tila Suomessa -tutkimuksessa (2009) tutkittiin, ketkä suomalaiset poliitikot esiintyvät tiedotusvälineissä. Tarkastelen tässä tutkimustuloksia tämän tutkimukseni kannalta tärkeiden, eli eduskunnan täysistuntoon 11. toukokuuta 2010 osallistuneiden poliitikkojen osalta.

Poliitikoista useimmin päivälehdissä ja televisiossa esiintyi pääministeri Matti Vanhanen, jonka osuus oli päivälehdissä kahdeksan ja televisiossa yhdeksän prosenttia. Toisena listalla oli valtiovarainministeri Jyrki Katainen. Vanhanen sai kuitenkin Kataiseen nähden yli tuplasti enemmän tilaa. Pääministerin asema suomalaisessa politiikan mediajulkisuudessa on tutkimuksen mukaan muihin toimijoihin verrattuna dominoiva, kun taas muut politiikan mediajulkisuudessa eniten esiintyneet poliitikot ovat selkeämmin keskenään samassa sarjassa. Eniten päivälehdissä ja televisiossa esiintynyt

toimija, joka ei ollut ministeri, oli SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen.

Kokonaisuudessaan päivälehtien ja television kärkinelikko heijastelee poliittista järjestelmäämme ja poliittisen vallan haltijoita, jolloin suurimman oppositiopuolueen johtaja esiintyy vastavoimana hallituksen pääministereille, Berg ja kumppanit toteavat. Muista kymmenen kärkeen medianäkyvyydessä sijoittuvista kolme, Mauri Pekkarinen, Alexander Stubb ja Jyri Häkämies, on keskeisiä ministereitä. Heidän lisäksi SDP:n ex-puheenjohtaja Eero Heinäluoma mahtuu listalle. Päivälehdistä poliitikkojen yksityiselämän käsittelyn osuus jutuissa oli kärkikymmenikön kohdalla lähes olematon. (Berg et al. 2009, 64–65)

Iltapäivälehtien eniten julkisuutta saaneiden poliitikkojen lista poikkesi huomattavasti päivälehtien ja television vastaavasta. Samoin eroa tuli huomattavasti poliitikkojen yksityiselämää käsittelevien juttujen määrästä, mikä oli varsin odotettua. Matti Vanhanen esiintyi myös iltapäivälehdistä poliitikoista useimmin, mutta yksityiselämään liittyvien juttujen määrä oli moninkertainen päivälehtiin verrattuna. Vanhasen esiintymisten määrä oli ylivoimainen, sillä seuraavaksi eniten esiintyivät kansanedustaja Tanja Karpela, SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen sekä valtiovarainministeri Jyrki Katainen. Myös eduskunnan puhemies Sauli Niinistö ja kansanedustajat Merikukka Forsius ja Erkki Tuomioja mahtuivat kymmenen kärkeen. Ainoastaan Jyrki Katainen esiintyi iltapäivälehdistä pelkästään muissa kuin yksityiselämään liittyvissä asioissa. (Berg et al. 2009, 72)

Politiikan journalismin tila Suomessa -tutkimuksen tulokset antavat uskoa siihen, että politiikan journalismi on yhä kykeneväää hoitamaan yhteiskunnallisia tehtäviensä. Tutkimus osoittaa, että jako viihteellisyyden ja perinteisen politiikan journalismin välillä noudattaa samaa jakoa iltapäivälehtien ja päivälehtien ja television välillä. Se, että poliitikot esiintyvät sekä päivälehdistä että televisiossa lähes yksinomaan perinteisen politiikan journalismin formaateissa ja aihepiireissä, eivätkä yksityiselämään liittyvissä asioissa, ei tue ajatusta politiikan journalismin vahvasta viihteellistymisestä. Berg ja

kumppanit toteavat, että poliitikkojen esiintymiset viihteellisissä yhteyksissä ovat televisiossa ja päivälehdissä harvinaisia yksittäistapauksia. (Berg et al. 2009, 64–68)

Iltapäivälehtien eniten näkyvyyttä saaneiden poliitikkojen listan selkeä ero muihin sekä henkilöissä että yksityiselämän painotuksessa, osoittaa sen, että iltapäivälehtien tapaan uutisoida poikkeaa päivälehdistä siinä, että ne omaavat tavan arvottaa poliitikkoja heidän virallisen statuksensa sijaan heidän kiinnostavuusarvolla. (Berg et al. 2009, 72–73)

4.3 Toimittajat eduskunnassa

Tiedotusvälineet ovat olleet vahvasti läsnä suomalaisen demokratian keskiössä, eduskunnassa koko Suomen eduskunnan historian ajan. Eduskunnan ja sen tapahtumien tiedotusvälineissä saama huomio ja sen laatu ovat kuitenkin vaihdelleet pitkin vuosikymmeniä. Eduskuntaudistuksen aikaan, 1900-luvun alussa eduskunnan saama julkisuus oli innostunutta ja pääosin ystävällistä, eikä eduskunnan arvostelun nähty olleen tarpeellista. Sotien aikaan eduskunnan merkitys säilyi tärkeänä ja sellaisena se jatkui aina 1900-luvun loppupuolelle saakka. ”Eduskunta korosti olemassaolollaan Suomen itsenäisyyttä, mikä huomioitiin myös sitä koskevassa julkisuudessa.” (Lumme 2007, 331)

Ajat ovat kuitenkin muuttuneet noista päivistä. Tänä päivänä tiedotusvälineiden kiinnostus eduskuntaa kohtaan on huomattavasti hiipunut. 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa eduskunnan näkyminen tiedotusvälineissä on ollut jatkuvassa laskussa. Nykyisellään eduskuntatyötä eivät ole vakinaisesti seuraamassa tiedotusvälineistä kuin STT, Helsingin Sanomat, Yleisradio ja Mtv3 sekä jotkin johtavat maakuntalehdet. (Lumme 2007, 318)

Politiikan henkilöityminen näkyy myös eduskunnassa. Samanaikaisesti, kun eduskunnan asiajulkisuus väheni, alkoi tunnettujen kansanedustajien ja paljon esiintyvien ministerien

henkilöjulkisuus lisääntyä, kun tiedotusvälineiden levikkikilpailussa asiakriteerien rinnalle nousivat kiinnostavuuskriteerit. Kokonaisuutena eduskunnan julkinen esiintyminen tiedotusvälineissä kuitenkin on vähentynyt aiempaan nähden huomattavasti. (Lumme 2007, 331–333)

Myös toimittajien ja eduskuntatyötä tekevien kansanedustajien suhteessa on tapahtunut muutoksia. Kun aiemmin kansanedustajat olivat arvostettuja, eikä heidän toimiaan eduskunnassa juuri kritisoitu, ovat nykytoimittajat huomattavasti edeltäjiään ärhäkempiä. Samalla myös poliitikkojen ja toimittajien välit ovat kiristyneet. Välien kiristymisen katsotaan alkaneen 1980-luvulla samalla, kun eduskunnasta alettiin kirjoittaa kriittisempään sävyyn. Toimittajien on katsottu suhtautuvan politiikkoihin turhan hyökkäävästi ja epäkunnioittavasti.

Tiedotusvälineitä, etenkin iltapäivälehtiä, on myös syytetty siitä, että ne uutisoivat eduskunnasta epäolennaisuuksia asiakysymysten sijaan. Kansanedustajien lähes olemattomat mahdollisuudet saada äänensä kuuluviin julkisuudessa on myös kirvoittanut arvostelua. Arvioiden mukaan julkisuuteen pääsy on ongelmallista jopa kolmelle neljäsosalle kansanedustajista. (Lumme 2007, 316–319)

Ydinvoimakeskustelun kohdalla se, että poliitikkojen arvovalta on journalistien silmissä rapistunut, tarkoittaa sitä, että poliitikkojen voi olla entistä vaikeampaa saada näkemyksiään julkisuuteen. Kun kyseessä on niinkin monimutkainen ja monisäikeinen aihe kuin ydinvoima on, se että eri näkemyksien esittäminen julkisuudessa saattaa vaarantua on huolestuttavaa ja ongelmallista. Suuresta ja kauaskantoisesta asiasta päätettäessä olisi äärimmäisen tärkeää, että eri näkökannat tulisivat esiin perusteluineen, jotta yleisö olisi selvillä, mistä keskustellaan ja millä argumenteilla. Kun journalistit kirjoittamisen sävyn muututtua kriittisemmäksi keskittyvät suurelta osin uutisoimaan epäolennaisuuksia hyökkäävästi ja epäkunnioittavasti, jäävät tärkeät asiat toissijaisiksi. Näin tiedotusvälineiden tehtävä, eri näkökulmien ja mielipiteiden ja niiden perustelujen tuominen tasapuolisesti julkisuuteen, jää täyttämättä.

Tietoa eduskunnan tapahtumista on tiedotusvälineiden kiinnostuksen lopahtamisesta huolimatta kuitenkin tarjolla ennätysmäärä. 2000-luvulla sähköisten viestimien käyttö on lisääntynyt huomattavasti internetin yleistyttyä. Eduskunnan tiedonvälityksessä tämä näkyy siten, että tietoa välitetään laajasti suoraan sen lähteeltä vastaanottajalle ilman tiedotusvälineiden välittäjäroolia. Esimerkiksi tämänkin tutkimuksen aineistona käytetyt eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjat ovat saatavissa eduskunnan internet-sivuilta pian täysistuntojen päätyttyä.

Vaikka tiedon määrä suoraan vastaanottajalle on moninkertaistunut, ei aikaa sen tietomäärän hahmottamiseen ja ymmärtämiseen välttämättä ole tarpeeksi. Eduskunnan pääsihteerin Seppo Tiitinen on perustellut tätä tietotulvaa eduskunnan halulla olla mahdollisimman avoin. Eduskunnan pöytäkirjojen ja muun tietomäärän ymmärtämisen vaikeus näkyy kuitenkin tiedotusvälineiden tarpeessa käyttää edelleen nimenomaan eduskuntaan erikoistuneita toimittajia. Näiden käyttö ei ole muuttunut eduskunnan tiedotustoiminnan muutoksista ja teknisistä uutuuksista huolimatta vuosikymmenten aikana. (Lumme 2007, 314–315)

Vaikka sähköistynyt viestintä ja uuden teknologian mukanaan tuomat mullistukset muuttavat perinteisten tiedotusvälineiden toimintaa eduskunnassa, ei niiden uskota jäävän tarpeettomiksi. Historioitsijat ennustavat tiedotusvälineille politiikassa suurta roolia myös tulevaisuudessa. Näkemysten mukaan tuo rooli tulee olemaan mielipiteiden ohjaamiseen liittyvä rooli, joka alun perin kuului oikeastaan parlamentille ja siellä edustaville puolueille. (Lumme 2007, 333)

5 Metodologisia suuntaviivoja

Käsittelen tässä luvussa tutkimukseni selkärankaa, joka on kehysteoria. Kehyksen

käsitteen isänä pidetään kanadalaista sosiologia Erwin Goffmania. ”Goffmanin lähtökohtana on symbolisen interaktionismin käsite 'tilanmääritelmä' (definition of the situation), mikä tarkoittaa sitä, että sosiaaliseen tilanteeseen tupsahdettuamme vastattavaksemme tulee aina kysymys: mitä tässä oikein on meneillään? Voidaksemme toimia oikein meidän on päästävä perille kulloisenkin tilanteen luonteesta.” (Karvonen 2000, 71) Seuraavassa käsitelen kehystä journalismin tutkimuksen näkökulmasta.

Kehysanalyysin lisäksi paneudun uutisjuttujen kerrontaan. Erottelemalla uutisista esiin nousevia kerronnan tapoja hahmotan kuvaa siitä, miten eduskunnassa käyty keskustelu hahmottuu uutisjutuissa. Tutkimalla kertojan roolia, on mahdollista selvittää juttujen painotuksia, joita eri ajatukset ja henkilöt jutuissa saavat.

5.1 Uutinen ikkunana maailmaan

Journalismin tutkimuksessa kehystämisen käsite lähtee ajatuksesta, että uutinen ei ole todellisuuden heijastuma, vaan tuotos, jonka muotoon vaikuttavat monet eri tekijät. Gaye Tuchman kutsuu uutista ikkunaksi, jonka läpi ihmiset oppivat itsestään ja muista. Uutisen tehtävänä on kertoa meille, mitä me haluamme tietää, mitä meidän tarvitsee tietää ja mitä meidän pitäisi tietää. Tuchman pitää ikkunan kehystä kuitenkin ongelmallisena, koska kuva, jonka se antaa ihmisille on riippuvainen monista tekijöistä. Kuvaan vaikuttavat seikat kuten se, onko ikkuna suuri vai pieni, kuinka monta ruutua siinä on, onko lasi kirkas ja antaako ikkuna kadulle vai takapihalle. (Tuchman 1978, 1)

Kuten edellä jo todettiin, Gaye Tuchman kutsuu uutistyötä todellisuuden muokkaamiseksi mieluummin kuin todellisuuden heijastukseksi. Todellisuuden muokkaaminen uutiseksi ei kuitenkaan välttämättä ole mitenkään selkeästi havaittavissa oleva tapahtuma. Robert Entman toteaa kehystämisen keinojen naamioituvan varsin luonnollisiksi, ja siksi vaikutelma uutisista objektiivisena todellisuuden kuvaajana on helppo omaksua (Entman 1991, 6).

Uutiskehysten idea viittaa tulkinnallisiin rakenteisiin, jotka asettavat tapahtumat laajempaan kontekstiin. Nämä kehykset ohjaavat uuden tiedon valintoja, tulkintoja ja arviointia asettamalla tiedon tuttuihin kategorioihin. Hallitsevat kehykset ovat Pippa Norrisin mukaan niin laajalle levinneitä journalistisessa kulttuurissa, että ne nähdään luonnollisina ja välttämättöminä, kun taas vastakkainen tieto jätetään omaan arvoonsa ennalta olemassa olevien näkemysten ulkopuolisena. (Norris 1997, 275–277)

Todd Gitlin viittaa edellä mainittuun Goffmaniin, ja kirjoittaa: samoin kuin kehystämme todellisuutta, jotta ymmärtäisimme sitä ja osaisimme valita oikeat tavat tiedostaa ja toimia, median kehykset järjestävät maailmaa journalisteille, jotka kertovat siitä, ja myös yleisölle, joka saa tietonsa heidän raporteistaan. Gitlin toteaa kehysten olevan suurelta osin lausumattomia ja tiedostamattomia. (Gitlin 1985, 6–7) Kehys on organisoiva idea, joka auttaa journalisteja tulkitsemaan tapahtumia ja ilmiöitä. Kehys ohjaa sekä ajattelua että toimintaa. (Väliveronen 1996, 108)

Mediakehykset ovatkin näin valinnan, korostamisen ja esittämisen periaatteita, jotka ovat muotoutuneet ääneen lausumattomista teorioista (tacit theories), siitä mitä on olemassa, mitä tapahtuu ja mikä merkitsee jotakin. Kehykset ovat itsepintaisia malleja tiedostamiseen, tulkintaan ja esittämiseen, valitsemiseen, painotuksiin ja pois jättämiseen, joilla symbolien käsittelijät (journalistit) rutiininomaisesti organisoivat sekä sanallista että kuvallista diskurssia. (Gitlin 1985, 7)

Kunelius tiivistää kehystämisen yksinkertaisesti. Kehystäessään media suosii tiettyjä määritelmiä ja näkökulmia asioista. Jatkuvasti käytettynä tietty kehys vaikuttaa yleisön ymmärrykseen ja tietämykseen ja lopulta uutisoinnin yhteneväisyys tekee tietystä tulkinnasta lähes automaattisen. (Kunelius 1997, 129) Horstin mukaan kehykset syntyvät, kun toimittajat joutuvat työssään valintojen eteen:

Toimittaja ei siis tule toimitustilanteeseen tyhjin kehyksin. Hänellä on omat

tulkintamallinsa – ammattiin liittyvät kehykset, henkilökohtaiseen historiaan liittyvät kehykset sekä laajemmat kulttuuriin liittyvät yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvät kehykset. Lisäksi toimittaja kohtaa työssään monenlaisia lähteiden ja instituutioiden tuottamia kehyksiä, joiden ristipaineessa hän tekee omaa kehystämistään. (Horsti 2005, 53)

Kehykset ovat Gitlinin mukaan välttämättömiä journalistisessa työprosessissa. Niiden avulla journalistit pystyvät käsittelemään suuria määriä tietoa nopeasti ja rutiininomaisesti. Tällä Gitlin tarkoittaa kykyä tunnistaa tieto tärkeäksi, luokitella se ja paketoita se tehokkaasti yleisölle. (Gitlin 1985, 7)

5.1.2 Korostamista ja häivyttämistä

Robert Entmanin mukaan kehystäminen tapahtuu valinnoilla ja asioiden nostamisella keskeisiksi. Hänen mukaansa kehystäminen on tiettyjen todellisuuden havaintojen valitsemista ja niiden tekemistä huomattavammiksi tekstissä niin, että tiettyä ongelmanmäärittystä, kausaalista tulkintaa, moraalista arviota ja/tai parantamissuositusta edistetään tai suositaan. Entmanin mukaan kehystäminen tekee osista tietoa korostetun sijaittelulla, toistolla ja assosioimalla sen kulttuurisesti tuttuihin symboleihin. Korostaminen tarkoittaa tässä yhteydessä tiedon tekemistä paremmin huomattavaksi, eli yleisölle merkittävämmäksi ja paremmin muistettavaksi. (Entman 1993: 53)

Asioiden eri puolien esiintuominen ja korostaminen eivät tapahdu pelkästään tekemällä niitä fyysisesti näkyviksi. Entmanin mukaan myös yksittäinen vaikeasti huomattava näkemyskin voi korostua tekstissä, jos se sopii yhteen vastaanottajan arvomaailmassa vallitsevan mallin kanssa. Koska tiedon korostaminen tai korostuminen syntyy tekstin ja vastaanottajan yhteisvaikutuksesta, tutkijoiden teksteistä huomaamat kehykset eivät

välttämättä vaikutakaan yleisöön luullulla tavalla. (Entman 1993, 53)

Gamsonin ja Modiglianin mukaan kehystäminen tapahtuu usealla eri keinolla. Kehystämisen välineitä ovat metaforat, esimerkit ja rinnastukset (esimerkiksi historialliset esimerkit, joista otetaan mallia), fraasit, iskulauseet ja visuaaliset kuvat. (Gamson & Modigliani 1989, 3) Entman toteaa kehysten olevan merkityksellisiä ainakin neljässä eri kohdin viestintäprosessissa. Kehys vaikuttaa ensinnäkin viestijänä (the communicator). 1) Viestijä tekee tietoisia tai tiedostamattomia kehystämispäätöksiä siitä, mitä sanoa. Tässä häntä ohjaa kehys joka organisoii hänen ajatusmaailmaansa. 2) Tekstissä kehys näkyy tiettyjen avainsanojen, fraasien, stereotyyppisten kuvien, tietolähteiden ja lauseiden olemassaololla tai puuttumisella. 3) Vastaanottajan ajattelua ohjaavat kehykset taas eivät välttämättä noudata kehyksiä tekstissä ja viestijän tekstiin tarkoittamia kehyksiä, vaan vastaanottajan omilla kokemuksilla on vaikutuksensa tämän havaitsemiin kehyksiin. 4) Kulttuuritasolla Entman toteaa olevan tunnistettavissa tavallisia kehyksiä, jotka pätevät suureen osaan ihmisisten ajatuksista. (Entman 1993, 53)

Tässä tutkimuksessa keskitytään viestinprosessin vaiheista tekstiin ja tekstistä eli uutisjutuista eroteltavissa oleviin kehyksiin. Kuten Entman toteaa, kehystäminen on tiettyjen todellisuuden havaintojen valitsemista ja niiden tekemistä huomattavammiksi tekstissä. (1993, 53) Entmanin sekä myös Gamsonin ja Modiglianin (1989) opastamana erottelen uutisteksteistä niissä esiintyviä avainsanoja, metaforia, esimerkkejä ja rinnastuksia, fraaseja, iskulauseita ja kuvia sekä tietolähteitä ja lauseiden olemassaoloa tai puuttumista. Tutkittuani eri kehystämisen keinoja uutisissa, pohdin, millä tavalla niitä käyttämällä tapahtumia on kehystetty uutisissa.

Näen kehyksen myös enemmän kuin vain yksittäisinä lauseina tai kuvina, kokonaisuuksina. Esimerkiksi voisi nostaa yhden kokonaisen uutisjutun, jonka kokonaisuutta tarkastelemalla on mahdollista tutkia eri painotusten kehystämisen myötä saamia voimasuhteita toisiinsa. Kuten Entman edellä totesi, jotakin osaa tapahtumasta korostetaan, eli tehdään paremmin huomattavaksi, merkittävämmäksi ja muistettavaksi

yleisölle, sijoittelulla, toistolla ja assosioimalla sen kulttuurisesti tuttuihin symboleihin.

Aionkin tässä tutkimuksessani yksityiskohtien lisäksi tarkastella aineistoni uutisia kokonaisuena juttuna selvittäen sitä, mitä ja miten yleisölle esitetään ja myös tärkeänä seikkana, mitä jätetään esittämättä. Sillä aivan yhtä tärkeää kuin tarkastella, mitä korostetaan, on kehyksiä tutkittaessa tutkia myös sitä, mitä joko horjutetaan tai jätetään kokonaan kertomatta. Tässä tutkimuksessa vertaamalla eduskunnassa käytyä keskustelua ja siitä syntyneitä uutisia pystyn tarkastelemaan minkälaisia valintoja journalistit ovat tehneet valitessaan, mitä uutisiin on otettu mukaan ja mitä jätetty pois.

5.1.3 Kehyksen käsite journalismin tutkimuksessa

Todd Gitlin kirjoittaa, että jokaisen yrityksen analysoida journalismia, tai mitä tahansa median tuottamaa sisältöä, täytyy esittää kysymys: mitä kehystä tässä käytetään? Miksi tämä kehys, eikä jokin toinen? Mitä erilaisia rakenteita kehyksissä on havaittavissa eri tapahtumista kerrottaessa ja mitä eroja eri medioiden välillä. (Gitlin 1985, 7) Erkki Karvosen (2000) mukaan kehyksen käsite on kätevä työkalu mediatutkimuksessa, kun tavoitteena on journalistisen maailman hahmottaminen tai tekstien tuottamisen ja vastaanoton analyysi. Jabukowicz ja Palmer toteavat, että kehysten tunnistaminen ja analysoiminen voi antaa paljon tietoa oletuksista, käsityksistä ja kerronnallisista tavoista, joita journalistit käyttävät. Erityisesti kehykset auttavat meitä ymmärtämään, millaisena mediat pitävät yleisöään, heidän sosiaalisen, poliittisen ja kulttuurisen sijaintinsa ja tarpeensa, joita media pyrkii tyydyttämään. (Jabukowicz ja Palmer 2002, 201) Nieminen ja Pantti (2004, 104) kirjoittavat, että kehysanalyysin avulla pyritään paljastamaan mediatekstien piilossa olevia hallitsevia kehyksiä ja siten tekemään näkyväksi illuusiota journalismin objektiivisuudesta.

Uutisten kehyksiä on tutkittu ainakin neljästä eri näkökulmasta. Nämä ovat 1) on pyritty

tunnistamaan tiettyjä rakenteita, joita kutsutaan kehyksiksi, 2) on tutkittu olosuhteita, jotka tuottavat kehyksiä, 3) on tutkittu, kuinka uutiskehykset aktivoivat ja ovat vuorovaikutuksessa aiemman tietämyksen kanssa, miten ne vaikuttavan tulkintaan, tiedon muistamiseen, päätöksentekoon ja arviointiin, ja 4) on tutkittu, kuinka uutiskehykset muovaavat sosiaalisen tason prosesseja, kuten julkista keskustelua. (D'angelo 2002, 873) Kehyksen käsite onkin journalismin tutkimuksessa käypä väline niin sisällön, tuotannon ja vastaanoton tarkasteluun (Horsti 2005, 51). Tässä tutkimuksessa keskitytään yksinomaan sisällön tarkasteluun ja pyritään selvittämään, millaisia kehyksiä ydinvoimakeskustelun uutisoinnista on eroteltavissa, ja mitkä näiden kehysten suhteet toisiinsa ovat.

5.2 Kertojan diskurssi

Edellä eriteltyjen kehystämisen keinojen lisäksi aion myös tutustua tapaan, jolla jutun kertoja toimii eduskunnan ydinvoimakeskustelusta kertovissa uutisjutuissa. Kertojan rooli on ensisijaisen tärkeä asemoitaessa eri uutisaktoreiden, eli tietolähteiden, suhteita toisiinsa, joten kehyksiä tutkittaessa myös tämä puoli on tärkeä. Tietynlaisia kerronnan keinoja käyttämällä toimittaja voi joko korostaa tai vastaavasti horjuttaa valitsemiaan osia informaatiosta tai henkilöistä. Jotkin osat saatavilla olevasta informaatiosta eivät pääse lainkaan näkyville. Tästä syystä syvempi paneutuminen uutisjuttujen kerrontaan on tässä kohtaa perusteltua.

Kun uutista tarkastellaan kerronnan näkökulmasta, se voidaan jakaa kertojan ja henkilön diskursseihin, jolloin henkilön diskurssit muodostuvat niistä osioista, joissa henkilöt esiintyvät omalla äänellään. Tällaisia voivat olla esimerkiksi suorat lainaukset. Uutisessa voi kuitenkin olla useitakin henkilön diskursseja, eikä henkilön tarvitse olla elollinen, vaan esimerkiksi instituutio, yhteisö tai jokin muu toimija voi muodostaa henkilön diskurssin. (Puhakka 1993, 46) Kertojasta puhuttaessa taasen puhutaan yleisesti ottaen

toimittajasta, ei hänen omasta minästään, vaan kuten Puhakka (em.) toteaa, toimittajan toimittamisessa käyttämästä esitystekniikasta.

Kuten Ridell ja Puhakka huomauttavat, kaikki uutistekstissä oleva on viime kädessä toimittajan tuottamaa. Näin ollen vain toimittajalla on uutisessa oma ääni käytössensä. Ridell ja Puhakka kuitenkin korostavat, että henkilön diskurssista puhuminen on olennaista jo senkin takia, että uutistekstistä puhuttaessa, toisin kuin fiktiossa, uutistoimijat ovat oikeita henkilöitä. Puhakka ja Ridell toteavat, että vaikka puhujalla olisi uutisessa oma henkilön diskurssi, voi toimittaja silti operoida hänen puhumisiaan ja asemaansa eri tavoin. Toimittaja voi esimerkiksi irrottaa puhujan sanomiset yhteydestään ja sijoittaa ne toisenlaiseen yhteyteen tai keskustelusuhteisiin uutisessa. (Puhakka & Ridell 1996, 188)

Puhakka toteaa että, vaikka uutisen kirjoittamista säätelevät melko tarkat ammatilliset säännöt ja normit, joiden mukaan toimittaja ei saa puuttua toimijan suoraan puheeseen, voidaan epäsuoralla kerronnalla samassa uutisessa rakentaa eri toimijoille erilaisia positioita. Puhakan mukaan kerrontatekniikka ei myöskään ole riippumaton käyttäjästään eli toimittajasta. Toimittaja pyrkii esitystekniikkaa vaihtelemalla rakentamaan tiettyä tulkintaa uutisaiheestaan, eikä uutisaktorilla ole tähän tulkintaan juuri mahdollisuuksia vaikuttaa. (Puhakka 1993, 46)

Kertoja voi journalistisen ammattikäytännön puitteissa operoida monin eri tavoin toimittaessaan uutisen samasta uutistapahtumasta. Erityisesti tämä näkyy uutisaktoreiden valinnoissa ja painotuksissa. Kertoja voi myös päättää, mitä hän uutisesitykseen sisällyttää, ja näin rajata joitakin toimijoita sen ulkopuolelle. Esimerkiksi Puhakka nostaa tutkimuksensa eduskunnan EY-välikysymyskeskustelun uutisoinnista. Keskustelussa käytettiin yhteensä 81 puheenvuoroa, joista Helsingin sanomat lainasi jutussaan ainoastaan hallituksen ja eduskuntaryhmien ryhmäpuheenvuoroja, joiden lisäksi vain yksi kansanedustaja ja ministeri saivat äänensä kuuluviin. Kansan Uutisissa taas keskityttiin hallituksen ja vasemmistoliiton puheenvuoroihin, joiden lisäksi ääneen pääsivät kolmen

kansanedustajaa ja yksi ministeri. (Puhakka 1993, 46, 55) Tämä johtuu tietenkin suurelta osin lehtien sivujen rajallisesta tilasta sekä uutiskriteereistä, mutta journalistin harteille jää päätös siitä, kenen asian esittelemisen hän näkee tärkeäksi, tai minkälaisen mielipiteen julkisuuteen pääsyn kohdalle valinta osuu. Tähän valintaan taas vaikuttavat monet tekijät, joita eriteltiin jo aiemmissa luvuissa.

Kertojan avulla toimittaja voi järjestää henkilöiden diskursseja, nostaa uutisaktoreita esiin, horjuttaa, tukea tai suhtautua niihin neutraalisti. Kertojan on mahdollista asettaa uutisaktoreita vastakkais-, rinnastus- tai alistussuhteisiin. (Pietilä 1991 ks. Puhakka 1993, 47) Kertoja voi myös niin halutessaan aiheuttaa ristiriitoja ja epätäydellisyyttä esimerkiksi rinnastamalla puhujan sen hetkisiä ja aiempia sanomisia, jotka poikkeavat toisistaan tai ”leikkaamalla yhteen” puhujan sanomisia ja ’faktoja’, jotka ovat ristiriidassa keskenään. (Ridell 1990, 84)

Ydinvoimakeskustelun uutisointia tutkittaessa tutkimalla, miten aineistoni uutisissa on käytetty kertojan diskurssia ja vastaavasti henkilön diskurssia, pystyn määrittelemään niitä valintoja, joita toimittaja on työssään tehnyt ja mitä merkityksiä ja tulkintoja uutisteksteihin on ladattu kertojan diskurssia hyödyntämällä. Pysin hyödyntämään narratologista tutkimusta selvittämällä miten, ja missä yhteyksissä kertojan diskurssi pyrkii joko tukemaan tai horjuttamaan uutisessa esiintyviä toimijoita sekä myös tutkimaan, millaisiin asiayhteyksiin henkilöt ja ennen kaikkea heidän edustamansa asia on asetettu. Mukailen tutkimuksen toteuttamisessa Puhakan (1993) tapaa, jolla hän tutki eduskunnan EY-välikysymyskeskustelun muotoutumista uutistekstiksi.

Puhakka jakaa omassa tutkimuksessaan uutistekstit a) kertojan diskurssiin, b) henkilön diskurssiin ja c) sivuhenkilön diskurssiin. Tämän diskurssijaon pohjalta Puhakka tarkastelee toimittajan käyttämiä uutiskertojan strategioita tämän käsitellessä uutisaktoreita ja -aiheita kertojan diskurssissa ja henkilön sekä sivuhenkilön diskursseissa. (Puhakka 1993, 47)

Kertojan diskurssista on kysymys uutistekstin tiivistyksissä (tiivistettyä informaatiota), taustafaktoissa (jotka asettavat taustapalasia yhteen ja tekevät niistä ymmärrettäviä) ja tunnistuksissa (ts. kuka vastaa kulloisestakin informaatiosta). (Pietilä 1991 ks. Puhakka 1993, 47) Henkilön diskurssista puhutaan, kun uutisessa esiintyy uutisaktori omalla äänellään (suora lainaus, joka on erotettu joko sitaateilla ("...") tai sitaatin alussa olevalla viivalla (-)). Sivuhenkilön diskurssiin lasketaan uutisaktorit, jotka eivät esiinny uutisessa omalla äänellään (suora lainaus), vaan kertoja esittää uutisaktoriensa puheet tiivistelminä. Puhakan mukaan nämä ovat kuin "sivuääniä", jotka voi tunnistaa sisällöllisesti uutisaktoriensa puheeksi. Syy henkilöiden ja sivuhenkilöiden diskurssin erottamiseen on siinä, että niiden sama painoarvo uutisessa on erilainen. Omalla äänellään esiintyvä uutisaktori pääsee tiivistettyä ääntä suuremmin ja painokkaammin esittämään näkemyksensä uutisessa. (Puhakka 1993, 47)

6 Aineistot ja analyysi

Ydinvoimakeskustelu nousi siis todenteolla pinnalle Suomessa kevättalvella 2010, kun keskustelu uusien ydinvoimaloiden rakentamisesta alkoi. Eduskunta aloitti keskustelun uusien ydinvoimaloiden rakentamisesta toukokuun 11. päivänä, kun pääministeri Matti Vanhanen pääministerin ilmoituksessaan esitteli eduskunnalle hallituksen energiaratkaisuita, jotka sisälsivät uusien ydinvoimaloiden rakentamisen. (Eduskunta.fi 2010) Kaksiosainen tutkimusaineistoni on rakentunut tuon eduskuntakeskustelun ympärille. Ensimmäinen aineistoni kuuluu eduskunnan käymän ydinvoiman lisärakentamista koskeneen keskustelun pöytäkirja, joka sisältää 90 puheenvuoroa.

Aineistoni toinen osa koostuu tuon keskustelun pohjalta tuotetuista uutisista eri medioissa. Tutkin, miten Helsingin Sanomat, Aamulehti, Turun Sanomat ja Iltalehti uutisoivat aiheesta 12. toukokuuta. Aineistoni kuuluvat myös 11. toukokuuta esitetyt YLE:n puoli yhdeksän uutisten sekä MTV3:n Kymmenen Uutisten aihetta koskevat

uutisjutut.

Eduskunnan keskustelun pöytäkirjoja ja uutisjuttuja vertailemalla selvitän, mitä keskustelusta päätyi uutiseksi, millaisia kehyksiä eduskunnan keskustelua koskevista uutisista on löydettävissä. Käyn seuraavaksi läpi eduskunnassa käytyä ydinvoimakeskustelua, joka käytiin toukokuun 11. päivänä vuonna 2010.

6.1 Eduskunnan täysistunto 11.5.2010

Eduskunnan täysistunto on ajankohtaisen poliittisen keskustelun keskeinen areena, jossa tapahtuu myös eduskunnan keskeisin tehtävä, lakien säätäminen. Muita täysistunnon tärkeitä tehtäviä ovat esimerkiksi valtion talousarviosta päättäminen, hallituksen antamien selonteokojen, tiedonantojen ja kertomuksien käsitteleminen. Pääministeri voi puhemiehen kanssa sopimanaan aikana antaa täysistunnossa eduskunnalle pääministerin ilmoituksen valtioneuvoston toimialaan kuuluvasta asiasta. Ilmoituksen johdosta käydään täysistuntokeskustelu päätöksiä tekemättä. (Eduskunta.fi 2011) Tämän tutkimuksen aineiston toinen osa on juuri pääministerin ilmoitusta seuranneen eduskunnan täysistunnon keskustelu. Täysistuntojen pöytäkirjat ovat saatavilla eduskunnan verkkosivuilla noin tunnin kuluttua istunnon päätyttyä.

Toukokuun 11. päivänä 2010 pääministeri Matti Vanhasen ilmoitus hallituksen energiaratkaisuista käynnisti ydinvoiman lisärakentamista koskevan käsittelyn eduskunnassa. Esitellessään ratkaisuita eduskunnalle, Vanhanen nosti merkittävimmäksi seikaksi tavoitteen kasvattaa päästöttömän energiankäytön osuus kymmenessä vuodessa noin 60 prosenttiin silloisesta 36 prosentista. Vanhasen esityksen mukaan ilman näitä ratkaisuja hiilidioksidipäästöjä arvioitaisiin syntyvän 76 miljoonaa tonnia vuonna 2020. Uusien ratkaisujen ansiosta päästöt leikkaantuisivat noin 48 miljoonaa tonniin ja ne edesauttaisivat sitä, että Suomi voisi aikanaan saavuttaa 80 prosentin

päästövähennystavoitteen, ja joskus jopa täyden hiilineutraalin yhteiskunnan tavoitteen.

Toiseksi Vanhanen piti tärkeänä sitä, että Suomi parantaa uusilla ratkaisuilla energiaomavaraisuuttaan ja saavuttaa sähköomavaraisuuden aikana, jolloin maailmassa on käynnistynyt uudenlainen valtioiden välinen kilpailu luonnonvaroista. Kolmas tärkeä seikka Vanhasen mukaan oli se, että ratkaisuilla vahvistetaan pitkiksi ajoiksi kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä ja lisätään talouskasvua sekä saatetaan liikkeelle miljardiluokan investoinnit tällä vuosikymmenellä. (Eduskunta.fi 2010)

Vanhasen ilmoitus herätti eduskunnan täysistunnossa tiiviin keskustelun, jossa käytettiin yhteensä 90 puheenvuoroa, 63 eri poliitikkoa pääsi keskustelussa ääneen. Seuraavaksi otan käsittelyyn eduskunnan 11. toukokuuta 2010 käymästä keskustelussa pidetyistä puheenvuoroista syntyneet uutisjutut. Käyn jutut läpi tutkien, miten eri uutisaktorit pääsevät jutuissa esiin. Ketkä pääsevät ääneen omassa diskurssissaan, ketkä sivuhenkilön diskurssissa, ja keskustelun pöytäkirjaan vertailemalla, ketkä puheenvuoron käyttäneistä jäävät kokonaan uutisoinnin ulkopuolelle. Kiinnitän erityistä huomiota siihen, missä kohtaa juttua eri henkilöt pääsevät ääneen, pääseekö kukaan vastaamaan heille tai kyseenalaistamaan heidän sanomansa. Tutkin myös, minkälaisin keinoin, lainauksia tukevin ilmauksin tai kuvailuin, eri henkilöiden sanomisia korostetaan tai vastaavasti horjutetaan tai kyseenalaistetaan.

6.2 Helsingin Sanomat 12.5.2010

Eduskunta sulatteli energiapakettia

Teksti: Jaakko Hautamäki, Teija Sutinen

Kuvat: Mika Ranta

Helsingin Sanomien ydinvoimakeskustelua käsittelevä juttu täyttää vajaan sivun päivän lehdestä. Kokonaisuus on jaettu kolmeen erilliseen juttuun pääotsikon ja ingressin alle. Ydinvoimakeskustelun osuutta käsitellään pääasiassa toisessa ja kolmannessa jutussa, kun ensimmäinen juttu keskittyy hallituksen esittelemään energiapakettiin kokonaisuudessaan. Jutun yhteyteen on myös nostettu sitaatteja keskustelusta sekä pieni faktalaatikko hallituksen esittelemästä energiapaketista.

Ensimmäisen jutun alku on hallituksen ja pääministeri Matti Vanhasen hallintaa. Vanhanen saa omassa diskurssissaan esitellä hallituksen energiapaketin sisältöä ja korostaa sen erinomaisuutta. Kertoja nostaa esiin nimenomaan energiapaketin historiallisuuden ja korostaa näin Vanhasen sanoman ja hallituksen esityksen tärkeyttä, jota Vanhanen omassa diskurssissaan saa edelleen voimistaa.

Luonnehdinnat kuten ”Vanhanen korosti” ja ”hallitus lupaa” lisäävät luottoa Vanhasen sanomaan. Vanhanen saa puhua suoraan yleisölle omassa diskurssissaan heti jutun alkuun ilman vastakkaisia näkemyksiä, ja näin hallituksen asema ja esitys korostuvat. Vaikka juttu Vanhasen sitaatin jälkeen jatkuukin kertojan diskurssissa, on teksti edelleen lähes suoraa lainausta Vanhasen puheesta. Jutun alku viestii voimakkaasti hallituksen energiapaketin puolesta.

Vahtimestari poisti tiistaina eduskunnan lehterillä ydinvoimaa vastustaneelta mieheltä naamarin, joka esitti elinkeinoministeri Mauri Pekkarista.

Eduskunta sulatteli energiapakettia

Kahden uuden ydinvoimalan lupahakemukset tulivat kansanedustajien käsiteltäviksi tiistaina, kun eduskunta alkoi keskustella hallituksen energiatarkeista. Päätös tehtäen ennen eduskunnan kesälomaa. Syksyllä päätetään uusiutuvan energian tuesta.

Uusiutuvan hinta hirvitti

PÄÄMINISTERI Matti Vanhanen (kesk) korosti tiistaina energiapaketin historiallisuutta.

"Kokonaisuus on ylivoimaisesti suurin koko Suomen energiainfossa", Vanhanen sanoi. Hallitus lupaa, että kasvihuonekaasujen päästöt vähenevät, energiatehokkuus paranee ja uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta nousee huomattavasti. Samalla luodaan roppakaupalla uusia työpaikkoja.

Vanhanen korosti, että uusiutuvan energian lisäys ei tule jäämään nyt pelkäksi julkilausumaksi, vaan kaikki toimet viedään lakiin ja niiden rahotus turvataan. Elinkeinoministeri Mauri Pekkarisen (kesk) mukaan uusiutuvaan liittyvät lakiesitykset ovat tulossa eduskuntaan kesäloman jälkeen.

OPPOSITIOKIN KANNATTAA uusiutuvien osuuden lisäämistä, mutta hinta tuntui hirvittävän monia. Kansanedustaja Eero Heinälouma (sd) mielestä uusiutuvien tukipakettia ei voi julistaa onnistuneeksi veronmaksajien maksettavaksi tulevan tuen takia.

"Mitä vähemmällä julkisella ja pysyvällä tuella selvitään, sen parempi", Heinälouma sanoi. Hän pelkäsi, että puun energiakäytön tukeminen voi ohjata polttoainetta myös kokonaista puuta, mistä metsäteollisuus on ollut huolissaan.

Kokouksen ryhmäjohtaja Pekka Ravi toivoi, että puubiomassan tarkempi korjuu ei johda metsien köyhtymiseen.

Keskustan Timo Kalli halusi ponnekaasti häivyttää sitä kuvaa, että uusiutuvan tukipaketti olisi tietien tahtoen suunnattu metsänomistajille. Hänestä siitä hyötyy koko korjuuketju suomalaisista työmiehistä myöten.

RKP OLI HUOLISSAAN tuulivoiman sijoittamisesta niin, että maisemat ja luonto eivät särvelly.

"On syytä tehdä kansallinen selvitys tuulivoimaloiden lähellä oleville maan- ja vesienomistajille maksettavien korvausten periaatteista", kansanedustaja Christina Gestrin vaati.

Omavaraisuus vai riskiratkaisu?

HALLITUSPUOLUEET korostivat tiistaina, että ydinvoiman lisärakentaminen on välttämätöntä, jos Suomi haluaa pyrkiä omavaraisuuteen sähköntuotannossa.

Mauri Pekkarisen (kesk) mukaan uusiutuvan energian paketin merkitys näkyy lämmöntuotannossa ja nestemäisissä polttoaineissa, ja vain pienempi osa uusiutuvien pakettista lisää Suomen sähköntuotantoa. Siksi ydinvoimaankin on satsattava.

Kokouksen **Pekka Ravin** mukaan ydinvoimalla on mahdollisuus tuottaa sähköä pääsiöttömästi ja edullisesti, eikä rakentaminenkaan "rasita kansalaisen kukkaraa".

ARVOSTELUJOIDEN MIELESTÄ ydinvoimaan sitoutumalla Suomi sitoutuu samalla "menneisyyden riskiratkaisuun", kuten vihreiden ryhmäjohtaja Ville Niinistö ilmaisi. Vastustajat muistuttivat, että ydinvoimat ovat viime kädessä eduskunnan päätösvallassa, ja kriittisesti asiaan suhtautuvia kansanedustajia on joka eduskuntaryhmässä.

Monet kiinnittivät huomiota siihen, ettei ydinvoima ole päästötöntä eikä pohjimmitaan kotimaistakaan, jos polttoaineena käytettyä uraani joudutaan tuomaan ulkomailta.

Eero Heinälouma (sd) halusi sanoa "hyvin painokkaasti", että ydinvoima on vain ylimenokauden ratkaisu.

VALTIONYHTIÖ FORTUMIN jättäminen ilman ydinvoimalupaa herätti närää. Heinälouma penäsi perusteita sille, miksi "sähköntuotantonsa moitteettomasti" hoitanut yhtiö jätettiin ratkaisusta ulos.

Vasemmistoliton puheenjohtaja **Paavo Arhinmäki** ihmetteli, miksi Fennovoimalle esitetään lupaa, vaikka yhtiöllä ei ole suunnitelmaa ydinjätteen loppusijoituksesta eikä edes ydinvoimalan paikkaa valittuna.

Pekkarisen mukaan niin päin ei voi mennä, että ensin pitää rakentaa loppusijoituspaikka ja vasta sitten hakea lupaa.

Vihreä tasapainoilu

VIHREIDEN OSALTA energjakeskustelu oli melkoista tasapainoilua. Puolue joutui opposition pilkkaamaksi ja joutui hallituspuolueena tuomitsemaan hallituksen energiapolitiikan.

Pilkka oli raakaa. Eero Heinälouma (sd) piti kaiken huippuna sitä, että työministeri **Anni Sinnemäki** (vihr) marssi mielenosoituksessa hallitusta vastaan. "Vihreät, teidän puhevaltanne aika oli hallituksessa ja hallitusneuvotteluissa", hän sanoi.

Paavo Arhinmäki (vas) piti vihreitä hallituksen suojalehtenä sille, että aikaisemmin ydinvoimakriittiset puolueet ovat voineet kääntää takkiaan. Hän laitoi vihreät maan rakkoon. "Vihreät avasivat oven kaikkien aikojen ydinvoimakipalulle."

RYHMÄJOHTAJA Ville Niinistön (vihr) puolustuspuhe oli vetoava. "Ratkaiseva vaihe on nyt, tässä talossa, kansanvallan korkeimmassa päättävässä elimessä."

Niinistö puolustautui vetoamalla ydinvoiman esteelle **Mauri Pekkarisen** (kesk) aikaisempiin lausuntoihin. Kuten siihen, että Suomen julistautuminen ydinsähkön viejäksi muuhun Eurooppaan olisi erikoinen ratkaisu bioenergian maalle.

Niinistö puhui tunteella Suomen kansalle ja tuleville sukupolville moraalista.

Kansanedustaja **Minna Sirnö** (vas) halusi tietää, miten Niinistö ja keskusta selittävät takinäänön äänestäjille. "Periaatteet voi myydä vain kerran", hän sanoi.

Sinnemäki ilmoitti, että hallitus ei pystynyt uusiutuvan energian suhteen maksimaaliseen suoritukseen.

MINISTERIAATIOSSA Sinnemäen vieressä istunut Pekkarinen ilmoitti olevansa täsmälleen samaa mieltä. Pekkarinen sanoi, että työ jäi vajaaksi vesivoiman suhteen. Vihreät vastustavat vesivoiman lisäämistä.

Niinistö ei halunnut jäädä yksin. Hän vetosi pilkkaajiansa sen puolesta, että he asettautuisivat hänen kanssaan yhteiseen rintamaan ydinvoimaa vastaan.

Helsingin Sanomat 12.5.2010.

Seuraavassa kappaleessa Eero Heinäluoma pääsee kertomaan näkemyksensä paketista. Kertoja suhtautuu Heinäluomaan varsin neutraalisti toteamalla ”Heinäluoman mielestä” ja ”Heinäluoma sanoi”. Heinäluoma saa kertoa asiansa omassa diskurssissaan ja saa esittää huolensa metsäteollisuuden puolesta. Heinäluoman huoli osoitetaan heti perään kuitenkin turhaksi, kun hallituspuolueiden näkemyksiä pääsevät esittelemään kokoomuksen Pekka Ravi ja keskustan Timo Kalli. He eivät kumpikaan pääse ääneen omassa diskurssissaan, mutta teksti on melko suoraa lainausta heidän puheenvuoroistaan. Kertoja korostaa Kallin sanomaa kuvailemalla Kallin ”halunneen ponnekkaasti häivyttää” kuvaa, että tukipaketti olisi suunnattu metsänomistajille. Korostamalla Kallin sanomaa kertoja antaa hallituspuolueiden sanoa viimeisen sanan vastauksena Heinäluoman epäilyjen jälkeen. Tällä tavalla jutusta välittyy viesti, että opposition pelko on turhaa ja hallituksen energiapaketti on hyvä. Lopuksi RKP:n Christina Gestrin pääsee omassa diskurssissaan, ilmaisemaan huolensa tuulivoimasta ja sen ongelmista.

Toisessa osiossa päästään ydinvoima-aiheeseen. Juttu alkaa samoin kuin edellinenkin, hallituksen merkeissä Kertoja ilmaisee tukensa hallituspuolueiden sanomalle kertomalla, että ”hallituspuolueet korostivat, että ydinvoiman lisärakentamisen on välttämätöntä”. Näin juttu heti kärkeen kertoo hallituksen linjan mukaisesti, että ydinvoimaa tarvitaan. Jatkossa Mauri Pekkarinen ja Pekka Ravi sivuhenkilön diskurssissaan esittelevät energiapaketin ja etenkin ydinvoiman monia hyötyjä. Pekkarisen osuuden lopussa kertoja antaa Pekkarisen vielä paaluttaa näkemyksensä lukijan ihmeteltäväksi. Toteamus, ”siksi ydinvoimaankin on satsattava” on tavallaan kertojan toteamus, mikä on kuitenkin Pekkarisen sanomaa. Tällä tavoin jutusta välittyy lukijalle viesti, että ydinvoima todella on välttämätöntä, jotta ympäristö säästyy. Ravi jatkaa Pekkarisen ydinvoiman suitsutusta sen hyötyjen kertomisella.

Seuraavaksi vuoron saavat ydinvoiman vastustajat. Vastustajista esiin pääsee Ville Niinistö, joka saa edustaa kaikkia vastustajia. Niinistö pääsee osin omassa diskurssissaan kertomaan näkemystään, ei tosin mitenkään pitkästi. Niinistön toteamus menneisyyden riskiratkaisusta ei saa tukea kertojalta, päinvastoin. Toteamalla ”kuten Niinistö ilmaisi”,

kertoja sanoutuu irti Niinistön näkemyksestä korostamalla näkemyksen olevan Niinistön. Niinistö on ainoa, joka vastustajista mainitaan. Näin vastustajat jäävät kasvottomaksi joukoksi. Vastustajien kerrotaan esittäneen joitakin syitä, miksi ydinvoimaa tulee välttää, mutta syyt ohitetaan nopeasti kuin ohimennen. Kappaleen loppuun Eero Heinäluoma pääsee vielä kertomaan oman kantansa ydinvoimasta vain ylimenokauden ratkaisuna. Kertoja vielä vahvistaa Heinäluoman sanomaa antamalla tämän omassa diskurssissaan todeta sanovansa ”hyvin painokkaasti”. Näin Heinäluoma ikään kuin päättää ydinvoiman vastustajien asian kyseenalaistamisen toteamalla, että ydinvoimaa kuitenkin tarvitaan, ainakin väliaikaisesti.

Jutun viimeinen kappale käsittelee rakennuslupien myöntämistä eri yhtiöille. Ääneen pääsevät Eero Heinäluoma ja Paavo Arhinmäki. Kertoja antaa tukensa Heinäluoman ja Arhinmäen ihmettelyille ilmauksilla ”Heinäluoma penäsi” ja ”Arhinmäki ihmetteli”. Näin he esiintyvät jutussa terhakkaina oppositiopoliitikkoina. Tässä kohtaa, vaikka hallituksen toimia kyseenalaistetaan, ei ydinvoiman lisärakentamista kyseenalaisteta, vain luvat saaneet yhtiöt. Pekkarisen vastaus tulee kertojalta varsin neutraalissa hengessä: ”Pekkarisen mukaan”. Pekkarinen pääsee kuitenkin antamaan viimeisen arvion tilanteesta ja näin oikomaan opposition näkemyksiä jutun lopuksi. Näin hallitus saa viimeisen sanan jutussa.

Helsingin Sanomien kolmas juttu on melkoista Vihreän puolueen ryöpytystä. Juttu alkaa kertojan diskurssissa, jossa tämä kuvailee vihreiden tilaa värikkäin sanoin. Kertoja kuvailee vihreiden edesottamuksia ilmauksin: ”melkoista tasapainoilua”, ”joutui opposition pilkkaamaksi” ja ”joutui hallituspuolueena tuomitsemaan hallituksen energiapolitiikan.” Kertoja antaa näin ymmärtää vihreiden, ydinvoiman päävastustajan, tilanteen olevan varsin tukala. Ryöpytys jatkuu toisessa kappaleessa, jossa kertoja ensin kertoo ”pilkan olleen raakaa”, jonka jälkeen Eero Heinäluoma aloittaa ensin sivuhenkilön diskurssissaan ja sitten omassa diskurssissaan. Heinäluoman osuus on lähes kokonaan suoraa lainausta tämän puheesta, vaikka osa siitä onkin kertoja diskurssissa. Heinäluoma arvostelee vihreiden toimintaa, ja olemista hallituksessa, vaikka puolue vastustaa

ydinvoimaa. Paavo Arhinmäki jatkaa samalla linjalla. Myös hänen, ensin sivuhenkilön diskurssissa ja sitten omassaan, sanansa ovat lähes suoraa lainausta puheesta. Kertojan mukaan Arhinmäki laitto ”vihreät maan rakoon”, ja näin jutun välittämä mielikuva keskustelun kulusta on voimakkaasti kiistelevä, ja vihreiden vastainen.

Seuraavassa kappaleessa kertoja esittelee Ville Niinistön pitämän ”vetoavan puolustuspuheen”. Niinistö ei kuitenkaan pääse lainkaan puolustautumaan tekstissä, vaikka tämä saa omassa diskurssissaan ilmaista asiansa, mutta ei Heinäluoman ja Arhinmäen syytöksiin liittyen. Kertoja mukaan ”puolustuspuhe oli vetoava” ja Niinistö ”puhui tunteella”. Kuitenkaan hän ei pääse esittämään mitään perusteluita puolueen toiminnalle. Tällä tavoin jutun esittämä vihreiden niin sanottu syyllisyys jää voimaan.

Vasemmistoliiton Minna Sirnö pääsee vielä Niinistön jälkeen esiin omassa diskurssissaan. Hän tivaa, miten Niinistö ja keskusta selittävät takinkäännön äänestäjille. Näitä ”takinkääntäneitä” edustajia ei kuitenkaan nimetä, vaan kertoja suuntaa syytöksen Niinistölle ja keskustalle, vaikka todellisuudessa Sirnö puhui ydinvoimaa aiemmin vastustaneista ministereistä (Vanhanen, Kiviniemi, Lehtomäki, Väyrynen ja Wallin) sekä vihreiden ministereistä. Esittämällä Sirnön syytökset Niinistön suuntaan ja nimeämällä muista vain keskustan, kertoja polkee vihreitä edelleen alemmas. Tässä koko syytösten ketju kohdistuu juuri Niinistöön, josta luodaan koko keskustelun sylkykuppia. Samalla jättämällä mainitsematta esimerkiksi Vanhasen, toimittaja päästää vihreitä lukuun ottamatta muun hallituksen pätkähästä ja vyöryttää syyn vihreille. Samalla keskustelu itse energiapaketista jää taka-alalle.

Viimeisessä kappaleessa työministeri Anni Sinnemäki aloittaa sivuhenkilön diskurssissaan toteamalla, ettei hallitus pystynyt uusiutuvan energian suhteen maksimaaliseen suoritukseen. Näin, itsekin hallituksessa istuva, Sinnemäki arvostelee myös omaa työtänsä. Vastauksena Sinnemäelle kertoja käyttää Mauri Pekkarisen sivuhenkilön diskurssia ensin kertoessaan Pekkarisen sanoneen uusiutuvan energian työn jääneen kesken vesivoiman suhteen. Pekkarisen piikki vihreille täydentyy, kun kertoja

omassa diskurssissaan lisää vihreiden vastustaneen vesivoimaa. Ydinvoiman vastustajien ja uusiutuvan energian puolestapuhujien, vihreiden, kuvataan näin olleen suuri kanto kaskessa uusiutuvienkin paketin kasaamisessa.

6.2.1 Yhteenveto

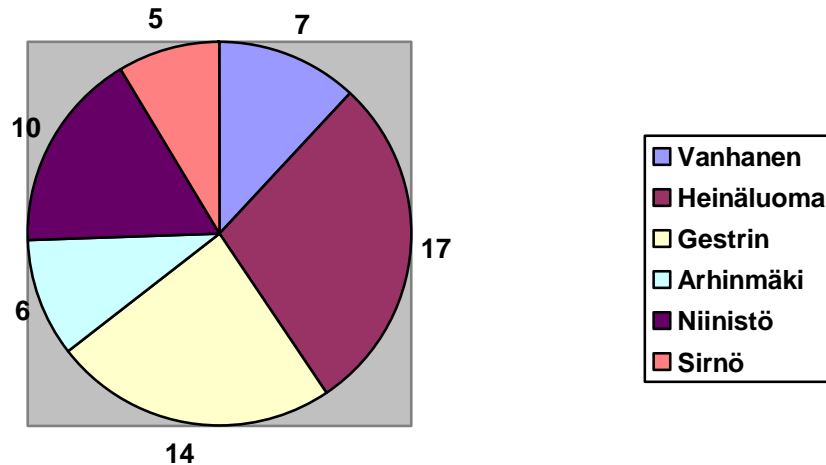
Helsingin Sanomien juttukokonaisuudessa hallitus ja sen näkemykset ovat vahvasti esillä kahdessa ensimmäisessä jutussa, joissa käsitellään hallituksen energiapakettia. Kolmannessa jutussa oppositio pääsee ääneen, kun arvostelun kohteena on vihreät. Tässä kohtaa energiapaketista tai ydinvoimasta ei enää keskustella.

Hallituksen esityksen erinomaisuus korostuu ensimmäisessä jutussa, jossa Matti Vanhanen pääsee kertomaan paketin eduista. Vanhasen sanomaa ei juuri kyseenalaisteta jutussa. Ydinvoiman lisärakentamista käsittelevässä toisessa jutussa ydinvoimaa ajavat Pekkarinen ja Ravi esittelevät alkuun ydinvoiman etuja. Vastustajat pääsevät vastaamaan heille, mutta todelliset perustelut jäävät melko irrallisiksi.

Jutuissa esiintyvistä uutisaktoreista suorassa lainauksessa sanamäärällisesti eniten esiin pääsee Eero Heinäluoma, jonka esilläolo keskittyy kuitenkin pääasiassa vihreiden mollaamiseen. Myös Paavo Arhinmäki on äänessä paljon, mutta kuten Heinäluomakin, pääasiassa arvostellessaan vihreitä. Ydinvoimaa vastustavia kommentteja ei esitetä. Kolmas juttu kulkee Heinäluoman ja Arhinmäen komennossa heti alusta.

Hallituksesta Matti Vanhanen on äänessä suorissa lainauksissa ensimmäisen jutun aluksi, kun taas Mauri Pekkarinen epäsuorasti toisen jutun aluksi ja kolmannen lopussa. Vanhanen ja Pekkarinen, toisin kuin Heinäluoma ja Arhinmäki, puhuvat jutussa niin sanotusti asiaa, eli käsittelevät ja esittelevät energiapakettia ja kehuvat sen erinomaisuutta. Kun heidän näkemyksiään ei juuri kyseenalaisteta, jää lukijalle kuva

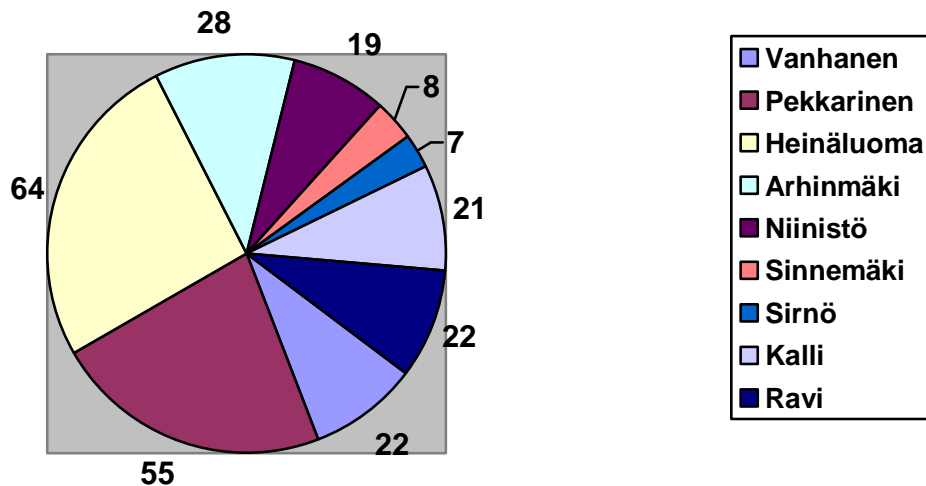
varsin yksipuolisesta keskustelusta, jossa hallituksen esityksen erinomaisuus ja ydinvoiman tärkeys korostuu. Myös uutisaktoreiden sijoittelu tukee hallitusta, jolla on jutuissa aina ensimmäinen sana käytössään. Toisaalta hallitus pääsee vielä juttujen lopussa tyrmäämään eriävät mielipiteet. (Kuvio 6)

Kuvio 6. Uutisaktoreiden suorat lainaukset Helsingin Sanomissa. (sanamäärä)

Epäsuorasti asiaansa esittelemään pääsevien poliitikkojen lukumäärä on suurempi. Heinäluoma on sanamääräisesti myös tällä mittarilla kärjessä. Heti perässä seuraa Pekkarinen. He ovat selvästi edellä muita. Seuraavina tulevat Arhinmäki, Kalli ja Vanhanen, Ravi ja Niinistö.

Tälläkin mittarilla tilanne muistuttaa edellä esiteltyä suorien lainauksien. Pekkarinen, Vanhanen, Ravi ja Kalli esittelevät, kehuvat tai puolustavat epäsuorissa lainauksissaan hallituksen esitystä ja ydinvoimaa, kun taas ydinvoiman vastustajien paukut kuluvat toisten sättimiseen. Poikkeuksen tekee Heinäluoma, joka kyseenalaistaa uusiutuvan energian tukipaketin hinnan. (Kuvio 7)

Kuvio 7. Uutisaktoreiden epäsuorat lainaukset Helsingin Sanomissa. (sanamäärä)

6.3 Aamulehti 12.5.2010

Kaksi ydinvoimalaa saa eduskunnan enemmistön tuen

Teksti: Kirsti Pohjonen ja Mari Kamaja

Aamulehden juttu eduskunnan ydinvoimakeskustelusta täyttää reilut puoli sivua lehdestä. Jutussa ei ole kuvia, vaan pääjutun lisäksi yläreunassa on faktaosuus, jossa kerrotaan, miten päätöksenteko tulee etenemään sekä energiapaketin yksityiskohdat. Itse jutun yhteyteen on kasattu sitaatteja keskustelusta.

Otsikosta lähtien juttu kertoo kahden ydinvoimalan saamasta tuesta eduskunnassa ja viestii lukijalle ydinvoimapäätöksen olevan käytännössä selvä, vaikka keskustelu on vasta aloitettu. Näin lukija ymmärtää jutusta heti alkuun, että hallituksen esitys on menossa läpi ja ydinvoimaa tullaan rakentamaan. Ingressissä SDP:n kerrotaan tukevan ydinvoimaa, mutta ”piikittävän” sen kalleutta. Näin viestitään keskustelun käyneen kuitenkin kiivaana. Piikittely ohjaa ajatukset puolueiden kilpailuasetelmiin.

Kaksi ydinvoimalaa saa eduskunnan enemmistön tuen

Energiapaketti: Sdp tukee ydinvoimaa, mutta piikittelee sen kalleutta veronmaksajille

KIRSTI POHJONEN
MARI KAMAJA
Aamulehti, Helsinki

Enemmistö kansanedustajista asettuu juuri ennen juhannusta tukemaan hallituksen periaatepäätöstä kahdesta uudesta ydinvoimalasta.

Tämä kävi selvästi ilmi, kun eduskunta aloitti ristinaa viikon hallituksen laeista energiapakettista. Ydinvoimalapäätökset tulevat siitä ensimmäisenä ratkaisun.

Teollisuuden Voima haluaa rakentaa voimalan Olkiluotoon ja Fennovoima Simoon tai Pyhäjoelle.

Kokouksen ja keskustan ryhmänvetäjät Pekka Ravi ja Timo Kalli kehuivat estoitta hallitusta ja elinkeinoministeri Mauri Pekkarista (kesk) erinomaisesta työstä.

Kahdesta isoista hallituspuolueesta ainakin keskustassa on joitakin edustajia, jotka eivät hy-

väsky ydinvoimaa. Rkp:n Christina Gestrin ilmoitti myös, ettei ryhmä ole yksimielinen. Nämä aukot täyttyvät sosiaalidemokraateista, joista tuntuva osa kannattaa ydinvoimaa. Ryhmänvetäjä Eero Heinäluoma (sd) käytti ison osan ryhmäpuheenvuoroa kiittelemällä hallituksen linjauksia.

Tukea löytyy

Tukijoina löytynee myös kristillisdemokraateista. Perussuomalaistenkin rivit hajoavat.

– Emme ole sitoutuneet häviämään asiassa. Emme ole sitoutuneet olemaan hiljaa. Me vastustamme ydinvoimaa hallituksessa, eduskunnassa ja valtiokunnissa, hallituspuolue vihreiden ryhmänvetäjä Ville Niinistö kuulutti. Kollegat vastivat äänekkäällä hälinällä.

Niinistö vahvisti heti perään, että hallitus jatkaa yhteistyötä "eduskunnan enemmistön linjalta pohjalta".

Oppositioista vasemmiston puolejohtaja Paavo Arhinmä-

ki oli vihreiden kanssa samalla linjalla. Ydinvoima ei käy.

Kehuja Arhinmäki ei vihreille silti jakanut. Demari-edustajien tavoin hän hioi hallituksessa istuvaa ydinvoiman vastustajaa.

– Ilmoittamalla jo kolme vuotta sitten hyväksyvänsä hallituksen myönteisen ydinvoimakan-

nan, jos vihreillä on oikeus äänestää vastaan, vihreät avasivat oven kaikkien aikojen ydinvoimakilpailulle, Arhinmäki leukailee.

Tuksamista kiinaa

– Tämä energiatarvikaisujen kokonaisuus on ylivoimaisesti suurin koko Suomen energiahistoriassa, pääministeri Matti Vanhanen (kesk) arvioi. Paketti koostuu lisäydinvoiman ohella toimista, jotka kas-

vattavat energiatehokkuutta ja lisäävät uusiutuvan energian käyttöä.

Uusiutuva energia tarvitsee valtiolta tukea. Pekkarinen lupasi, että lakiesitykset tulevat eduskuntaan kesän jälkeen.

Oppositiot satojen miljoonien summat askaruttivat. Heinäluoma epäili, että veronmaksajat joutuvat pulittamaan liian ison laskun.

Moni on kauhistellut budjet-tirahoituksesta maksettavien tukitoimien kalleutta. Keskustan eduskuntaryhmän mielestä energiapaketti on välttämätön ilmastonmuutoksen hillinnässä. Siihen kohdistuvat satsaukset palauttavat työnä, toimeliaisuutena ja talouskasvuna.

EERO HEINÄLUOMA
sd:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja

On lähdeittävä siinä, että mitä vähemmällä julkisella ja yksityisellä tuella selvittää, sen parempi. Sosiaalidemokraatit käyttävät veroeroja mieluummin lapsista, koulusta, terveydenhoidosta ja ikäihmisistä huolehtimiseen kuin sähkön tuottamiseen.

PAAVO ARHINMÄKI
vasemmistoliiton puheenjohtaja

Osa uusien ydinvoimaloiden sähköistä myydään kotimarkkinoille, jolloin edullinen ydinvoima ehkäisee kaikkien suomalaisten sähkölaskun kohoamista.

PEKKA RAVI
kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja

On tehty päätöksiä energiatehokkuudesta, mutta ne eivät sellaisenaan vielä riitä. Samoin uusiutuvasta energiasta on tehty kunnianhimoinen paketti, mutta siinä ei ole kaikkia potentiaali, mikä Suomessa on mahdollista.

ANNI SINNEMÄKI
vihreiden puheenjohtaja, työministeri

TIMO KALLI
keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja

Erityistä ihmetystä herättää se, että tehdessään tärkeitä energiatarvikaisuja hallitus muutteli lukuja hyvin kevyin perustein.

TOIMI KANKAANNIEMI
kansanedustaja (kd)

Tämän mittakaavan energiatarvikaisu on myös vahva viesti markkinoille siitä, että tänne kannattaa investoida.

Kysymyksiä herättivät myös paketin pohjana olevat luut sähkön lisätarpeesta.

Vanhanen ja Pekkarinen vaikoivat, että sähkön tarve kasvaa lähivuosina.

Uusiutuva energiaa käytetään pääosin lämmön tuotantoon ja fossiilisten polttoainoiden korvaamiseen.

– Ydinsähköä tarvitaan, Pekkarinen todisti.

Suomi huolehtii kilpailukyvyttään. Siinä on sekä uusiutuvilla että ydinvoimalla roolia.

MATTI VANHANEN
keskustan puheenjohtaja, pääministeri

Kuka voi rehelliisn mielin ja sydämin väittää, että lähes 15 miljardin massiiviset investoinnit vaativat ydinvoimaisitus ei vie pääomia pois tulevaisuuden energiatarvikaisuilta?

VILLE NIINISTÖ
vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja

Ottaen huomioon asian suuren merkityksen ja laajuuden meillä ei voi odottaa, että ehtisimme käsitellä asian perusteellisesti muutamassa viikossa

CHRISTINA GESTRIN
kansanedustaja (r)

Aamulehti 12.5.2010.

Juttu alkaa kertojan selostuksella siitä, mitä keskustelusta eduskunnassa on ilmennyt. Ilmoittaessaan että, tuki ydinvoimalle ”kävi selvästi ilmi” keskustelussa kertoja jatkaa otsikon linjaa ja ilmaisee näkemyksensä keskustelun kulusta. Juttu jatkuu hallituksen ja etenkin Mauri Pekkarisen ylistämisellä kertojan diskurssissa. Kertojan mukaan Pekka Ravi ja Timo Kalli ”kehuivat estoitta hallitusta ja elinkeinoministeri Pekkarista erinomaisesta työstä”. Näin ydinvoiman lisärakentamista ja hallitusta tuetaan voimakkaasti. Hallituksen suitsutus jatkuu, kun kertojan diskurssissa kerrotaan Eero Heinäluoman ”käyttäneen ison osan ryhmäpuheenvuoroa kiittelemällä hallituksen linjauksia”.

Ensimmäisenä omassa diskurssissaan ääneen pääsee vihreiden Ville Niinistö. Niinistön annetaan kertoa puolueensa vastustavan ydinvoimaa hallituksen linjasta poiketen. Mitään perusteluja ydinvoiman vastaisuudelle Niinistö ei kuitenkaan pääse kertomaan. Hän ei

myöskään jää ilman vastavoimaa, vaan kertojan lisäys ”kollegat vastasivat äänekkäällä hälinällä” antaa ymmärtää Niinistön jäävän melko yksin asiansa kanssa.

Seuraavassa kappaleessa ydinvoiman vastustajien rivit yhdistyvät hetkiseksi, kun kertojan mukaan Arhinmäki oli vihreiden kanssa samaa mieltä ydinvoimasta, ”ydinvoima ei käy”. Perusteluja sille, ettei ydinvoima käy, ei kuitenkaan esitetä. Sen sijaan Arhinmäki siirtyy sättimään vihreitä. Kertojan ilmaukset, ”kehuja hän ei vihreille silti jakanut” ja ”hän hiosti hallituksessa istuvaa ydinvoiman vastustajaa”, korostavat vihreiden asemaa ydinvoimakeskustelun konnana. Lisäämällä, että Arhinmäki toimi demariedustajien tavoin hiostaessaan vihreitä, kertoja osoittaa vihreiden joutuneen useamman puolueen hampaisiin. Arhinmäki pääsee omassa diskurssissaan vielä toteamaan vihreiden olevan syyä ydinvoimakeskustelun aloittamiseen. Kertoja vielä lisää vettä myllyyn: ”Arhinmäki leukaili”. Näin ydinvoiman vastustajien käyttöönsä saama tila Aamulehden palstoilla kuluu erimielisyyksiin puolueiden kesken, eikä ydinvoimakantojen perustelemiseen, niin kuin vastustajat olisivat varmasti toivoneet.

Juttu jatkuu väliotsikon jälkeen pääministeri Matti Vanhasen diskurssissa. Vanhasen arvioi energiapäätöksen merkittävyyttä, jonka jälkeen kertoja kuvailee energiapakettia Vanhasen käyttämin sanoin kertojan diskurssissa. Kertoja kuvaa energiapaketin ”kasvattavan energiatehokkuutta ja lisäävän uusiutuvan energian käyttöä” ja korostaa Vanhasen sanomaa totuutena ottamalla paketin kuvailemisen omiin nimiinsä. Tällä tavoin juttu luo mielikuvaa siitä, että hallituksen energiapaketti on onnistunut.

Lopulta jutussa hallitustakin hieman kyseenalaistetaan, kun Heinäluoma sivuhenkilön diskurssissaan epäilee veronmaksajille tulevan maksettavaksi liian ison laskun. Myös sähkön lisätarpeen pohjana olevat luvut herättivät kertojan mukaan kysymyksiä. Hetken horjumisen perään hallitus pääsee pikaisesti vastaamaan epämääräisiksi heitoiksi jääneisiin kysymyksiin. Hallituksen näkemykset ja luotettavuus korostuvat, kun kertoja käyttää Vanhasen ja Pekkarisen sanomisien tukena ilmauksia kuten ”lupasi”, ”vakuuttivat” ja ”todisti”. Näin juttu luo uskoa hallituksen esitykseen ja siihen, että

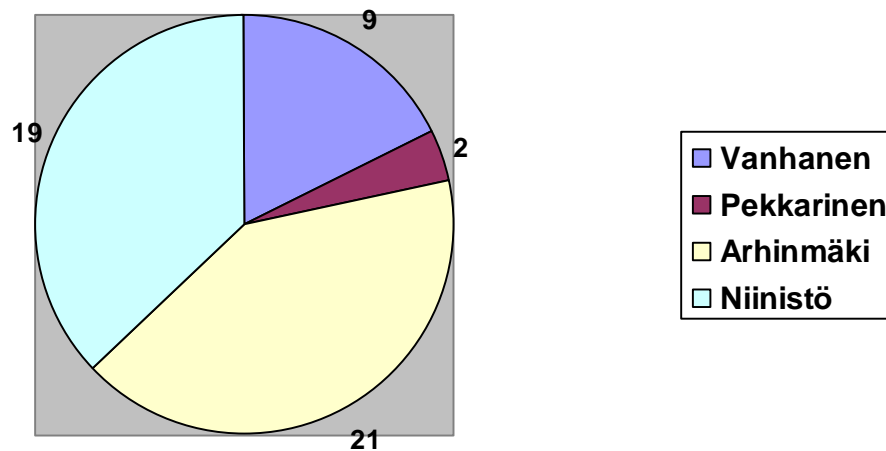
ydinvoimaa todella tarvitaan vastauksena sähköntarpeen kasvuun. Tätä näkemystä ei pääse kukaan kyseenalaistamaan. Viimeinen sana asiassa jää hallitukselle.

Kertoja jatkaa omassa diskurssissaan uusiutuvan energian käyttökohteesta. Todellisuudessa tuo määritelmä on lähes sanasta sanaan Pekkarisen suusta. Pekkarinen pääsee päättämään jutun omassa diskurssissaan toteamalla ydinsähkön olevan tarpeen. Tätä vielä kertoja tukee toteamalla ”Pekkarinen todisti”. Pekkarinen pääsee siis päättämään jutun pitkällä osuudella, jota myös kertoja tukee. Tällä tavalla lukija jätetään mielikuvan valtaan siitä, että ydinvoima on todellakin välttämätöntä, ja että hallituksen esityksen mukaisesti se on hyvä ratkaisu.

6.3.1 Yhteenveto

Aamulehden juttu antaa ydinvoimakeskustelusta varsin ydinvoimamyönteisen kuvan. Juttu alkaa selostuksenomaisesti tulevan ydinvoimaaänestyksen tulosta ennakoiden. Kukaan ei juuri pääse liemmin esittämään näkemyksiään. Juttu pitää ydinvoiman läpimenoa jo kuitenkin varmana, mikä viestii myös lukijalle, että päätös on jo käytännössä tehty.

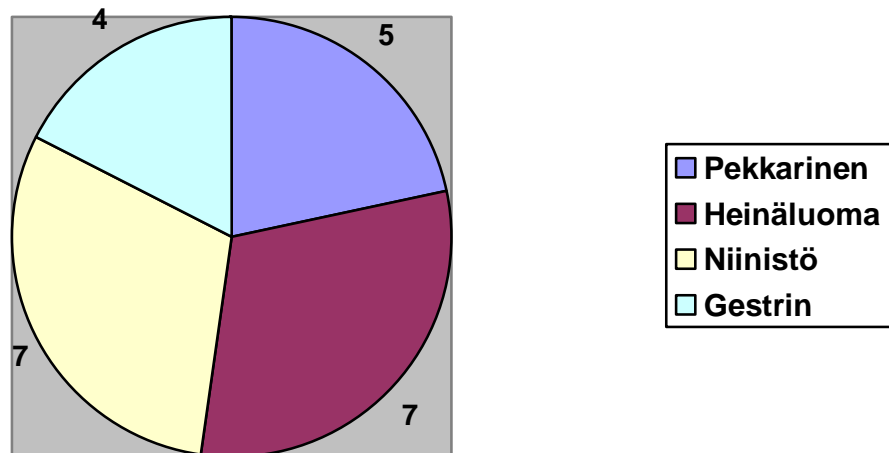
Toisin kuin Helsingin Sanomien jutussa edellä, energiapaketin sisältöä käsitellään vasta jutun lopussa. Energiapaketin käsittely sujuu hallituksen merkeissä, kun Vanhanen ja Pekkarinen saavat kertoa paketin syitä ja seurauksia, ja antaa vastineen ”heränneisiin kysymyksiin”. Juttu myös tukee hallitusta ja sen esitystä erilaisin sanavalinnoin. Ydinvoimaan ja energiapaketin sisältöön eivät muut pääse puuttumaan. Ydinvoimaa tulevaisuuden ratkaisuna ei kyseenalaisteta, vaan hallituksen linja kantaa loppuun asti.

Kuvio 8. Uutisaktoreiden suorat lainaukset Aamulehdessä. (sanamäärä)

Aamulehden jutussa esiintyy suorassa lainauksessa vain harva poliitikko, sillä juttu kulkee kertojan merkeissä. (Kuvio 8) Suurimman osuuden saavat ydinvoiman vastustajat, Niinistö ja Arhinmäki. Kumpikaan ei kuitenkaan ota kantaa itse esiteltyyn energiapakettiin, vaan Niinistö puolustaa sitä, miksi vihreät istuvat hallituksessa ja kuitenkin vastustavat sen esitystä ja Arhinmäki syyttää vihreitä juuri tästä asiasta. Näin lukijalle välittyy kuva keskustelun kulkeneen poliittisen kiistelyn, ennemmin kuin ydinvoimaväittelyn merkeissä, ja vaikka ydinvoiman vastustajat ovat äänessä, ei ydinvoimaa itsessään kyseenalaisteta. Vanhasen ja Pekkarisen, jotka pysyvät kiistelyn ulkopuolella, sitaatit puolestaan tukevat ydinvoiman lisärakentamista ja kertovat päätöksen erinomaisuudesta. Näin ydinvoiman puolustajat nostetaan jutussa vastustajien yläpuolelle esittämällä näiden suulla järkeviä perusteluita ydinvoiman lisärakentamiselle samalla kun rakentamista vastaan ei esitetä perusteluita.

Epäsuorissa lainauksissa Niinistö ja Heinäluoma ovat kärjessä. Pekkarinen ja Christina Gestrin saavat myös osuutensa. Gestrinin sanoma tosin jää toteamukseen siitä, että RKP:n ryhmä ei ole ydinvoimasta yksimielinen. (Kuvio 9) Hallituksen energiapakettia tai ydinvoimaa ei epäsuorastikaan päästä arvostelemaan.

Kuvio 9. Uutisaktoreiden epäsuorat lainaukset Aamulehdessä. (sanamäärä)

6.4 Turun Sanomat 12.5.2010

Hallituksen enemmistö pullisteli energiaesityksillään

Teksti: Heikki Vento

Kuvat: Martti Kainulainen/Lehtikuva

Turun Sanomat uutisoi eduskunnan keskustelusta yhden sivun juttukokonaisuuden verran. Kokonaisuus koostui pääjutusta, kinalojutusta, kahdesta faktalaatikosta sekä sitaatteja keskustelusta sisältäneestä osiosta. Jutussa on kuudelle palstalle rakennettu neljän erikokoisen kuvan kuvakombinaatio.

Jo otsikosta lähtien juttu antaa ymmärtää hallituksen ja sen esityksen olevan vahvoilla keskustelussa. Otsikon yläriivi: Oppositio kiusasi ydinvoimakäännynnäisiä, antaa ymmärtää, että opposition rooli hallituksen vastavoimana keskittyy ydinvoima-asiassa, ei niinkään ydinvoiman vastustamiseen, vaan kantaansa muuttaneiden kyseenalaistamiseen.

Myös otsikko, ”Hallituksen enemmistö pullisteli energiaesityksillään”, korostaa hallituksen esityksen erinomaisuutta.

Oppositio kiusasi ydinvoimakäännynnäisiä

Hallituksen enemmistö pullisteli energiaesityksillään

Turun Sanomat, Helsinki
HEIKKI VENTO

Hallituksen enemmistö pullisteli rehvakkaasti tiistaina eduskunnassa, kun se keskusteli pääministeri Matti Vanhasen (kesk) antamasta energiapolitiikkaan keskittyneestä linjauksesta. Oppositio puolestaan kiusasi hallituksen niitä puolueita ja ministereitä, jotka ennen vaaleja vastustivat ydinvoiman lisääntämistä.

Vanhasen esitteli hallituksen kaksiosaisen energiasuunnitelman. Kaksi uutta ydinvoimalaa ja vuositasolla 340 miljoonan euron uusi uusiutuvan energian tuotanto.

Esiteltävä energiapolitiikan kokonaisuus on ylivoimaisesti suurin koko Suomen energiainfoissa, Vanhanen sanoi.

Ydinvoimapäätös on merkittävä askel pyrittäessä omavaraisuutta vastaavaan kapasiteettiin.

Vanhasen mukaan hallituksen energiapaketti tekee mahdolliseksi jopa sen, että Suomi vuoteen 2020 mennessä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosentilla ja nostaa uusiutuvan energian osuuden 38 prosenttiin. Vanhasen kurkotti vuoteen 2050.

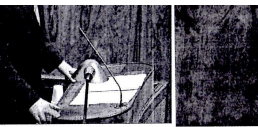
Se (energiapaketti) takaa sen, että Suomi voi alkanan saavuttaa 80 prosentin päästövähenemystavoitteen, ja joskus jopa yhden hiilineutraalin yhteiskunnan tavoitteen, Vanhasen ennusti 95-vuotispäivänsä ajottuuna energiapolitiikkaa.

Luota ministereitä vaihtoi leiriä

Oppositio kiusasi vihreitä, jotka vastustavat ydinvoimaa. Paavo Arhinmäki (vas) muistutti, että Vanhasen ja elinkeinoministeri Mauri Pekkarisen (kesk) äänestivät edellisen kerran eduskunnassa ydinvoiman lisääntymistä vastaan.

Minna Sirén (vas) muisteli ministereiden vastauksia vaalikoneiden kysymyksiin. Ydinvoiman lisääntämistä olivat epäilleet nykyiset ministerit Vanhasen, Paula Lehtomäki (kesk), Martti Kuitunen (kesk), Stefan Wallin (r) ja Paavo Väyrynen (kesk).

Ydinvoiman vastustajiksi ilmoittautui vihreiden Tuja Braxin ja Anni Sinnemäen lisäksi nykyinen liikenneministeri Anu Vehviläinen (kesk).

Hallituksen energiaesitys

Ydinvoiman lisääntämisen

- Yhteensä kaksi kappaletta. Yksi Perinteinen ja yksi Teollisuuden Voima.
- Eduskunta päätti lupien myöntämisestä.

Uusiutuvan energian tuotanto

- Uusiutuvan ja biokaasun syöttövoimien eli takuuhintoihin 200 M€.
- Pienpöytäenergiaksi 30 M€.
- Päästökaupan hinnoilla mukaan muuttuvan sähkön tuotantokustannus 22 M€.
- Muuttuva sähkön tuotantokustannus 47 M€.
- Pienille lämpöä ja sähkön tuotantokustannus 50 M€.
- Yhteensä noin 341 miljoonaa euroa (taselma on avio).

Ydinvoimapäätöksen aikataulu

11. toukokuuta

- Pääministerin ilmoitus hallituksen energiainfoissa.
- Voimalalupakemua koskevien periaatepäätösten lähtökäskyt alkoi.

18. toukokuuta

- Ydinvoimalalupia koskeva keskustelu jatkuu tiivistä.
- Asia lähtee lausuntovaliokuntaan käsiteltäväksi, jolle ympäristövaliokunta antaa lausunnon.
- Hallituksen lausunnon voivat antaa myös hallintovaliokunta, maatalousvaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ja tulevaisuusvaliokunta.

10. kesäkuuta

- Valokuntien annettava lausunto.

Ennen tai jälkeen juhannuksen

- Tasavaliokunta tekee päätöksen täysistunossa.

Lähde: STT

Hallitus esitteli energiainfoissa päätöksen pääministeri Matti Vanhasen ja elinkeinoministeri Mauri Pekkarisen johdolla. Ydinvoimaa vastustanut mies poistettiin eduskunnan lähtökäskystä. Oppositio kiusasi vihreitä ja kantaansa muuttaneita ministereitä.

Ydinvoimainfoesitys jakaa sekä hallituksen että lähes jokaisen eduskuntaryhmän. Eduskuntaryhmät eivät tee ydinvoimainfoesityksestä ryhmäpäätöksiä vaan kansanedustajat voivat poiketa hallituksen ja ryhmänsä enemmistön kannanotoista.

Eduskuntaryhmistä yhteisiin on vihreiden ryhmä. Puolesta vastustaa jyrkästi ydinvoimaa. Kokoomus puolestaan kannattaa lähes yksituumaisesti hallituksen esitystä. Ainoastaan vihreistä loikkaanut Merikukka Forsius äänestääneen vastaan.

Keskustan ja sosiaalidemokraattien ryhmät hajoavat entisen Kummastakin ryhmästä löytyy yli kymmenen ydinvoiman vastustajaa. Vasemmistoliiton edustajista

muutama odotetaan tukevan lupahakemuksia. Vasemmistoliitolla on kielteinen puoluekokouspäätös. Pienistä puolueista yksikään ei marsine yhdessä rivissä äänestykseen. Ruotsalaisen kansanpuolueen enemmistö kannattaa lupahakemuksia, kristillisdemokraattista ja perussuomalaisista voi löytyä ydinvoiman kannattajia.

Turun Sanomat 12.10.2010

Juttu alkaa hallituksen merkeissä otsikon linjoilla. Kertojan mukaan hallitus pullisteli rehvakkaasti eduskunnassa. Myös otsikosta tuttu opposition kiusa toistuu jutussa. Näin ydinvoimaa tai hallituksen esitystä ei kyseenalaisteta lainkaan, vaan huomio kiinnittyy toisaalle.

Tästä alkaa Matti Vanhasen show. Ensinnäkin kertoja esittelee energiapakettia, jonka

Vanhanen eduskuntaan toi. Tätä seuraa Vanhasen diskurssi, missä tämä kehuu energiapakettia. Vanhanen saa kehua ja esitellä hallituksen esitystä kolmessa suorassa lainauksessa ja pitkästi epäsuorassa lainauksessa. Kertoja suhtautuu Vanhasen sanomaan neutraalisti, mutta antamalla tälle näin suuren tilan, korostaa hallituksen esitystä jutussa. Vanhanen hallituksen edustajana on myös ainoa, joka jutussa pääsee puhumaan itse asiasta, eli käsiteltävästä energiapaketista ja ydinvoimasta. Näin juttu antaa voimakkaasti tukensa hallituksen esitykselle.

Seuraavaksi jutussa palataan takaisin jo otsikkotasolla olleeseen opposition tekemisiin. Kertojan mukaan oppositio ”kiusasi vihreitä” ja Paavo Arhinmäen kerrotaan muistuttaneen Vanhasen ja Pekkarisen aiemmista kielteisistä ydinvoimakannoista. Samoin kuin Minna Sirnön, joka kertojan mukaan muisteli ministereiden aiempia sanomisia. Näin hallituksen rehvastelua hieman hillitään. Samalla luodaan kuvaa poliittisesta pelistä, mitä ydinvoimaankin liittyen on pelattu. Kukaan ei kyseenalaista Vanhasen sanomaa, tai esitä edes mielipiteitään energiapakettiin liittyen. Ainoaksi sanomaksi hallituksen esityksestä jää pääministerin näkemys.

Ydinvoimasta tai energiapaketista ei jutussa pääse enää kukaan lausumaan mitään, vaan Vanhasen esitelmä jää ainoaksi ydinvoimamielipiteeksi. Tämä antaa ymmärtää, ettei ydinvoiman vastustajilla ole enää ydinvoimapäätöksessä juuri sanottavaa. Jutussa esiintyvistä uutisaktoreista yhdenkään ei edes kerrota vastustavan ydinvoiman lisärakentamista. Hallituksen joidenkin jäsenten toimia toki kyseenalaistetaan palaamalla aiempiin lausuntoihin, mutta käsillä olevan asian käsittelyn kannalta sillä ei ole merkitystä. Kertoja pyrkii ennemminkin kuin luomaan keskustelua ydinvoimapäätökseen liittyen luomaan konfliktia yksittäisten poliitikkojen ja puolueiden välille muistuttamalla joidenkin vaihtaneen kantaansa ydinvoimaan liittyen.

Pekkarinen tulistui vihreiden lobbaussyytöksistä

Kirsi Turkki

Turun Sanomien kainalojuttu lähtee liikkeelle vahvasti Mauri Pekkarisen komennossa. Jo otsikkoon valittu asetelma osoittaa, että juttu tukee hallituksen linjaa, vaikka otsikossa mainitaankin syytökset Pekkarista kohtaan. Otsikon yläriivi on lainausmerkeissä ja siten suora lainaus Pekkariselta: ”Metsäteollisuus ei vaikuttanut sähkönkulutusarvioon”. Myös otsikko, ”Pekkarinen tulistui vihreiden lobbaussyytöksistä” ohjaa juttua Pekkarisen, eli ydinvoiman kannattajien ja hallituksen suuntaan. Kertomalla otsikossa Pekkarisen tulistuneen, eikä esimerkiksi vihreiden syyttäneen, juttu ottaa selkeästi kantaa Pekkarisen puolesta.

Juttu alkaa kertojan diskurssissa otsikon mukaisella menolla. Pekkarisen kerrotaan tulistuneen vihreiden lobbaussyytöksestä. Juttuun valittu näkökulma Pekkarisen tulistumisesta vihreiden syytösten esittelemisen sijaan ohjaa ajatuksia siihen suuntaan, että syytökset ovat vääriä. Pekkarinen saa tyrmätä syytökset jo otsikosta lähtien ennen kuin niitä on edes esitetty.

”Metsäteollisuus ei vaikuttanut sähkönkulutusarvioon”

Pekkarinen tulistui vihreiden lobbaussyytöksestä

Turun Sanomat, Helsinki
KIRSI TURKKI

Elinkeinoministeri **Mauri Pekkarinen** (kesk) tulistui vihreiden tiistaina eduskunnassa esittämästä lobbaussyytöksestä. **Ville Niinistö** (vihr) mukaan Pekkarisen johdolla hallitus nosti sähkönkulutusarviotaan metsäteollisuuden toiveesta.

Niinistö totesi vihreiden ryhmäpuheenpuhevuorossa, että kahden ydinvoimalan periaatepäätöksen pohjana oleva 98 terawattitunnin sähkötarve on ylimitoitettu.

–Hallitus muutti työ- ja elinkeinoministeriön virkатыönä tehtyä ja asiantuntijatietoon pohjautuvaa sähkönkulutusarviota metsäteollisuuden lobbauksen perusteella, Niinistö sanoi.

Pekkarinen kielsi ehdottomasti, että sähkönkulutusarviota olisi mitenkään manipuloitu tai että hallitus olisi

painostuksen alaisena mitoitannut sähkönkulutusarvionsa uudelleen.

”Elinkeinoelämälle ei voi olla kuuro”

Pekkarisen mukaan hallituksen ilmasto- ja energiastrategiassa asetettiin vuoteen 2020 sähkönkulutuksen tavoitteeksi 98 terawattituntia. Virkamiesten ja asiantuntijoiden arvioissa ennuste putosi 96 terawattituntiin, mutta hallituksen ministeriryhmä päätyi taas nostamaan arvion 98 terawattituntiin.

Arviota nostettiin, koska sähköä tarvitsevien lämpöpumppujen sekä sähköautojen määrän arvioidaan tulevaisuudessa moninkertaistuvan. Lisäksi metsäteollisuus on arvioinut uusien tuotteidensa nostavan metsähakkuut 50 miljoonaan kuuti-

–Elinkeinoelämän puo-

lelta tulevia perusteltuja arvioita sähkönkulutuksesta ei voi kuuroin korvin sivuuttaa, Pekkarinen sivalsi vihreitä.

”Riittää oikea suuruusluokka”

Sdp:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja **Eero Heinäluoma** muistutti terawattitunneista kiisteleviä hallituspuolueita siitä, että kilowattien tarkkuudella ei kannata ripustautua sähkönkulutusarvioihin.

–Näissä arvioissa riittää, että suuruusluokka on oikein, tärkeää on sähkön saanti kilpailukyiseen hintaan, Heinäluoma painotti.

Sdp:n sisällä erimielisyys ydinvoimaan suhtautumisessa näkyi keskustelussa. Ydinvoimaa vastustavista kansanedustajista **Susanna Huovinen** (sd) perusteli kielteistä kantaansa kysele-

mällä, mihin uusi sähkön tuotanto Suomessa mahtuu ilman laajamittaista vientiä. Hän muistutti, että jätteen-ongelma on edelleen ratkaisematta.

Sdp:n varapuheenjohtaja **Pia Viitanen** säesti Huovista sanomalla, että Suomesta tulee suuri ydinvoiman tuottaja ja jätteet jäävät tänne.

Vasemmistoliiton puheenjohtaja **Paavo Arhinmäki** vertasi itseään käärmeseen ydinvoimaparatiisissa. Arhinmäki peräsi hallitukselta ja erityisesti vihreiden puheenjohtajalta **Anni Sinnemäeltä**, onko nyt käytetty kaikki keinot energiatehokkuuden ja energian säästämisen osalta.

–Olen Mauri Pekkarisen kanssa eri mieltä siitä ovatko toimet energiatehokkuuden osalta maksimaalisia ja onko uusiutuvan energian osalta kaikki potentiaali käytössä, Sinnemäki myönsi.

Turun Sanomat 12.5.2010

Seuraavaksi kertoja päästää ääneen sivuhenkilön diskurssissa Ville Niinistön. Niinistö kertoo näkemyksensä siitä, että arvioitu sähkötarve on ylimitoitettu. Niinistö pääsee kertomaan asiasta ensin sivuhenkilön, sitten omassa diskurssissaan, missä hän syyttää suoraan hallitusta siitä, että se teki muutoksen lobbauksen perusteella. Näin jutun tasapaino horjuu hetkeksi pois Pekkarisen hallinnasta. Samalla lukijalle luodaan mielikuvaa siitä, että poliitikot pelaavat peliänsä, minkä osa myös ydinvoimakeskustelu on. Itse asia jää sivurooliin. Syytöksen jälkeen Pekkarinen saa sivuhenkilön diskurssissaan kertoa, kieltävänsä arvion manipuloinnin. Kertoja vahvistaa Pekkarisen sanomaa kertomalla Pekkarisen ”kieltäneen ehdottomasti” Näin kertoja asettuu tukemaan Pekkarista. Pekkarisen sana jää asiassa viimeiseksi. Tästä huolimatta voimaan jää ajatus siitä, että jotain outoa kulisseissa on saattanut tapahtua.

Asian käsittely jatkuu väliotsikolla, jossa on jälleen suora lainaus Pekkariselta: ”Elinkeinoelämälle ei voi olla kuuro”. Näin selviää, että juttu jatkuu Pekkarisen komennossa. Koko väliotsikon alle kirjoitettu osuus liikkuu Pekkarisen merkeissä. Ensin Pekkarinen sivuhenkilön diskurssissaan pääsee selvittämään pitkästi sitä, miksi sähkönkulutusarviota on nostettu. Juttu jatkuu kertojan diskurssissa, missä tämä esittelee, miten sähkönkulutus tulee nousemaan. Teksti on lähes suoraan Pekkarisen puheesta poimittua, mutta lukijalle jää kuva siitä, että tiedot ovat kertojan, ja siten objektiivinen näkemys. Lopulta Pekkarinen pääsee omassa diskurssissaan vielä ”sivaltamaan vihreitä”, kuten kertoja ilmaisee. Pekkarinen saa siis vastata syytöksiin ja oikaista ne haluamallaan tavalla ja pääsee samalla pitkästi, koko väliotsikon alla olevan osuuden, selvittämään, miksi sähköä tarvitaan tulevaisuudessa enemmän. Näin kertoja ikään kuin osoittaa Pekkarisen hallitsevan tilanteen, ja vihreiden, tässä Niinistön, tulleen vain rähisemään tyhjistä. Näin juttu, vaikka ensin kyseenalaistaakin hallituksen esityksen osan, palauttaa tilanteen ennalleen, tilaan, jossa hallituksen esitys on varsin pätevä ja kannatettava.

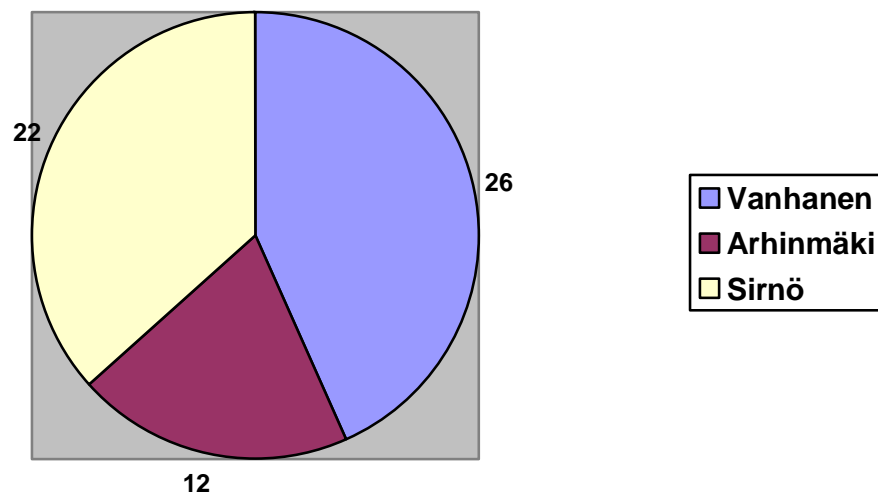
Seuraava väliotsikko jatkaa samaa aihetta. Eero Heinäluoma toteaa suorassa lainauksessa oikean suuruusluokan riittävän arviossa. Sama jatkuu itse jutussa. Näin juttu korostaa edelleen vihreiden rähisevän turhasta, ja jopa oppositiossa istuvan SDP:n tukevan hallitusta tässä kohtaa.

Jutun lopussa ääneen pääsevät myös ydinvoiman vastustajat. Eivät tosin omassa diskurssissaan, mutta kertojan avittamana sivuhenkilön diskurssissa. Demareiden Susanna Huovinen ja Pia Viitanen kertovat kielteiset näkemyksensä ydinvoimasta. Tässä juttu esittelee yleisimmät ydinvoimaa vastustavat mielipiteet kuin ohimennen kainalojutun lopussa, ilman että asiasta syntyy keskustelua. Myös Vasemmistoliiton puheenjohtaja Paavo Arhinmäki pääsee esiin. Kertojan mukaan Arhinmäki ”penäsi” hallitukselta, etenkin Sinnemäeltä, onko kaikki keinot energian säästämiseksi käytetty ja näin tukee Arhinmäen hyökkäystä vihreitä vastaan. Vihreiden, eli ydinvoiman päävastustajien, puheenjohtajan, Sinnemäen ainoa tilaisuus päästä ääneen jutussa rajoittuu Arhinmäelle vastaamiseen. Vastauksessaan hän kertoo olevansa eri mieltä

Pekkarisen kanssa. Kertoja päättää jutun sanoihin: ”Sinnemäki myönsi”. Tällä tavoin kertoja korostaa vihreiden alistunutta tunnelmaa.

6.4.1 Yhteenveto

Turun Sanomien pääjuttu tukee ydinvoimamyönteisyyttä ja hallituksen toimintaa erittäin voimakkaasti. Jutun alusta juttua johtaa Matti Vanhanen, joka on myös koko jutussa ainoa henkilö joka pääsee suorassa lainauksessa ääneen. Vanhanen esittelee hallituksen esityksen ja kertoo sen erinomaisuudesta ilman kenenkään vastaväitteitä. Vanhanen kehuu hallituksen esitystä ja ydinvoimaa ilman mitään vastinetta. Näin asiasta ei synny minkäänlaista keskustelua eri puolien välille.

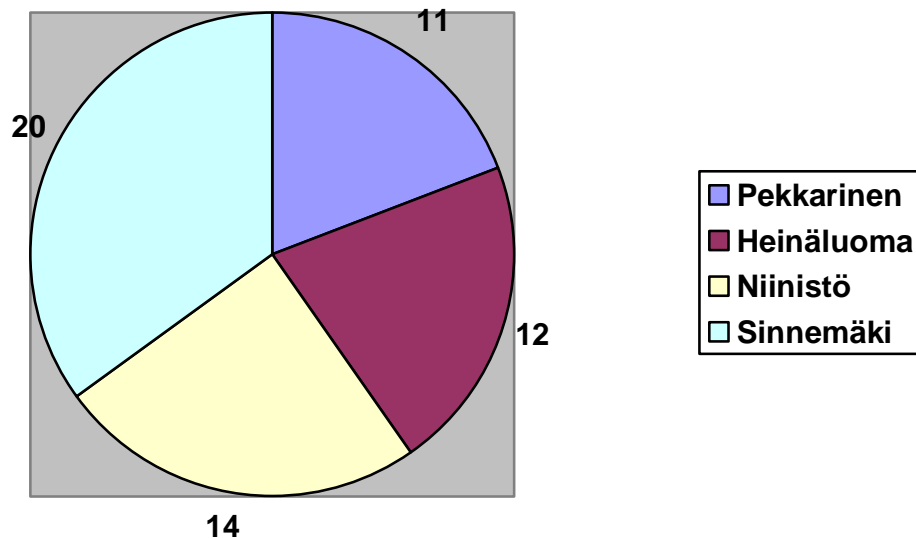

Kuvio 10. Utisaktoreiden epäsuorat lainaukset Turun Sanomien pääjutussa. (sanamäärä)

Epäsuorasti jutussa pääsevät esiin myös Arhinmäki ja Sirnö, jotka kyseenalaistavat joidenkin poliitikkojen toimintaa siinä, miten nämä ennen ovat olleet ydinvoimaa vastaan, mutta muuttaneet mieltään. Ydinvoimaa ei sen sijaan kyseenalaista kukaan.

Jutun loppu arvioi mahdollista äänestystulosta ja osoittaa kuitenkin tilanteen olevan vielä kesken. (Kuvio 10)

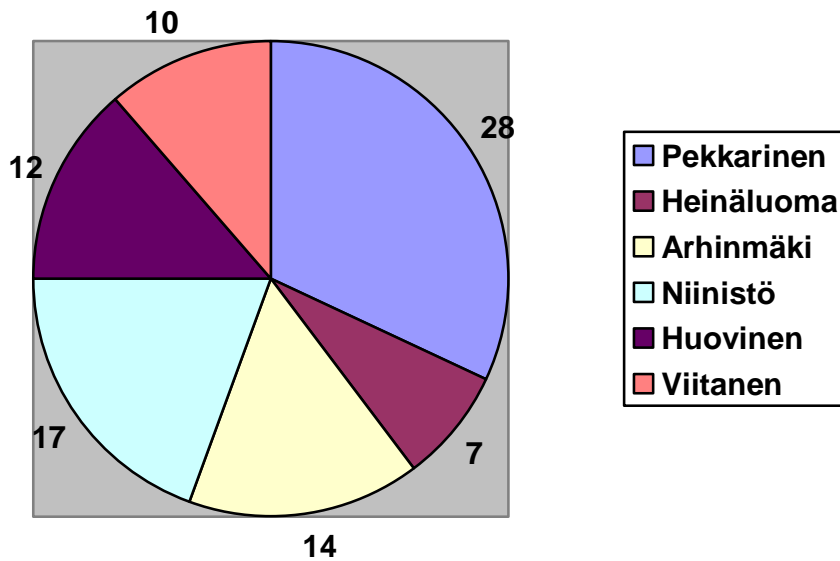
Kainalojutussa hallitusta arvostellaan syyttämällä hallitusta sähkönkulutusarvion vääristelystä. Juttu kulkee kuitenkin elinkeinoministeri Pekkarisen komennossa heti otsikosta lähtien. Ääneen pääsee myös Niinistö, joka esittää syytöksensä. Kuitenkin jo otsikkotasolla nähdään, että tilanne on Pekkarisen hallinnassa, ja hän seikkaperäisesti pääseeekin selvittämään tilanteen myös Eero Heinäluoman tullessa tueksi. Juttu, vaikka hieman kyseenalaistaakin päätöksen taustoja, tukee hallituksen esitystä ja osoittaa lukijalle, miten vihreät rähisevät turhaan. Samalla luodaan lukijalle kuvaa pelistä, jota pelataan kulisseissa. Ääneen pääsee suorassa lainauksessa myös Anni Sinnemäki, joka jutun lopussa esittää vaisun arvionsa energiatehokkuudesta. (Kuvio 11)

Kuvio 11. Uutisaktoreiden suorat lainaukset Turun Sanomien kainalojutussa. (sanamäärä)

Kainalojutussa ääneen pääsee, tosin epäsuorasti, myös muita ydinvoiman vastustajia, kun Susanna Huovinen ja Pia Viitanen esittävät näkemyksensä. Ydinvoiman vastaiset näkemykset tulevat kuitenkin esiin kuin ohimennen jutun lopussa, eivätkä kovin laajasti,

joten Pekkarisen selvitys energiantarpeista jää hallitsemaan jutun kokonaisuutta. Näin kainalojuttu, jossa ilmeisesti tarkoituksena oli tuoda myös vastakkaisia näkemyksiä ydinvoimasta esiin, jää sekin ydinvoiman puolesta puhuvaksi ja hallitusvetoiseksi. (Kuvio 12)

Kuvio 12. Uutisaktoreiden epäsuorat lainaukset Turun Sanomien kainalojutussa. (sanamäärä)

6.5 Iltalehti 12.5.2010

Ydinvoima puhutti – Niinistöä nukutti

Teksti: Juha Keskinen

Kuvat: Pasi Liesimaa

Iltalehti uutisoi ydinvoimakeskustelusta eduskunnassa näyttävästi koko aukeaman jutulla, johon pääjutun lisäksi on sisällytetty faktaosio sekä kolme irralleen nostettua sitaattia

sekä lyhyt näkökulma. Jutun kuvituksena on kolmen kuvan kuvasarja, joka kuvaa Niinistöä puhemiehen tuolillaan hieromassa silmiään nukahtamaisillaan olevan näköisenä. Jutussa on myös kaksi pienempää kuvaa, joista toisessa eduskuntatalon ulkopuolella olevat mielenosoittajat on kuvattu Mauri Pekkarista esittävissä naamareissaan. Toisessa eduskunnan turvallisuushenkilö opastaa lehtereillä istuvia mielenosoittajia.

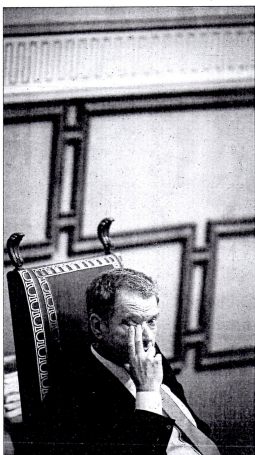
YDINVOIMA PUHUTTI- NIINISTÖÄ NUKUTTI

Äänestys Vapaat kädet

■ Puolueet antavat kansanedustajien vapaat kädet ydinvoimaesityksessä. Ydinvoima katsotaan "oman tien" päätöksenä.

■ Milloin eduskunta ottaa käsiteltäväksi ydinvoimahankintaa? Millä lailla se saadaan asian ratkaisun eteen eduskunnan keskuksessa, mutta asia siirretty kesätyöhön.

■ Pääministerin ilmoituksen ja sitä seuranneen eduskuntakeskustelun jälkeen ydinvoimasta siirtyä eduskunnan talousvaliokunnan käsittelyyn. Valiokunta käsittelee asia oman sisäisen hallituksen pyrkimään kireämpään sääntelyyn.

KESKUSTELE AIHESTA OSOITTESSA ITÄLEHTI.fi

” Suomesta ollaan tekemässä Euroopan ydintalokaatopaikka. VILLE NIINISTÖ (VIRRO)

” Ilmoittamalla jo kolme vuotta sitten hyväksyvää hallituksen myönteisen ydinvoimakanan, vihreät avasivat oven kaikille alkajien ydinvoimakiipulle. MAURI PEKKARINEN (OAS)

” Vihreät, teidän puhevaltanne paikka oli hallituksessa ja hallituspuhevaltanne. EERO HEINÄLÄMÄ (OD)

YDINVOIMAA
Ydinvoiman vastustajat eivät ole vielä ehtineet saada päätöstä. Pääministeri ilmoitti eduskunnalle ydinvoiman vastustuksen jättämisestä.

Vihreiden vastustus jäi vaiseksi, eikä puhemieskään ollut virkeimmillään.

Eduskunnan puhemies Sauli Niinistö (kok) vaikutti ydinvoimakeskustelun aikana ensin todella kyläilyneeltä, sitten väsymyksiä ja lopulta lehdittäneeltä joutui toivomaan, ettei puhemies mukahda.

Päijon virkeämpänä ei esittänyt hallituspuolue vihreitäkään. Vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja Ville Niinistö aloitti keuhalla hallituksen energia- ja ilmastopolitiikkaa.

– Vihreä eduskuntaryhmä on tyypillinen tähän

hallituspuolueiden yhäessä aikansaamaan historialliseen suunnanmuutokseen, kuoli Ville Niinistö.

Kaksi entistä ydinvoiman lähtökantana vastustajia pääministeri Matti Vanhanen (kesk) ja oikeusministeri Mauri Pekkarinen (kesk) esittelivät hallituksen energiapaketin, joka sisältää kaksi uutta lupaa ydinvoimalle.

Hallituksen esitys kahden uuden ydinvoimareaktin rakennustavan myöntämisestä otettiin eduskunnassa vastaan perinteisen menoin. Äänest

oivat lähinnä ydinvoiman vastustajat.

Vasemmistoliiton puheenjohtaja Paavo Arhinmäki oli johtavan roolin ydinvoiman vastustajien kirjässä. Ydinvoiman lisäksi Arhinmäki arvosteli purevasti vihreiden toimintaa ydinvoima-asiassa. Hän katsoi vihreiden toiminnan mahdollistaneen ennen näkemättömän ydinvoimatoiminnan.

Arhinmäen mukaan vihreät toimivat suolahtelena sillo, että alennin ydinvoimakiiritteiset puolueet ovat voineet läksästä takaisin.

Lovlisa jäi ilman
Demareiden eduskuntaryhmä puheenjohtaja Eero Heinäluoma. Ihmetteli miksi hallitus esitti lupia TVÖ:lle ja Pennovoimalle kun valtion oma Fortum Loviisassa jätettiin ilman.

– Ydinvoiman käyttö voidaan hyväksyä vain ydinvoimatoiminnan tarkoituksena. Tulvaisuus on suositussa energialähteenä.

Heinäluomakin ihmetteli vihreiden ydinvoimatoimintaa. Hänen mielestään vihreiden toiminnan paikka olisi ollut hallitusneuvotteluissa ja hallituksessa.

– Kukaan buppi on, että istuva työministeri, jonka pitäisi olla suomalaisen työn ja hyvinvoinnin puolesta marssii mielenosoituksessa oman hallituksensa vastaan.

Markkinaehtoisesti
Kokoomuksen ryhmäjohtaja Pekka Ravi halusi energian ohjelmien olevan mahdollisimman markkinaehtoina ja kustannustehokkaita.

– Usulutuvan energian lisäsimien maksaa, ja tällöin tarvittavat rahat otetaan yhteisöstä perustista. Vastuuneei verratsoille samme

päätöstöntä ja kotimaista energiaa sekä uusia työpaikkoja, lupasi Ravi.

Keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Timo Kaali iloitui hallituksen energiapaketin kehittävin maakuntien Suomessa.

– Tähdy energia- ja ilmastomahdollistavat jopa noin 38-20 miljardin euron kotimaiset investoinnit luoden noin 30 000 uutta työpaikkaa ja pirstien alustatsook-sia kaarta Suomen.

JANA KESKINEN
jaha.keskinen@iltalehti.fi
KUVAT
PAIKI LIEKINPAA

Itälehti 12.5.2010

Jutun otsikko ohjaa ajattelua siihen suuntaan, että kyseessä ei ollut mikään kovin kiinnostava keskustelu. Toteamalla otsikossa ydinvoiman puhuttaneen ja Niinistöä nukuttaneen, jutusta voi alusta lähtien päätellä, ettei keskustelulla juuri ollut merkitystä, päätökset on todellisuudessa jo tehty. Myös toteamus ingressissä, jonka mukaan lehdistölehtereillä sai toivoa, ettei Niinistö nukahda, antaa ymmärtää, ettei lehdistölläkään juuri ollut muuta seurattavaa kuin Niinistön torkkuminen.

Juttu asettaa ydinvoiman vastustajat tukalaan asemaan alaotsikossa, kun kertoja rinnastaa vihreiden ydinvoiman vastustuksen torkkuvaan puhemieheen. Sama jatkuu heti leipätekstissä, kun vihreiden virkeyttä arvioidaan jälleen. Arvostelu kohdistuu Ville Niinistön pitämään ryhmäpuheenvuoroon. Vertaamalla vihreitä jälleen nuokkuvaan Sauli Niinistöön, juttu arvostelee vihreiden toimia ydinvoiman vastustajana, joka kuitenkin istuu ydinvoimahallituksessa. Samalla selviää, että ydinvoiman vastustus on varsin heikkoa.

Juttu jatkuu kertojan diskurssissa, jossa tämä kertoo Ville Niinistön aloittaneen kehumalla hallituksen energia- ja ilmastopolitiikkaa. Tämän jälkeen Niinistö omassa diskurssissaan ilmoittaa vihreiden olevan tyytyväisiä historialliseen suunnanmuutokseen. Niinistön puheen jatkosta ei kerrota mitään, vaan pätkä on irrotettu erilleen muusta Niinistön sanomasta. Hän kuitenkin sanoi paljon muutakin, mikä jää lukijalta näkemättä. Niinistö jatkoi poimitun sitaatin jälkeen eduskunnan keskustelussa näin: ”Tänään olemme kuitenkin käsittelemässä pääministerin ilmoitusta, joka on ristiriidassa hallituksen edistyksellisen ilmastopolitiikan kanssa.” Näin Niinistön viesti todellisuudessa olikin päinvastainen kuin mitä juttu antaa ymmärtää. Irrottamalla yhden lauseen erilleen Niinistön puheesta, toimittaja asettaa Niinistön sekä vihreät erikoiseen valoon. Lukija ihmettelee, miksi ydinvoiman lisärakentamista vahvasti kritisoinut vihreät nyt yhtäkkiä onkin hallituksen kanssa samassa linjassa, vaikka Niinistö puheessaan nimenomaan sanoo asian olevan toisin. Näin juttu edelleen horjuttaa vihreiden asemaa.

Juttu jatkuu ja kertoja toteaa kahden entisen ydinvoiman vastustajan, Vanhasen ja Pekkarisen, esitelleen energiapaketin, joka sisältää kaksi uutta lupaa ydinreaktoreille. Näin kuin ohimennen juttu tuo esiin osan poliitikoista vaihtaneen ydinvoimaleiriä. Pieni maininta muistuttaa siitä, että politiikassa pelataan peliä, mikä ei aina näy ulospäin.

Heti seuraavassa kappaleessa kertoja asettuu ydinvoiman vastustajia vastaan toteamalla keskustelun sujuneen ”perinteisin menoin”, ydinvoiman vastustajien pääasiassa olleen

äänessä. Kertoja antaa ymmärtää ydinvoiman vastustajien olevan äänekkäitä, mutta ei välttämättä kovin järkeviä. Näin on aina ollut, siksi meno oli perinteistä. Tämä luo kuvan rähisevistä vastustajista, jotka huutelevat hallituksen kuunnellessa tyynenä. Tätä tulkintaa tukevat myös jutun yhteydessä olevat pienet kuvat mielenosoittajista, jotka perinteisin menoin rähisevät eduskunnan ulkopuolella. Asia korostuu vielä siinä, etteivät ydinvoiman vastustajat pääse kertomaan näkemyksiään omassa diskurssissaan, jos ollenkaan. Kertoja mainitsee Paavo Arhinmäen ottaneen roolin ydinvoiman vastustajien kärjessä. Arhinmäki ei kuitenkaan kyseenalasta ydinvoimaa vaan vihreiden toiminnan. Kertoja mainitsee Arhinmäen arvostelleen ydinvoimaa, mutta jutussa arvostelun kohde on vihreät. Ydinvoimaa vastustavat kommentit eivät pääse jutussa esille lainkaan. Kun kyseessä on oikeastaan jutun ainoa maininta ydinvoiman vastustamisesta, jäävät ydinvoimaa vastustavien puheenvuorot varsin suppeiksi.

Seuraavaksi jutussa ääneen pääsee SDP:n Eero Heinäluoma, joka onkin ensimmäinen sitten Ville Niinistön, joka pääsee esiintymään omassa diskurssissaan. Heinäluoma, vaikka ydinvoiman kannattajana esiintyykin, kyseenalaistaa puheenvuorossaan hallituksen linjauksia. Heinäluoma ”ihmettelee” lupien myöntämistä tietyille yhtiöille, mutta muistuttaa samalla, että ydinvoima on hyväksyttävissä ylimenokauden ratkaisuna. Heinäluoma jatkaa myös Arhinmäen aloittamaa vihreiden arvostelua.

Kun Heinäluoman ja Arhinmäen arvosteluun ei pääse vastaamaan kukaan, jää heidän näkemyksensä asiasta voimaan. Kun vihreät jäävät vaille vastausmahdollisuutta, jää puolue jutussa konnan asemaan. Samaten kunnon keskustelu hallituksen energiaesityksestä jää uutisessa uupumaan. Lopuksi, toisen väliotsikon alla ääneen pääsevät eduskunnan selkeimmin ydinvoimaa kannattavien puolueiden kokoomuksen ja keskustan eduskuntaryhmien puheenjohtajat. Pekka Ravi (kok) ja Timo Kalli (kesk) ovat ainoita, jotka tässä uutisjutussa pääsevät todellisuudessa analysoimaan hallituksen esityksiä ja he tekevät sen ydinvoimaa tukien. Molemmat pääsevät tekemään sen myös omassa diskurssissaan sekä myös epäsuorasti sivuhenkilön diskurssissa. Ravin ja Kallin puheita tuetaan voimakkaasti. Omassa diskurssissaan Ravin annetaan kertoa

näkemyksensä siitä, kuinka vastineeksi kalliista maksusta saamme päästötöntä ja kotimaista energiaa sekä työpaikkoja. Kertoja vielä korostaa tämän sanomaa ilmauksella ”lupasi Ravi”. Tätä Ravin näkemystä ei päässyt kukaan kyseenalaistamaan, vaikka jo Ravin puheenvuoron aikana salista kuuluu huudahdus ”Puolalaisia!”, jolla viitattiin ydinvoimalatyöntekijöiden kansallisuuteen. Tätä ei kuitenkaan noteerata jutussa, eikä minkäänlaista kritiikkiä Ravia kohtaan jutussa ilmene.

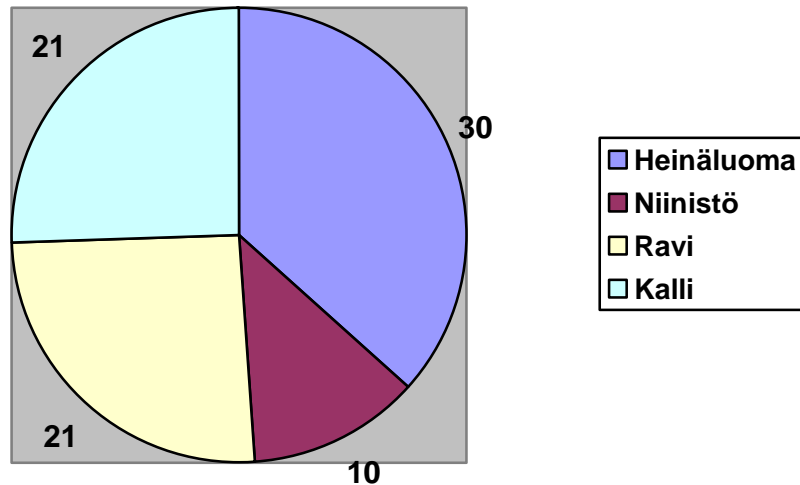
Kallia ja samalla hallitusta kertoja tukee kuvailemalla Kallin ”iloinneen” hallituksen energiapaketin kehittävän maakuntien Suomea. Kalli saa päättää koko jutun omaan diskurssiinsa, jossa kertoo 18–20 miljardin euron kotimaisten investointien ja 10 000 uuden työpaikan piristävän aluetalouksia kautta Suomen. Kalli saa sanomansa lehden sivuille juuri siinä muodossa kuin sen halusi, omin sanoin kerrottuna. Tätä vielä tukee kertoja, joka Kallin sivuhenkilön diskurssissa antaa tämän kertoa haluamastaan asiasta. Näin juttu päättyy siihen, että ydinvoimaesitystä arvioidaan varsin positiiviseen sävyyn ja luvaten sen tuovan Suomelle käytännössä pelkää hyvää.

6.5.1 Yhteenveto

Iltalehden juttu poikkeaa varsin selkeästi muista analysoiduista jutuista. Juttu poikkeaa muista jo siinä, että Matti Vanhanen ja Mauri Pekkarinen loistavat poissaolollaan. Heidän roolinsa ydinvoiman puolestapuhujina ottavat Pekka Ravi ja Timo Kalli, jotka arvioivat ydinvoiman hyötyjä varsin mairittelevasti kenenkään niitä kyseenalaistamatta. Tämä tapahtuu kuitenkin vasta jutun lopussa.

Juttu poikkeaa muista myös siinä, että se iltapäivälehtimäisesti rakentaa uutisensa asiaan liittymättömän yksityiskohdan, Sauli Niinistön nuokkumisen, varaan, ja tällä yksityiskohdalla korostaa keskustelun tylsyyttä. Hallituksen esityksen ei odoteta muuttuvan eduskunnan käsittelyssä. Tämä tapa korostaa politiikan journalismin

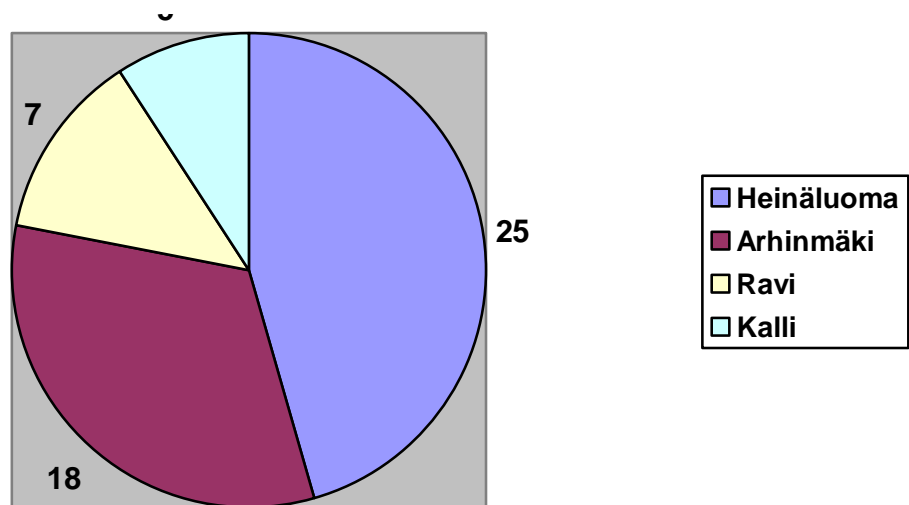
henkilöitymistä, jolloin asioiden sijaan keskitytään kiinnostaviin henkilöihin ja uutisen viihdearvo tulee tärkeämmäksi kuin itse asia.

Kuvio 13. Uutisaktoreiden suorat lainaukset Iltalehdessä. (sanamäärä)

Muuten Iltalehden keskustelusta poimivat uutisaktorit ovat tuttuja myös muiden lehtien sivuilta, sillä jutussa esiin nousevat ryhmäpuheenvuorojen pitäjät. Suorassa lainauksessa ääneen pääsevät Eero Heinäluoma, Ville Niinistö, Pekka Ravi ja Timo Kalli. (Kuvio 13) Epäsuorasti vielä edellä mainittujen lisäksi Paavo Arhinmäki pääsee esiin. (Kuvio 14)

Kärkeen juttu nostaa vihreiden tilanteen hallituksessa ydinvoimaa vastustavana puolueena. Vihreitä pääsevät suomimaan Arhinmäki ja Heinäluoma Ravin ja Kallin keskittyessä ydinvoiman ja hallituksen kehumiseen. Myös kertojan diskurssissa vihreitä painetaan alaspäin esimerkiksi vertaamalla heitä nuokkuvaan Niinistöön. Sijoittamalla Ravin ja Kallin kehumaan hallituksen energiapakettia jutun loppuun, juttu ikään kuin kertaa esityksen faktat ja nostaa lukijan mieleen ydinvoiman ja koko energiapaketin erinomaisuuden.

Kuvio 14. Uutisaktoreiden epäsuorat lainaukset Iltalehdessä. (sanamäärä)

6.6 YLE puoli yhdeksän uutiset 11.5.2010

Paula Pokkinen

Ylen Tv-uutisten ydinvoimajuttu alkaa ankkurin juonnolla, jossa tämä kertoo, mitä ja miten aihetta tullaan käsittelemään. Juonto nostaa esiin kaksi asiaa keskustelusta. SDP moitti uusiutuvan energian tukipakettia kalliiksi ja vihreät saivat osakseen ”ankaraa arvostelua”. Näin juttu viestii keskustelun ydinvoima-asiassa olevan varsin hektistä, kiistelevää ja syyttelevää. Ydinvoimasta tai energiapaketin eduista tai haitoista ei mainita mitään.. Samalla vihreiden toiminnan ankara arvostelu kertoo katsojalle, että vihreät ovat ydinvoimakeskustelun keskiössä syytettyjen penkillä.

Itse juttu alkaa hallituksen ja Mauri Pekkarisen merkeissä. Kertoja kuvaa Pekkarista ”uusiutuvan energian apostoliksi”, joka ”kauppaa” ydinvoimaa eduskunnalle ”paketin pakollisena sivutuotteena”. Näin kertoja asettuu tukemaan Pekkarista ja arvottaa ydinvoimalat vain sivutuotteeksi ja uusiutuvan energian pääasiaksi antaen ymmärtää, että uusiutuvaa energiaa voidaan lisätä ja näin vähentää päästöjä vain ydinvoimaa

käyttämällä. Nostamalla uusituvan energian pääaiheeksi ja ydinvoiman vain sivutuotteeksi, juttu vähättelee ydinvoiman, suurimman kiistanaiheen, merkitystä keskustelussa.

Juonto: Eduskunta on aloittanut uusien ydinvoimalupien käsittelyn. Suurin oppositiopuolue Sdp moittii uusiutuvan energian tukipakettia veronmaksajille kalliiksi. Myös ydinvoimaa vastustavien vihreiden toiminta hallituksessa herätti eduskunnassa ankaraa arvostelua.

Toimittaja: Energiaministeri Pekkarinen esiintyi eduskunnassa uusiutuvan energian apostolina ja kauppasi kahta uutta ydinvoimalaa paketin pakollisena sivutuotteena.

Pekkarinen: Niin paljon kuin suinkin uusiutuvia energialähteitä käyttöön sekä lämmöntuotantoon, nestemäisten polttoaineiden valmistukseen että myöskin uusiutuvan sähkön tuotantoon. Se on huikea määrä, mihin tässä ohjelmassa hallitus konkreettisin toimenpitein sitoutuu.

Toimittaja: Demarit sättii uusiutuvan energian pakettia kalliiksi, ja epäilee kulujen kaatuvan kansalaisten niskaan.

Heinäluoma: Nyt riski on, että luodaan erilaisten lehmänkauppojen jälkeen pahanlaista menoautomaattia, jossa maksumieheksi joutuvat tavallinen palkansaaja ja eläkeläiskotitalous.

Toimittaja: Ydinvoimakeskusteluun silmätikuksi päätyivät sitkeästi hallitusvallasta kiinni pitävät, mutta hallitusta vastaan kamppailevat vihreät.

Arhinmäki: Vihreät avasivat kaikkien aikojen ydinvoimakilpailun. Vihreät toimivat hallituksessa suojalehtenä sille, että aikaisemmin ydinvoimakriittiset puolueet ovat voineet kääntää takkiaan.

Niinistö: Hallitusneuvotteluissa sovimme, että vihreät tulee ajamaan omaa vihreän kasvun malliaan loppuun asti myös eduskunnassa, vaikka hallituksen enemmistö päätyisikin esittämään lisäydinvoiman rakentamista. Emme ole sitoutuneet häviämään asiassa, emme ole sitoutuneet olemaan hiljaa. Me vastustamme ydinvoimaa hallituksessa, eduskunnassa ja valiokunnissa.

Toimittaja: Eduskunnalle ydinvoima on kuin uskonto tai alkoholi – jokainen saa äänestää omantuntonsa mukaan. Vastustajat elättelevätkin yhä toivetta, että saisivat vastoin hallituksen esitystä ainakin toisen ydinvoimalaluvista kumotuksi. Seuraavaksi Fennovoiman ja Teollisuuden Voiman hakemukset siirtyvät talousvaliokuntaan – ja poikkeuksellisen nopeasti takaisin eduskunnan äänestettäväksi vielä ennen kesälomia.

YLE 11.5.2010, Puoli yhdeksän uutiset

Pekkarinen pääsee esittelemään sanomaansa omassa diskurssissaan ja kertomaan, mitä

hallituksen esitys sisältää ja kuinka hyvä esitys on. Pekkarisen päästessä ääneen kuva leikataan häneen puhumassa puhujanpöntössä, korokkeelta, julistamassa sanomaansa. Kuvakulma on sellainen, että Pekkarisen takaa ministeriaitiosta näkyy ainoastaan pääministeri Matti Vanhanen, joka näkyy Pekkarisen oikealta puolelta. Vanhanen istuu paikallaan rennosti takki auki ja hymyillen keskustelee kuvan ulkopuolella olevan henkilön kanssa. Vanhasen rento olemus ja naureskelu viestivät siitä, että hallituksen esitys on vahvoilla ja menossa läpi eduskunnassa.

Seuraava teema jutussa alkaa toimittajan spiikillä. Kertojan diskurssissa tämä tukee SDP:n sanomaa kertomalla näiden ”sättävän” ja ”epäilevän” hallituksen esityksen kalleutta. Tämän jälkeen Eero Heinäluoma pääsee omassa diskurssissaan kertomaan, mikä hallituksen esityksessä hänen mielestään on vikana. Heinäluoma kuvataan lähes suoraan edestä, lähes samasta kulmasta kuin Pekkarinen edellä. Matti Vanhanen näkyy nytkin taustalla, mutta paljon vakavamman näköisenä kuin edellä. Kuva viestii voimakkaasta oppositiosta, joka pitää hallituksen toimia silmällä. Ydinvoimaan ei puututa, vaan hallituksen toimia arvostellaan uusiutuvan energian kulujen osalta. Näin koko keskustelun suurimmaksi pointiksi jää energiapaketin kulut, ei sen sisältö.

Seuraavaksi jutussa ryöpytetään vihreitä, jotka kertojan mukaan päätyivät ”silmätikuiksi”. Kertoja kuvaa vihreiden pitävän ”sitkeästi kiinni vallasta”, mutta ”kamppailevan” hallitusta vastaan. Kertoja antaa ymmärtää, että vihreät olivat koko ydinvoimakeskustelun suurin paha, koska he istuvat hallituksessa, mutta vastustavat ydinvoimaa. Näin luodaan kuvaa vallanhimoisesta puolueesta, jonka pääprioriteetti ei olekaan ydinvoiman vastustaminen vaan valta. Samalla politiikka valtakamppailuna ja pelinä korostuu. Vihreitä pääsee sivaltamaan Paavo Arhinmäki, joka saa omassa diskurssissaan kertoa, mitä mieltä on vihreiden toimista. Arhinmäki syyttää suoraan vihreitä siitä, että he ovat mahdollistaneet aiemmin ydinvoimakriittisten puolueiden siirtymisen ydinvoiman kannalle.

Arhinmäki kuvataan puhujanpöntössä sivulta niin, että osa ministereistä näkyy taustalta.

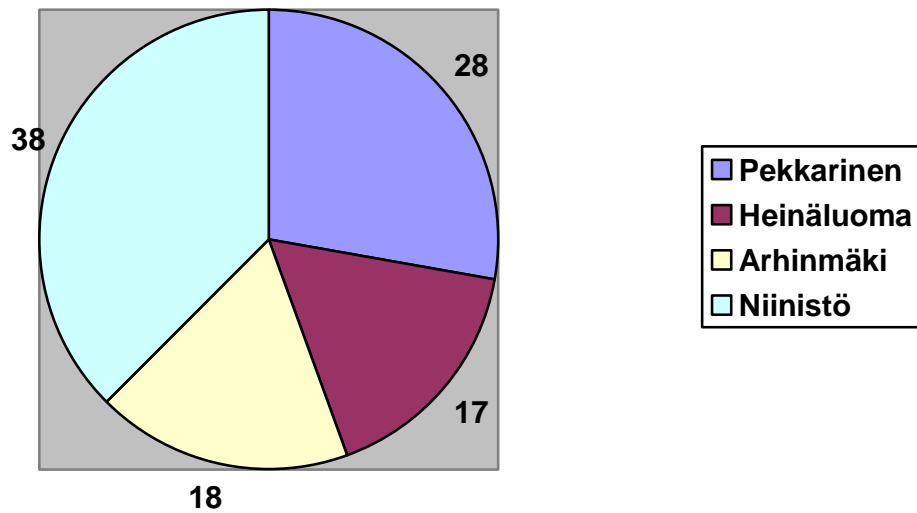
Suoraan Arhinmäen pään takaa näkyy vihreiden Anni Sinnemäki, joka ainoana ministereistä katsoo Arhinmäkeen päin varsin myrtyneen näköisenä. Tämä viestii alistuneista vihreistä, jotka ovat tulleet ikään kuin tuomiolle kuulemaan, mitä muilla puolueilla on heistä sanottavana. Arhinmäen osuus antaa kuvan paitsi kiistelevistä ydinvoiman vastustajista, myös alistuneista vihreistä, jotka tuntuvat jäävän yksin, ydinvoiman vastustajienkin kääntynyt näitä vastaan. Samalla vihreistä tehdään jutussa syyllisiä.

Vihreät pääsevät vastaamaan heti, kun Ville Niinistö pääsee omassa diskurssissaan puolustamaan näkemystään ilman toimittajan väliintuloa. Niinistö saa selittää puolueensa syyt ydinvoiman vastustamiseen hallitusasemasta huolimatta. Näin vihreät saavat vastausmahdollisuutensa, mutta ainoastaan linjansa perusteluun. Ydinvoimapäätöksen haittoihin he eivät pääse puuttumaan. Niinistö kuvataan puhujanpöntössä samoin kuin Pekkarinen ja Heinäluoma, lähes suoraan edestä. Takana aiemmin näkynyt Matti Vanhanen on kadonnut. Seuraavassa kuvassa Niinistön takana aukeaa ovi, josta ilmestyy Mauri Pekkarinen, joka tuiman näköisenä astuu ministeriaitioon, katsoo kuvan ulkopuolella olevaa henkilöä ja levittää kätensä tehden samalla suullaan ihmettelevän liikkeen. Sitten Pekkarinen näyttää kädellään oven suuntaan kuin kehottaakseen jotakin henkilöä tulemaan kanssaan pois. Tyhjät tuolit Niinistön takana, Pekkarisen ilmestyminen ovesta välinpitämättömänä Niinistön puheesta ja käsien levittely ovat omiaan luomaan kuvaa siitä, ettei hallitusta, tai Pekkarista, juuri kiinnosta ydinvoiman vastustajien sanomiset. Pekkarisen käsien levittely voidaan tulkita myös ihmettelynä Niinistön puheille. Näin jutusta välittyy välinpitämätön kuva. Ydinvoima-asia tuntuu jo ratkaistulta. Kun Niinistön puheen vielä jatkuessa kuva leikataan salin lehtereille kahteen ydinvoimanvastustajaan ja turvallisuushenkilöön, joka yrittää ottaa toiselta heistä pois Mauri Pekkarista esittävää naamaria, kuva vihreiden arvostuksen puutteesta vain selkiytyy. Loppuun kertoja neutraalisti selvittää ydinvoimakeskustelun ja – päätöksen tulevat käänneet.

6.6.1 Yhteenveto

Ylen uutisten juttu eduskunnan ydinvoimakeskustelusta keskittyy suurelta osin uusiutuvaan energiaan. Juttu alkaa kertomalla Mauri Pekkarisen kaupanneen ydinvoimaa uusiutuvan energian paketin pakollisena sivutuotteena, ja sivutuotteeksi ydinvoima jää jutussakin. Näin juttu puoltaa Pekkarisen tavoitetta viedä ydinvoimaluvat läpi eduskunnassa ”välttämättömänä sivutuotteena”, jotta uusiutuvaan energiaan on mahdollista satsata. Tällä tavalla juttu tekee ydinvoimasta tärkeän palasen päästöttömään energiantuotantoon tähtäävää suunnitelmaa. Energiamuodon, joka mahdollistaa uuden teknologian käyttöönoton tulevaisuudessa.

Jutussa uutisaktorit pääsevät esiintymään varsin tasapuolisesti. (Kuvio 15) Mauri Pekkarinen esittelee hallituksen näkemyksiä uusiutuvan energian käytöstä, jotka Eero Heinäluoma kyseenalaistaa. Ydinvoima nousee todenteolla esiin vasta, kun Paavo Arhinmäki arvostelee vihreiden toimintaa hallituksessa istuvana ja ydinvoimaa vastustavana puolueena. Ville Niinistö vastaa Arhinmäen arvosteluun omassa puheenvuorossaan. Ydinvoiman eduista tai haitoista jutussa ei puhuta lainkaan, vaan juttu keskittyy uusiutuvaan energiaan ja vihreiden toimintaan. Tällä tavalla, jättämällä ydinvoiman lähes kokonaan uutisjutun ulkopuolelle, juttu ohjaa ajatuksia muualle, tässä kohtaa uusiutuvaan energiaan ja poliittiseen kiistelyyn vihreiden ja vasemmiston välillä. Kun huomio ydinvoimasta siirtyy muualle, juttu samalla vahvistaa ydinvoiman tulevaisuutta. Ydinvoimasta on jo käytännössä päätetty.

Kuvio 15. Uutisaktoreiden suorat lainaukset Yle:n uutisissa. (sanamäärä)

6.7 MTV3 Kymmenen uutiset 11.5.2010

Jussi Kärki

MTV3:n ydinvoimajutun juonnossa luodaan suuntaa sille, mitä tuleman pitää. Juontaja kertoo keskustelun olleen värikästä ja antaa tukensa hallituksen esitykselle ja pääministeri Matti Vanhaselle kertomalla tämän ”korostaneen” päätöksen hyödyttävän koko Suomea. Vaikka sanat laitetaankin Vanhasen suuhun, kertoja ikään kuin ilmoittaa Vanhasen sanoman totuutena. Tämä etenkin, kun ydinvoiman vastustajilta ei saada mitään vastaväitettä. Opposition kerrotaan ihmetelleen vihreiden, siis ydinvoiman vastustajien, olemista hallituksessa. Tällä tavalla juttu viestii jo heti alkuunsa, että ydinvoima on tärkeää Suomelle ja ettei eriäviä mielipiteitä ollut. Keskustelua käytiin sen sijaan vihreiden asemasta.

Juonto: Eduskunta aloitti tänään ydinvoima lupien ja uusiutuvan energian tukien käsittelyn värikkäällä keskustelulla. Pääministeri Matti Vanhanen korosti, että energiapäätökset hyödyttävät koko Suomea. Sdp ja vasemmistoliitto puolestaan ihmettelivät miten vihreät enää voivat jatkaa hallituksessa

Toimittaja: Eduskunta sähköistyi tänään, kun hallitus toi suureen saliin esityksensä kahdesta ydinvoimaluvasta ja suuresta tukipaketista uusiutuvalla energialle. Pääministeri Matti Vanhanen lupaa, että puunpoltto ja tuulivoiman lisääminen tuovat useita tuhansia työpaikkoja ympäri Suomea.

Vanhanen: Energiapäätökset hyödyttävät koko suomea. Varsinkin kaukolämmön ja uusiutuvan sähkön tuotannossa syntyy uudenlainen yhteys maaseudun ja kaupunkien välillä.

Toimittaja: Sdp arvostelee että veronmaksajien rahaa palaa paljon erilaisiin tukiaisiin.

Heinäluoma: Nyt riski on, että luodaan erilaisten lehmänkauppojen jälkeen pahanlaista menoautomaattia, jossa maksumieheksi joutuvat tavallinen palkansaaja ja eläkeläiskotitalous.

Toimittaja: Vihreät, jotka vastustavat ydinvoimaa, mutta istuvat ydinvoimahallituksessa saivat kovaa kyytiä vasemmistolta.

Arhinmäki: Vihreät toimivat hallituksessa suojalehtenä sille, että aikaisemmin ydinvoimakriittiset puolueet ovat voineet kääntää takkiaan.

Heinäluoma: Kaiken huippu on, että istuva työministeri, jonka pitäisi olla huolissaan suomalaisen työn ja hyvinvoinnin tarvitsemasta energiasta marssii mielenosoituksessa omaa hallitustaan vastaan

Niinistö: En usko, että vihreiden ensisijaisesti kannattaa ottaa neuvoja sellaiselta puolueelta ja edustaja Heinäluomalta, joka innokkaasti kannattaa ydinvoimaa, vastustaa uusiutuvan energian tukipakettia, ja kun vielä huomio, mitä puolue on tänään todennut kreikka-paketin hyväksymisestä, niin se antaa surullisen kuvan sosiaalidemokratian tilasta Suomessa.

Toimittaja: Ydinvoimalla on nyt vahva kannatus täällä eduskunnassa. Myös keskustassa tämän energiapaketin takana on jo nelisenkymmentä edustajaa ja vain kymmenkunta on vastaan. Ydinvoiman kannattajat tekevät kaikkensa, että eduskunta tekisi ydinvoimapäätöksen jo ennen kesälomia. Istuntokausi saattaakin venyä jopa heinäkuulle.

MTV3 11.5.2010, Kymmenen uutiset

Itse juttu alkaa kertojan diskurssissa. Kertoja tukee vahvasti pääministeri Vanhasta alustaessaan tämän diskurssia. Kertomalla, että Vanhanen lupaa tuhansia työpaikkoja, kertoja ei ainoastaan anna vahvaa tukeaan Vanhasen sanomalle vaan myös ottaa oikeuden itselleen kertoa Vanhasen luvanneen asian. Vanhasen puheessaan käyttämät ilmaisut, ”syntyy satoja”, ”voi olla useita tuhansia” ja ”syntyy arviolta useita tuhansia” ovat

matkalla Vanhasen suusta uutisjuttuun muuttuneet lupaukseksi tuhansista työpaikoista. Hallituksen esitys saa näin toimittajalta erityisen suurta tukea ja lukijalle välittyvä viesti siitä, että hallituksen energiapakettilla saadaan todellakin paljon hyvää aikaan. Vanhanen pääsee omassa diskurssissaan kertomaan asiansa energiapäätösten hyödyistä kenenkään häiritsemättä, suoraan kansalle myös kuvan välityksellä. Tällä tavoin juttu korostaa Vanhasen ja hallituksen sanomaa ja asemaa. Vanhanen on luotettava pääministeri ja puhuu kansalle tärkeistä asioista. Samalla juttu antaa viestin hallituksen energiaratkaisun hyvyydestä.

Seuraavaksi Eero Heinäluoma pääsee kuitenkin arvostelevaan energiapakettia omassa diskurssissaan varsin värikkäästi myös kuvan näyttäessä häntä koko ajan. Heinäluoma päästetään puhumaan ”lehmänkaupoista” ja ”menoautomaateista” ilman minkäänlaista vastinetta. Näin hallituksen toiminta kyseenalaistuu, kun Heinäluoma pääsee esittämään epäilyksensä poliittisesta pelistä energiapaketin taustalla. Mitenkään konkreettisella tasolla energiapakettia ei kuitenkaan kyseenalaisteta, eikä sen sisällöstä synny jutussa keskustelua. Sen sijaan Heinäluoman näkemysten esittäminen luo kuvaa siitä, että energiapaketin syntyyn liittyy jotakin hämärää.

Seuraavaksi juttu esittelee vihreiden tilannetta. Kertojan mukaan puolue sai ”kovaa kyytiä”, kun vasemmisto arvosteli vihreitä. Tällä tavoin kertoja korostaa vihreiden saamaa ryöpytystä eduskunnassa, ja tulee korostaneeksi myös keskustelun syyttelevää sävyä. Vasemmistoliitto, joka sekin pääosin vastusti ydinvoimaa, käyttää MTV3:n jutussa kaikki voimansa vihreiden haukkumiseen, eikä ydinvoiman kyseenalaistamiseen. Tällä tavoin, kun ydinvoiman vastustus jää puuttumaan, juttu viestittää, ettei ydinvoimalla juuri ole vastustusta, vaan hallituksen esitys tulee menemään läpi. Sen sijaan juttu korostaa puolueiden välistä kiistelyä ja etenkin vihreiden toimien vääryyttä.

Ensin vihreitä suomii Paavo Arhinmäki omassa diskurssissaan. Vihreiden Anni Sinnemäki näkyy kuvissa Arhinmäen taustalla kokomustassa asussaan kuuntelemassa Arhinmäen viestiä, kun muut kaksi kuvassa näkyvää ministeriä selaavat tyyneästi papereitansa. Myrtynyt Sinnemäki Arhinmäen taustalla viestii vihreiden

epäonnistumisesta ydinvoima-asiassa. Musta asu on omiaan lisäämään vihreiden hautajaistunnelmaa. Heti Arhinmäen perään Eero Heinäluoma pääsee omassa diskurssissaan jatkamaan vihreiden jahtaamista. Heinäluomaa kuvataan koko tämän puheenvuoron ajan. Taustalla vihreiden Anni Sinnemäki kuuntelee Heinäluomaa totisena. Pari istuinta vasemmalle Mauri Pekkarinen myös kuuntelee puhetta, mutta huomattavasti rennomman näköisenä. Tällä tavoin välitetään viestiä siitä, että ydinvoimakeskustelu sujuu juuri hallituksen enemmistön toivomalla tavalla vihreiden kerätessä huomiota ydinvoimapäätöksen konnana, ja että hallituksen esitys on erittäin vahvoilla. Kontrasti rennon Pekkarisen ja totisen Sinnemäen välillä kertoo koko kuvan keskustelun kulusta.

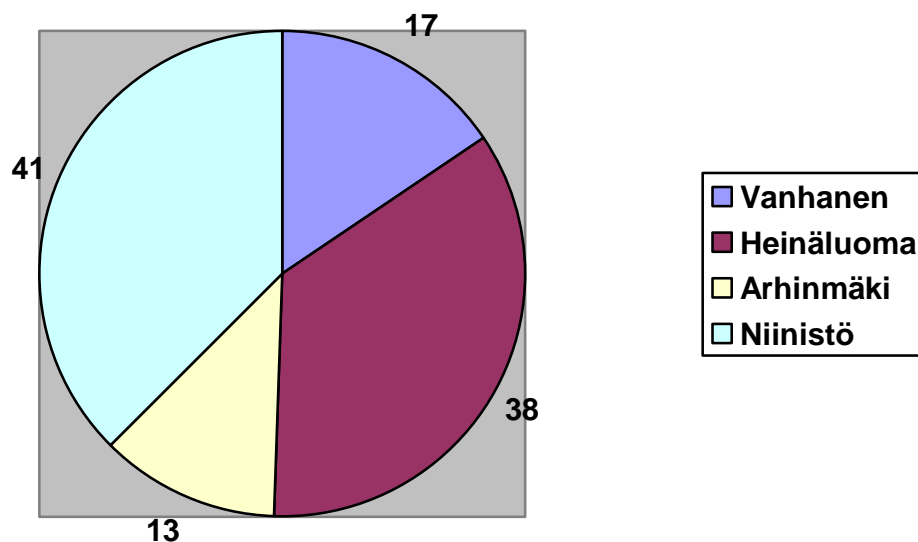
Vihreiden vastaus arvostelijoille saadaan heti. Päästämällä Ville Niinistön vastaamaan suoraan Heinäluomalle ilman, että toimittaja puhuu välissä, juttu luo jännitettä puolueiden välille ja luo kuvaa kiivaasta kiistelystä. Kuva siirtyy Niinistöön tämän osuuden alkaessa. Niinistön osuus, toisin kuin Arhinmäen ja Heinäluoman, joiden puhe juttuun otettiin ryhmäpuheenvuoroista, on otettu tämän vastauspuheenvuorosta, jolloin tämä puhuu omalta paikaltaan salista. Kun Niinistön puhe siirtyy Heinäluomaan, kuvaa avataan sen verran, että viistosti Niinistön edessä istuva Heinäluoma tulee kuvaan mukaan. Niinistön arvostellessa sosiaalidemokratian tilaa Suomessa, Heinäluoma tuhahtaa pilkallisesti. Jutun viesti yhdistettynä ruudussa näkyvään kuvaan korostaa puolueiden kilpailua ja poliittista peliä, ja sitä, että ydinvoimakeskustelunkin tuoksinassa huomio itse asian sijaan suuntautuu puolueiden kilpa-asetelmiin.

Juttu päättyy toimittajan omaan arvioon ydinvoimapäätöksen tilanteesta. Kertoja kuvailee kannatusta ”vahvaksi”, myös keskustassa, jossa jo nelisenkymmentä on puolella ja vain kymmenkunta vastaan. Toimittaja kertoo tilanteesta omilla kasvoillaan ja laittaa näin oman näkemyksensä peliin. Katsoja voi luottaa toimittajan sanaan, koska hän kertoo siitä omana itsenään. Näin juttu jättää katsojalle kuvan, että ydinvoimapäätös on käytännössä selvä. Lopuksi kertoja kuvailee, miten ydinvoimaratkaisu tulee jatkossa etenemään.

6.7.1 Yhteenveto

MTV3:n uutisjuttu seurailee melko selkeästi monen muun tutkitun uutisjutun linjaa. Alkuun ääneen pääsee ydinvoiman ajava hallituksen jäsen, tässä jutussa Matti Vanhanen, joka selvittää hallituksen esityksen erinomaisuutta ja näin tekee esityksestä korostetun tärkeän. Seuraavana ääneen pääsevä Eero Heinäluoma arvostelee hallituksen esitystä sen kalleudesta, mutta ei puhu ydinvoimasta mitään. Myöskään Paavo Arhinmäki, joka keskittyy Heinäluoman säästyksellä sättimään vihreitä, ei MTV3:n jutussa kommentoi energiapakettia lainkaan.

Vihreiden vastaus tulee Ville Niinistöltä, joka ei arvostelee sanallakaan hallituksen esitystä tai ydinvoimaa, vaan vihreitä arvostelleita muita puolueita. Näin kaikki ydinvoimaa vastustavien voima menee toisten puolueiden sättimiseen, ja samalla vihreät saavat syyt niskoihinsa. Näin hallituksen esitys uusista ydinvoimaloista jäävät ilman arvostelua ja kyseenalaistamista.

Kuvio 16. Uutisaktoreiden suorat lainaukset MTV3:n uutisissa. (sanamäärä)

MTV3:n jutussa ei edellä mainittujen lisäksi muita uutisaktoreita nähdä. Suorassa

lainauksessa eniten äänessä on Niinistö, joka siis kyseenalaistaa häntä haukkuneet puolueet ja henkilöt. Vanhanen pääsee ääneen ensimmäisenä ja hän on jutussa myös ainoa, jota lainataan myös epäsuorasti toimittajan tukiessa häntä ja hallituksen viestiä. Ydinvoimaa selkeimmin vastustavien Arhinmäen ja Niinistön saama suuri tila uutisessa kuluu toisten sättimiseen, ei ydinvoiman tai energiapaketin ylipäänsä kyseenalaistamiseen.

6.8 Eduskunnan keskustelusta uutiseksi

Eduskunnan käymän ydinvoimakeskustelun muuntumisessa uutiseksi lehtiin ja televisioon on havaittavissa mielenkiintoisia piirteitä, jotka tuntuvat toistuvan lähestulkoon kaikissa tutkituissa tiedotusvälineissä. Tärkeimpänä huomiona lehtiaineistoa ja keskustelun pöytäkirjaa vertailemalla nousee esiin ilmiö, jossa eri ydinvoimakantoja edustavien poliitikkojen puheista uutisiin päätyneet lainaukset on valittu varsin eri kaavaa noudattaen. Hallituspuolueiden edustajat ja ministerit esittelivät uutisissa näkemyksiään ydinvoiman hyödyistä kiinnittämättä juuri huomiota muuhun. Ydinvoimaa vastustavien puheenvuoroista taas on valittu uutisiin pitkälti asian vierestä meneviä näkemyksiä. Merkittävää on myös se, kuinka samansuuntaisia valintoja kaikissa analysoiduissa jutuissa on tehty.

Etenkin kahden ydinvoiman vastustajan Paavo Arhinmäen ja Ville Niinistön kohdalla puheenvuoroista valittiin pääasiassa toisia puolueita syytteleviä kommentteja ydinvoimaa kritisoivien kommenttien sijaan. Arhinmäki käytti eduskunnan keskustelussa ryhmäpuheenvuoron lisäksi kolme vastauspuheenvuoroa. Hän käytti ryhmäpuheenvuorossaan noin 1000 sanaa, joista 85 hän käytti arvostelleessaan vihreiden toimintaa. Loput yli 900 sanaa Arhinmäki käytti kyseenalaistaessaan hallituksen esityksen ydinvoiman lisärakentamisesta monelta eri kantilta. Arhinmäen ryhmäpuheenvuoroa lainattiin jokaisessa analysoidussa jutussa ja nuo lainaukset

kohdistuivat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta Arhinmäen puheen osuuteen, jossa tämä arvosteli vihreitä. Yhdessä puheen eri osuudesta poimitussa epäsuorassa lainauksessa Arhinmäki muistuttaa Pekkarisen ja Vanhasen aiemmin olleen ydinvoiman vastustajia. Tämän lisäksi Turun Sanomat lainasi yhtä Arhinmäen vastauspuheenvuoroa, jossa tämä kysyy Anni Sinnemäeltä, onko energiatehokkuuden ja energian säästämisen osalta tehty kaikki voitava.

Tällä tavoin takertumalla muutamaan lauseeseen tiedotusvälineet toivat yleisölle vääristynyttä kuvaa siitä, millaisin painotuksin ja millaista sanomaa esiin tuoden Paavo Arhinmäki eduskunnan keskustelussa puhui. Ydinvoiman vastustajien näkökannat hukkuivat lähes totaalisesti puolueiden väliseen kiistelyyn, kun taas ydinvoiman puolustajat pääsivät esittelemään näkemyksiään itse asiasta.

Myös vihreiden Ville Niinistön puheista valikoitui uutisiin varsin yksipuolinen otanta. Niinistö käytti vihreiden ryhmäpuheenvuoron lisäksi kaksi vastauspuheenvuoroa keskustelussa. Ryhmäpuheenvuorossaan Niinistö aluksi kiitteli uusiutuvan energian osuutta energiapaketissa, mutta totesi sen jälkeen, että vihreät eivät voi hyväksyä ydinvoiman osuutta paketista. Tämän jälkeen Niinistö kertoi, miksi vihreät istuvat hallituksessa vaikka vastustavat hallituksen linjan vastaisesti ydinvoimaa. Tätä Niinistön kertomusta käytettiin uutisissa vastauksena vihreiden arvostelijoille ”puolustuspuheena” (HS), vaikka se sisältyi jo ennalta kirjoitettuun ryhmäpuheenvuoroon. Puheensa jatkossa Niinistö kyseenalaistaa ydinvoiman lisärakentamisen monelta eri kantilta, jolloin hallituspaikan puolusteluun käytetty osuus jää varsin pieneksi. Vastauspuheenvuoroissaan Niinistö vastaa vihreitä arvostelleille Arhinmäelle ja Heinäluomalle. Arhinmäkeä tämä kehottaa keskittymään jatkamaan samassa rintamassa ydinvoiman vastustamista, kun taas Heinäluomaa hän sivalsi MTV3:n uutisessa nähdyllä tavalla.

Vain Heinäluomalle suunnattu kommentti on päätenyt uutisiin. Näin Niinistön ja Heinäluoman välille saatiin luotua skismaa ja kuvaa poliittisesta pelistä. Niinistön

ydinvoimaa kritisoivista kommenteista uutisiin on päätynyt Turun Sanomien kainalojutussa nähty arvostelu hallituksen sähkönkulutusarvion nostosta ja Helsingin Sanomien jutussa nähty toteamus ydinvoimasta menneisyyden riskiratkaisuna, jota Niinistö ei kuitenkaan pääse jutussa perustelevaan. Todellisuudessa Niinistö kuitenkin arvosteli hallituksen esitystä ja ydinvoimaa paljon laajemmin.

6.9 Analyysin yhteenveto

Analysoidut uutisjutut muistuttavat hämmästyttävän paljon toisiaan niin jutuissa esiintyvien uutisaktoreiden kuin näiden sijoittelun sekä lainattujen puheenvuorojen suhteen. Päällimmäisenä jutuista nousee hallituksen esityksen voimakas tukeminen, sillä hallitusta ei juuri kyseenalaisteta jutuissa. Hallituksen edustajat pääsevät esittelemään energiaesityksensä laajasti sitä kehuun ja tarpeellisuutta korostaen. Samaten myös kertojan taholta hallituksen asemaa ja esitystä korostetaan eri sanavalinnoin. Etenkin ydinvoiman osuus energiapaketista jää lähes tyystin kritiikittä, vaikka juuri ydinvoimaa pidettiin julkisuudessa suurimpana väännön aiheena. Vähäinen kritiikki hallituksen esitystä kohtaan kohdistuu uusiutuvan energian tukipakettiin ja sen hintaan.

Toinen teema, joka jutuissa toistuu, on vihreiden arvostelu ja se, että ydinvoimaa vastustavien puolueiden, lähinnä Vasemmistoliiton ja Paavo Arhinmäen, puheenvuorot keskittyvät vihreiden säätämiseen ja arvosteluun, eivätkä ydinvoiman vastustamiseen. Myös Eero Heinäluoman kommenteista suuri osa kohdistuu juuri tähän aiheeseen.

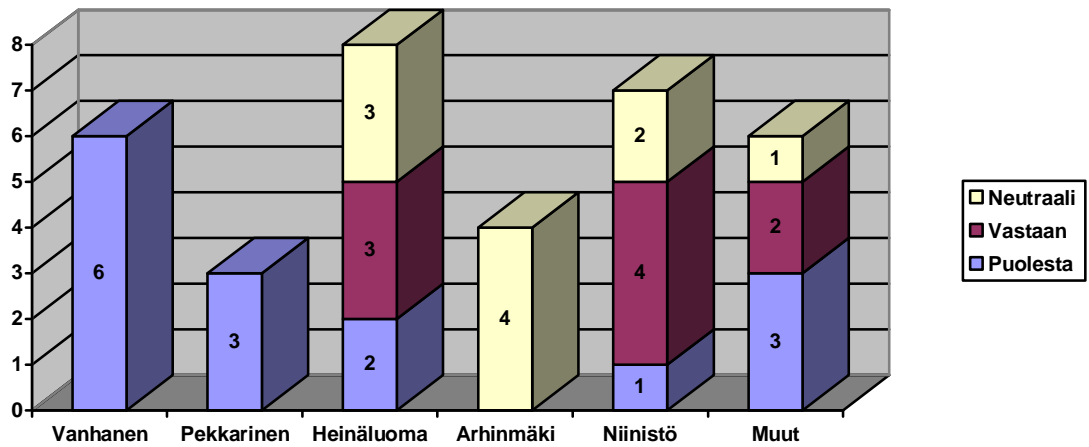
Eduskunnan ydinvoiman lisärakentamista koskeneen keskustelun uutisointia hallitsevat harvat poliitikot. Uutisoinnin keskiössä ovat ydinvoiman kaksi hallituksen pääasiallista ydinvoiman ajajaa, pääministeri Matti Vanhanen ja elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen. Myös kolme muuta poliitikkoa erottuvat selkeästi esiintymisillään. He ovat SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja Eero Heinäluoma, Vasemmistoliiton puheenjohtaja

Paavo Arhinmäki ja vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja Ville Niinistö. Kaikkien uutisjuttujen uutisointi kietoutuu näiden viiden hahmon ympärille, sillä erotuksella, että Iltalehden uutisessa hallituksen näkemyksiä edustavat Pekka Ravi ja Timo Kalli. Muita ääneen päässeitä näiden pääosan esittäjien lisäksi ovat vihreiden puheenjohtaja Anni Sinnemäki, RKP:n Christina Gestrin, Vasemmistoliiton Minna Sirnö ja SDP:n Susanna Huovinen.

Määrällisesti Heinäluoma pääsee eniten ääneen, kun lasketaan yhteen uutisissa käytetyt suorat lainaukset. Heinäluoman lainaukset ovat kuitenkin sävyltään varsin vaihtelevia. Heinäluoma sekä arvostelee että kehuu lainauksissaan hallituksen esityksiä ja suuri osa lainauksista suhtautuu esityksiin neutraalisti tai ei ota niihin mitään kantaa. Tällaiset lainaukset ovat pääasiassa lainauksia, joissa Heinäluoma arvostelee vihreitä ja heidän toimintaansa. Hallitusta arvostelevissa lainauksissaan Heinäluoma keskittyy uusiutuvan energian paketin ja sen kalleuden arvostelemiseen.

Arhinmäen kohdalla tilanne on vieläkin huonompi, jos ajatellaan, että hän käytti paljon aikaa puheissaan ydinvoimaesityksen arvostelemiseen. Kaikki Arhinmäen suorat lainaukset ovat neutraaleita hallituksen esitystä kohtaan tai eivät ota päätökseen kantaa. Lainauksissa Arhinmäki arvostelee vihreiden toimintaa hallituksessa istuvana ja ydinvoimaa vastustavana puolueena.

Ydinvoiman puolustajista Matti Vanhanen ja Mauri Pekkarinen taas puolustavat ja kehuvat omaa esitystään ja ydinvoimaa jokaisessa suorassa lainauksessaan kaikissa jutuissa paitsi Iltalehdessä, jossa heidän paikkansa ottavat Pekka Ravi ja Timo Kalli. (Kuvio 17)

Kuvio 17. Ydinvoimakeskustelun uutisaktoreiden suorat lainaukset ja sitaatin sisältö hallituksen esitystä kohtaan. (sitaattien lukumäärä)

Kun ydinvoimaa vastustavien puheenvuorot keskittyvät näinkin vahvasti keskinäiseen kiistelyyn nousee hallituksen esitys ja sen hyvyys ja ydinvoiman välttämättömyys uutisjuttujen keskeiseksi viestiksi.

Myös uutisaktoreiden sijoittelu uutisissa tukee hallituksen esitystä. Lähes poikkeuksetta jutut alkavat sillä, että hallituksen edustaja, yleensä Vanhanen tai Pekkarinen, esittelee ja kehuu hallituksen esitystä, kun muiden puolueiden puheenvuorojen aika tulee vasta jutun myöhemmässä vaiheessa. Jutuissa myös hallitus saa useimmiten viimeisen sanan käytettäväkseen.

7 Ydinvoimakeskustelun uutiskehykset

Tässä luvussa tutkin uutisjutuista havaittavissa olevia uutiskehyksiä. Entmanin sekä myös Gamsonin ja Modiglianin opastamana erottelen uutisteksteistä niissä esiintyviä avainsanoja, metaforia, esimerkkejä ja rinnastuksia, fraaseja, iskulauseita ja kuvia sekä tietolähteitä ja lauseiden olemassaoloa tai puuttumista. Tarkastelen ydinvoimakeskustelu-uutisoinnin kehyksiä politiikan journalismin näkökulmasta. Pyrin selvittämään miten keskustelua kehystetään, mikä tai kuka uutisoinnissa nostetaan keskeiseksi ongelmaksi ja millaisia ratkaisuita ongelmaan tarjotaan.

Uutisista on havaittavissa kaksi kehystä, jotka esiintyvät yleisesti eri uutisissa. Olen nimennyt nämä kaksi selkeää kehystä nimillä vallan myötäilyä kehys ja politiikka pelinä kehys. Viitteitä niistä on havaittavissa jokaisessa tutkimassani uutisjutussa. Kolmas uutisista nouseva kehys saa nimen järki vs. tunteet kehys. Luvun lopuksi tarkastelen vielä eri uutisjutuissa ääneen päässeitä uutisaktoreita suhteessa keskustelussa äänessä olleisiin.

7.1 Vallan myötäilyä kehys

Ensimmäisessä, ja selkeästi hallitsevassa kehyksessä, vallan myötäilyä kehyksessä, uutisjutut kehystävät eduskunnan ydinvoimakeskustelua vahvasti hallituksen myötäisesti. Kehys korostaa hallituksen toimintaa ja sen esittämän energiapaketin etuja. Hallituksen asema korostuu myös siinä, että hallituksen ja ydinvoiman vastaiset argumentit jäävät lähes täysin puuttumaan. Tässä kehyksessä hallitusta nostetaan jalustalle ja sen roolia energiapolitiikan uudistajana korostetaan monin eri tavoin.

Tutkituissa uutisjutuissa ydinvoimaa vastustavien ja sitä kannattavien saaman palstatilan voidaan todeta olleen melko lailla tasapuolisesti jakautunutta. Hallituksen tekemiset

nostetaan useimmiten jutun kärkeen, mutta myös ydinvoimaa vastustavat tahot pääsevät esiin. Ratkaisevaa on se, mitä eri osapuolet pääsevät jutuissa sanomaan ja mitä asiaa he pääsevät kommentoimaan.

Vallan myötäilyä kehys ilmenee selkeimmin lähteiden valinnassa, sijoittelussa ja heidän voimasuhteissaan jutun sisällä sekä siinä, mitä he pääsevät jutussa sanomaan. Hallituksen edustajat esiintyvät jutuissa ensisijaisina lähteinä, jotka pääsevät määrittämään keskustelun kulkua. Ydinvoimaa ajavat näkemykset ovat myös useimmiten ainoat itse energiaratkaisua ja ydinvoimaa koskevat näkemykset, jotka jutuissa pääsevät esiin. Ydinvoiman vastustajina keskustelussa esiintyneet poliitikot on joko jätetty kokonaan uutisten ulkopuolelle tai sitten heidän sanomansa liittyy muihin asioihin, kuten toisten puolueiden arvostelemiseen.

Vallan myötäilyä kehys korostaa hallituksen energiaratkaisuesityksen merkittävyyttä Suomelle, sekä hallituksen tekemää hyvää työtä. Merkittävyys käy ilmi esimerkiksi otsikoinnissa, jossa eduskunnan keskustelua kutsutaan vertauskuvallisesti muun muassa paketin sulatteluksi (HS). Esityksen suuruus ja merkittävyys korostuu myös siinä, miten hallituksen jäsenten esiintymistä eduskunnassa kuvaillaan. Turun Sanomat otsikoi ja aloittaa pääjuttunsa leipätekstin vertaamalla hallituksen enemmistön toimintaa metaforisesti pullisteluun. Vertaus rehvakkaaseen lihasten pullisteluun on omiaan luomaan kuvaa voimansa tunnossa olevasta hallituksesta.

Hallituksen enemmistö pullisteli rehvakkaasti tiistaina eduskunnassa... (TS)

Hallituksen toimien erinomaisuus korostuu jutuissa myös muuten. Hallitusta kehuutaan jutuissa suoraan. Kehuja jakavat niin itse hallituksen jäsenet, hallituspuolueiden jäsenet kuin myös oppositiopuolueet ja ydinvoimaa vastustava vihreät. Juttujen mukaan hallitusta muun muassa ”kehuttiin estoitta erinomaisesta työstä”, ”kehuttiin” ja ”kiiteltiin”. Myös hallituksen ilmasto- ja energiapolitiikka saa kehuja.

Kokoomuksen ja keskustan ryhmänvetäjät Pekka Ravi ja Timo Kalli kehuivat estoitta hallitusta ja elinkeinoministeri Mauri Pekkarista (kesk) erinomaisesta työstä. (AL)

Ryhmänvetäjä Eero Heinäluoma (sd) käytti ison osan ryhmäpuheenvuoroa kiittelemällä hallituksen linjauksia.(AL)

Vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja Ville Niinistö aloitti kehumalla hallituksen energia- ja ilmastopolitiikkaa. (IL)

Näillä valinnoilla uutisjutut kehystävät eduskunnassa käytyä keskustelua siten, että hallituksen esitys on onnistunut kaikkien mielestä, jopa ydinvoiman vastustajien.

Matti Vanhasen ja Mauri Pekkarisen esittelemä energiapaketti korostuu myös siten, että se rinnastetaan jutuissa aiemmin esiteltyihin Suomen energiaratkaisuihin. Osoittamalla, että Vanhasen ja Pekkarisen esittelemä ratkaisu on merkittävyydeltään historiassa vertaansa vailla, jutut korostavat hallituksen onnistumista ratkaisussaan.

”Tämä energiaratkaisujen kokonaisuus on ylivoimaisesti suurin koko Suomen energiahistoriassa”. (Matti Vanhanen HS, TS, AL)

Vanhasen lisäksi ydinvoimaa ajavista muista ministereistä Mauri Pekkarinenkin pääsee jutuissa arviomaan energiapaketin etuja. ”Huikea määrä” ja hallituksen sitoutuminen osoittavat, että hallituksen toimet kantavat.

”Se on huikea määrä, mihin tässä ohjelmassa hallitus konkreettisin toimenpitein sitoutuu.” (Pekkarinen, YLE)

Jutuissa myös käytetään pieniä avainsanoja, joilla energiapaketin edut korostuvat entisestään. Kun pakettia on jo keuhuttu yltäkylläisesti, löytyy sanavarastosta vielä yksi

vaihde. Korostamalla, että energiapaketti ”tekee mahdolliseksi jopa” suuret kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset, viestii kehys hallituksen esityksen olevan vertaansa vailla.

Vanhasen mukaan hallituksen energiapaketti tekee mahdolliseksi jopa sen, että Suomi vuoteen 2020 mennessä vähentää kasvihuonepäästöjä 20 prosenttia ja nostaa uusiutuvan energian osuuden 38 prosenttiin. (TS)

Hallituksen esitys saa lisäpontta tässä kehyksessä myös osoittamalla aiempien ratkaisuiden jääneen enemmän tai vähemmän toteutumatta, siis epäonnistuneen. Korostamalla, että tällä kertaa ratkaisut todella tullaan viemään läpi, luodaan kuvaa siitä, että hallitus on tosissaan tämän asian kanssa, ja valmiina todella tekemään töitä asiansa eteen.

Vanhanen korosti, että uusiutuvan energian lisäys ei tule jäämään nyt pelkäksi julkilausumaksi... (TS)

7.1.1 Välttämätön ydinvoima

Vallan myötäilyä kehyksessä myös hallituksen ajamaa ydinvoiman lisärakentamista korostetaan voimakkaasti. Kuten edellä todettua, pääministeri Vanhanen ja elinkeinoministeri Pekkarinen sekä hallituspuolueiden kansanedustajat pääsevät esittelemään jutuissa hallituksen energiapaketin merkittävyyttä useaan otteeseen suorissa lainauksissa.

Vallan myötäilyä kehys esittää hallituksen ajaman ydinvoiman lisärakentamisen ratkaisuna Suomea kohtaaviin haasteisiin. Kuten Entman (1993, 53) toteaa, kehykset korostavat tiettyä ongelmanmäärittystä ja esittävät siihen sitten tietyn

ratkaisusuosituksensa. Tässä kehyksessä ydinvoima esitetään vastauksena ja ratkaisuna moniin ajankohtaisiin ja, etenkin suomalaisille, tärkeisiin energiapolitiittisiin ongelmiin. Ongelmia, jotka ydinvoimalla ratkaistaan, ovat muun muassa ilmastonmuutos ja Kioton ilmastopimuksen vaatimuksien saavuttaminen.

Hallitus lupaa, että kasvihuonekaasujen päästöt vähenevät, energiatehokkuus paranee ja uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta nousee huomattavasti. Samalla luodaan roppakaupalla uusia työpaikkoja. (HS)

”Se (energiapaketti) takaa sen, että Suomi voi aikanaan saavuttaa 80 prosentin päästövähennystavoitteen[...] ” (Matti Vanhanen TS)

Ydinvoima esitetään jopa välttämättömyytenä, jotta uusiutuvan energian käyttöön siirtyminen on mahdollista. Uusiutuva energia esitetään jutuissa energiapaketin päätuotteena ja kiistanalainen ydinvoima vain tuotteena, joka mahdollistaa uusiutuvan käytön. Näin ydinvoiman rakentaminen saadaan välttämättömäksi, vaikka todelliset tavoitteet olisivatkin uusiutuvan energian tuotantomuotojen kehittämisessä.

Energiaministeri Pekkarinen esiintyi eduskunnassa uusiutuvan energian apostolina ja kauppasi kahta uutta ydinvoimalaa paketin pakollisena sivutuotteena. (YLE)

Kehys korostaa myös, että ydinvoimalla päästään eroon riippuvuudesta (venäläisestä) tuontisähköstä, mikä tietenkin suomalaisittain on erittäin merkittävä asia. Pääsy omavaraisuuteen voidaan nähdä myös pääsynä turvalliseen sähkön tuotantoon. Suomalaisten ydinvoimaloiden turvallisuutta halutaan korostaa, etenkin verrattuna venäläisten voimaloiden turvatasoon.

”Ydinvoimapäätös on merkittävä askel pyrittäessä omavaraisuutta

vastaavaan kapasiteettiin.” (Matti Vanhanen , TS)

Uusien ydinvoimaloiden rakentamispäätös tuo myös helpotusta työttömyyteen, kun energiaratkaisuiden myötä syntyy uusia työpaikkoja.

” Tehdyt energiaratkaisut mahdollistavat jopa noin 18-20 miljardin euron kotimaiset investoinnit luoden noin 10 000 uutta työpaikkaa ja piristäen aluetalouksia kautta Suomen.” (Timo Kalli IL)

Kaikkiin näihin ongelmiin hallituksen myötäilyä kehys esittää ratkaisuksi hallituksen energiapakettia ja ydinvoimaa. Kehys tuo ydinvoiman mukanaan tuomat edut esille varmoina asioina ilman minkäänlaista kyseenalaistamista.

Hallituksen edustajien argumentit korostuvat kehyksessä heidän viestiään korostavilla sanoilla kuten luvata, taata, korostaa, julistaa: *Vanhanen ja Pekkarinen yakuuttivat, että sähkön tarve kasvaa lähivuosina (AL), Ydinsähköä tarvitaan, Pekkarinen todisti” (AL), *Hallituspuolueet korostivat tiistaina, että ydinvoiman lisärakentaminen on välttämätöntä... (HS).* Näillä sanomaa vahvistavilla avainsanoilla luodaan kuvaa siitä hyvästä, jonka ydinvoima Suomelle tulee tuomaan.*

7.2 Poliitikka pelinä kehys

Kolmas ydinvoimakeskustelun uutisoinnista nouseva kehys noudattelee Pitkäsen (2009, 81-82) esiin nostamaa ”horse race -journalismia”, jossa huomio kiinnittyy asiakysymysten sijaan puolueiden kilpailuasetelmiin. Olen nimennyt tämän kehyksen poliitikka pelinä kehukseksi. Poliitikka pelinä kehys on varsin yleisesti havaittavissa eri tiedotusvälineiden jutuissa ja siinä korostuvat puolueiden ja poliitikkojen välinen naljailu ja toimien kyseenalaistaminen.

Politiikka pelinä kehys ilmenee uutisjutuissa selkeimmin siinä, että poliitikkojen toistensa toimia kyseenalaistavat ja arvostelevat puheenvuorot on nostettu uutisjutuissa merkittävään asemaan, huomattavasti merkittävämpään kuin esimerkiksi ydinvoimaa vastustavat kommentit, joita uutisista löytyy vain harvakseltaan. Näin itse keskustelu ydinvoimasta ja hallituksen esittelemästä energiapaketista jää uutisjutuissa usein poliitikkojen kinastelun ja syyttelyn jalkoihin. Tässä kehyksessä esiintyviä avainsanoja ovat muun muassa kiusata (TS), piikitellä (AL), hiostaa (AL) ja leukaila (AL).

Sdp tukee ydinvoimaa, mutta piikittelee sen kalleutta veronmaksajille. (AL)

Oppositio kiusasi ydinvoimakäännäisiä (TS)

Kutsumalla keskustelua piikittelyksi, kiusaamiseksi, hiostamiseksi ja leukailuksi kehys viestii lukijalle keskustelun kulkeneen suurelta osin siten, että keskustelussa huomio keskittyi henkilöiden kinasteluun asiakeskustelun sijasta. Samalla lukija ymmärtää poliitikkojen toimineen kyseenalaisella tavalla, mistä sitten heitä on syytä kiusata tai piikitellä.

Tässä kehyksessä nousee esiin se, että ydinvoimaa voimakkaasti puolustamassa ja monisanaisesti perustelemassa olevat ministerit ja kansanedustajat ovat aiemmin olleet puhumassa ydinvoimaa vastaan. Sen sijaan, että keskustelusta tyydyttäisiin uutisoimaan itse asiaan liittyvistä tekijöistä, ruotimaan ydinvoimapäätöksen etuja ja haittoja monelta kantilta, uutisoinnissa keskityttiin laajalti puolueiden kinasteluun ja toistensa arvosteluun. Puheet takinkäännöstä ja periaatteiden myymisestä (HS) viestivät siitä, että poliitikkojen sanaan ei välttämättä voi luottaa, vaan heidän mielipiteensä muuttuvat aina tilanteen sitä vaatiessa.

Kansanedustaja Minna Sironö (vas) halusi tietää miten Niinistö ja keskusta selittävät takinkäännön äänestäjille. ”Periaatteet voi myydä vain kerran”, hän sanoi. (HS)

Paavo Arhinmäki (vas) muistutti, että Vanhanen ja elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen (kesk) äänestivät edellisen kerran eduskunnassa ydinvoimaa vastaan.(TS)

Kehyksessä myös kyseenalaistetaan tapa, millä esillä olevaan energiapakettiin on päädytty. Energiapaketin valmistelun kutsuminen lehmänkaupoiksi on viesti kulissien takaisesta pelistä ja siitä, ettei päätöksenteko ole ollut välttämättä kovin avointa ja läpinäkyvää.

”Nyt riski on, että luodaan erilaisten lehmänkauppojen jälkeen pahanlaista menoautomaattia, jossa maksumieheksi joutuvat tavallinen palkansaaaja ja eläkeläiskotitalous.” (Eero Heinäluoma, MTV3)

Turun Sanomien juttu nostaa myös esiin vihreiden epäilyksen siitä, että hallituksessa olisi tarkoituksella vääristelty asiantuntijoiden sähkönkulutusarvioita, jotta ydinvoimaratkaisu saataisiin vaikuttamaan paremmalta. Viittaus lobbauksen merkitykseen päätöksiä tehtäessä ja Pekkarisen puheet manipuloinnista tuovat myös mieliin kulissien takana käytävän poliittisen pelin.

”Hallitus muutti työ- ja elinkeinoministeriön virkатыönä tehtyä ja asiantuntijatiетoon pohjautuvaa sähkönkulutusarviota metsäteollisuuden lobbauksen perusteella”, Niinistö sanoi. (TS)

Pekkarinen tulistui lobbaussytöksistä. (TS)

Pekkarinen kielsi ehdottomasti, että sähkönkulutusarviota olisi mitenkään manipuloitu tai että hallitus olisi painostuksen alaisena mitoittanut sähkönkulutusarvionsa uudelleen.(TS)

Vaikka jutussa Pekkarinen ”ehdottomasti kieltää” kulutusarvion manipuloinnin, jo asian esiin nostaminen ohjaa ajatuksia siihen suuntaan, että manipulointia on mahdollisesti tehty. Näin usko politiikkaan ja poliitikkojen rehellisyyteen horjuu.

Politiikka pelinä kehyksessä puolueiden välinen kiistely korostuu ja itse energiapakettia koskeva asiakeskustelu jää taustalle. Puolueiden toisilleen suuntaama nokittelu ohjaa huomion täysin sivuraiteille, ja kun uutiset välittävät tätä suuren osan lyhyestä uutisjutusta ohjaa se yleisön tulkintaa tilanteesta poliittisen pelin ja puolueiden kilpailun suuntaan itse ydinvoiman lisärakentamisen eduista ja haitoista. MTV3:n uutisessa uutisaktorit, Heinäluoma ja Niinistö puhuvat suoraan toisilleen ilman toimittajan väliin tuloa ja kinastelu ja nokittelu tulevat selkeämmin esiin.

”Kaiken huippu on, että istuva työministeri, jonka pitäisi olla huolissaan suomalaisen työn ja hyvinvoinnin tarvitsemasta energiasta marssii mielenosoituksessa omaa hallitustaan vastaan.” (Heinäluoma MTV3)

”En usko, että vihreiden ensisijaisesti kannattaa ottaa neuvoja sellaiselta puolueelta ja edustaja Heinäluomalta, joka innokkaasti kannattaa ydinvoimaa, vastustaa uusiutuvan energian tukipakettia, ja kun vielä huomioi, mitä puolue on tänään todennut Kreikka-paketin hyväksymisestä, niin se antaa surullisen kuvan sosiaalidemokratian tilasta Suomessa.” (Niinistö MTV3)

Tässä kohtaa poliittinen kinastelu nousee esiin myös kuvallisesti, kun Niinistön suomissa sosialidemokraatteja kuvaa avataan sen verran, että viistosti Niinistön edessä istuva Eero Heinäluoma nähdään pyörittelevän päätään Niinistön sanomisille.

7.2.1 Vihreä ajojahti

Politiikka pelinä kehys nousee erityisesti esiin siinä, miten Vihreää puoluetta käsitellään jutuissa. Jokaisessa käsitellyssä jutussa eduskunnan ydinvoimakeskustelua kehystettiin niin, että keskusteluissa syyttävä sormi kohdistui yhteen puolueeseen, vihreisiin. Vihreästä puolueesta tehdään ydinvoimakeskustelun syntipukki niin ydinvoiman kannattajien kuin sen vastustajienkin piirissä.

Avainsanoja, joita uutisissa esiintyy vihreistä puhuttaessa, ovat pilkka, arvostelu, tasapainoilu ja hiostaminen, jotka kaikki ovat omiaan suuntaamaan tulkintaa keskustelusta suuntaan, joka on ominaista politiikka pelinä kehykselle. Vihreä ajojahti nousee esiin heti juttujen kärkeen lehtijuttujen otsikoissa (IL) kuin televisiouutisten juonnoissa (YLE, MTV3), kuvissa ja itse uutisjuttujen sisällössä.

Vihreiden tilanne korostuu jutuissa monin tavoin niin toimittajan toimesta kuin suorissa lainauksissakin. Vihreiden tilannetta kuvaillaan värikkäin ilmauksin. Ilmaukset kuten ”laittoi vihreät maan rakoon” (HS), ”puolue joutui opposition pilkkaamaksi” (HS), ”vihreiden toiminta hallituksessa herätti eduskunnassa ankaraa arvostelua” (YLE), ”vihreiden osalta ydinvoimakeskustelu oli melkoista tasapainoilua”(HS) ja ”pilkka oli raakaa” (HS), viestivät siitä, että energiapaketikeskustelussa keskityttiin suurelta osin toisten puolueiden arvosteluun ja kilpa-asemien virittelyyn. Vihreitä myös ”hiostettiin” ja he joutuivat ”silmätikuiksi” (YLE). Näillä keinoilla myös vihreiden toiminnasta hallituksessa välitetään vahvasti epäasiallista viestiä.

Kehuja Arhinmäki ei vihreille silti jakanut. Demariedustajien tavoin hän hiosti hallituksessa istuvaa ydinvoiman vastustajaa.(AL)

Ydinvoimakeskusteluun silmätikuksi päätyivät sitkeästi hallitusvallasta kiinni pitävät, mutta hallitusta vastaan kamppailevat vihreät. (YLE)

Pahimmillaan vihreitä syytetään jopa, epäsuorasti tosin, ydinvoiman lisärakentamisen mahdollistamisesta. Vihreitä verrattiin metaforisesti suojalehteen, jonka ansiosta hallituksen oli mahdollista kääntyä ydinvoimamyönteiselle kannalle. Kasvikuntaan viittaava metaforinen ilmaus jatkaa vihreiden toiminnan arvostelua ja samalla itse asian, energiapaketin ja ydinvoiman, käsittely unohtuu toissijaiseksi aiheeksi, kun tärkeämmäksi aiheeksi nostetaan syntipukin löytäminen.

Vihreät toimivat hallituksessa suojalehtenä sille, että aikaisemmin ydinvoimakriittiset puolueet ovat voineet kääntää takkiaan. (Paavo Arhinmäki MTV3)

Syyttelevää mielikuvaa keskustelusta luodaan myös irrottamalla vihreiden Ville Niinistön puheita asiayhteyksistä, pätkimällä niitä ratkaisevista kohdista tai jättämällä niitä kokonaan julkaisematta.

Kuvallisesti vihreä ajojahti näkyy murjottavina vihreinä, joita koko muu eduskunta, hallitus- ja oppositiopuolueet, ydinvoiman vastustajat ja kannattajat, suomivat. (TS, YLE, MTV3) Turun Sanomien kuva Anni Sinnemäestä Paavo Arhinmäen puhuessa yhdistettynä siihen, että jutun tekstiosiossa Arhinmäki, ydinvoiman vastustamisen sijaan, ainoastaan arvostelee vihreitä luo kuvan, jossa Arhinmäki sätti vihreitä puheenvuoronsa ajan.

7.3 Järki vs. tunteet kehys

Järki vs. tunteet kehyksen nimi juontaa juurensa siitä, miten eri tavalla ydinvoiman kannattajat ja sen vastustajat jutuissa esitetään. Siinä missä hallitus ja sen energiaesitys nousevat korostettuun asemaan uutisjutuissa, ydinvoimaa vastustavat tahot esitetään eri

tavoin. Hallituksen ydinvoima- ja energianäkemyksille ei aseteta uutisjutuissa juuri minkäänlaista vastakehystä. Ydinvoimaa vastustavat näkemykset pääsevät kunnolla esiin ainoastaan Helsingin Sanomien jutussa ja siinäkin ohimennen.

Järkeä vs. tunteet kehys rakentuu siten, että se esittää ydinvoimaa puoltavat tahot (hallituksen enemmistö) esittämässä järkeviä, perusteltuja argumentteja, jotka puoltavat ydinvoiman lisärakentamista ja esittelevät ydinvoiman tuomia etuja Suomelle. Argumentteja tukemassa esitetään lukuja, jotka tuovat uutisointiin asiantuntevan tunnun. Vastaavasti ydinvoimaa vastustavat tahot (pääasiassa vihreät) esitetään jutuissa vetoamalla tunteisiin ilman perusteltuja mielipiteitä, tai vastaavasti äänekkäinä mielenosoittajina, joilla ei ole järkeviä perusteluita.

Ydinvoimaa puoltaville argumenteille ei saada vastineita, vaikka sellaisia eduskunnan keskustelussa esitettiin taajaan. Ydinvoimasta ei synny uutisissa keskustelua, missä hallituksen näkemyksiä kyseenalaistettaisiin. Jutuissa ydinvoiman vastustajien puheenvuorot eivät kohdistu ydinvoimaan tai sen vastustamisen argumentointiin, vaan muiden puolueiden ja poliitikkojen tekemisten arvosteleminen. Tämä vaikuttaa viestien vastaanottamiseen, kun yleisö vastaanottaa yhden tulkinnan olemassa olevasta informaatiosta ja saavat haltuunsa vain vähän tai vertailukelvotonta vaihtoehtoista tietoa. Näin jonkin kehysten tuottamat tulkinnat muodostuvat yhtä lailla tiedon viestiin sisällyttämällä kuin myös poisjättämällä (Entman 1993, 54).

Ydinvoiman kannattajat, eli pääasiassa hallituspuolueen jäsenet, pääsevät kertomaan järkeviä, jo tämän tutkimuksen aiemmissa luvuissakin mainittuja ja edellä esiteltyjä, perusteluita sille, miksi ydinvoiman lisärakentaminen on kannattavaa. Tämä tapahtuu usein suorissa lainauksissa, joissa yleensä joko Matti Vanhanen tai Mauri Pekkarinen perustelevat hallituksen linjauksia. Hallitus puhuu kasvihuonepäästöjen vähentämisestä, työpaikkojen lisäämisestä, sähköntuotannon omavaraisuudesta ja muista järjellä ajatellen tärkeistä asioista ja antaa vielä sanojensa painoksi lukemia laskelmista, joita ovat tehneet.

Vastustajien luonnollisia, järkeen perustuvia vasta-argumentteja, joita myös keskustelussa eduskunnassa käytettiin tiuhaan, voisivat olla ydinonnettomuuden uhat, ydinjätteen loppusijoittamisen ongelmat tai ulkomaisen työvoiman käyttö kotimaisen sijaan. Ainoat hallituksen kyseenalaistavat kommentit sähkönkulutuksen arvioiden oikeellisuudesta hallitus saa tyrmätä omilla sitaateillaan, kuten Turun Sanomien kainalojutussa. Sen sijaan vastustajien julkisuuteen päätyneet argumentit keskittyvät lähinnä ydinvoimakeskustelun tunnepuoleen ja moraaliin (HS), uhoon vastustamisesta (IL, HS) sekä viittauksiin kutsuista taisteluun ydinvoimaa vastaan (HS). Ydinvoiman vastustamista ei juuri uutisjutuissa kuitenkaan päästä perustelemaan millään järkisyyllä.

Niinistö puhui tunteella Suomen kansalle ja tuleville sukupolville moraalista (HS)

Hän vetosi pilkkaajiinsa sen puolesta, että he asettautuisivat hänen kanssaan yhteiseen rintamaan ydinvoimaa vastaan.(HS)

Jutuissa myös esitetään osia eri henkilöiden puheista. Se, mitä uutiseen puheenvuorosta sisällytetään ja mitä jätetään pois vaikuttavat tässä kehyksessä. Esimerkiksi Helsingin Sanomien jutussa vihreiden Ville Niinistön puheesta nostetaan esiin irrallinen lause, jota ensin kuvaillaan vetoavaksi puolustuspuheeksi. Todellisuudessa Niinistö, lainatun osan jälkeen, vain totesi vihreiden tyytyvän eduskunnan ratkaisuun. Irrottamalla sopiva pätkä puheesta se saatiin kuitenkin kuulostamaan erilaiselta.

[...]Ville Niinistön (vihr.) puolustuspuhe oli vetoava. ”Ratkaiseva vaihe on nyt, tässä talossa, kansanvallan korkeimmassa päättävässä elimessä.” (HS)

Ydinvoiman vastustajat kuvataan myös aktiivisesti mielenosoittajina – sekä eduskunnassa että sen ulkopuolella – joilla ei niinkään ole järkisyytä vastustamiselleen. Tällä tavoin hallituksen asema järkein perusteluin ydinvoimaa ajavana tahona korostuu, ja ydinvoiman vastustajat leimaantuvat mielenosoittajiksi, aktivisteiksi, joiden keinot

ydinvoimakeskustelussa ovat kyseenalaisia.

Ydinvoiman vastustajat pitivät suurinta mekkalaa. (IL pääkuvan kuvatekstissä)

Iltalehden tapa kuvailla vastustajien toimintaa ”suurimmaksi mekkalaksi” ja keskustelun kulkua ”perinteiseksi menoksi”, jossa äänessä olivat lähinnä ydinvoiman vastustajat, on omiaan lisäämään mielikuvaa äänekkäistä, mutta vähän asiaa omaavista ydinvoiman vastustajista. Sana mekkala viestii epäasiallisesta käytöksestä, melusta, joka ei kuulu arvokkaaseen tapahtumaan, kuten eduskunnan keskusteluun.

...esitys [...] otettiin eduskunnassa vastaan perinteisin menoin. Äänessä olivat lähinnä ydinvoiman vastustajat. (IL)

Kuvallisesti järki vs. tunteet kehys nousee selkeästi esiin Turun Sanomissa ja myös Iltalehdessä. Turun Sanomien neljästä kuvasta koostuvassa kombinaatiossa ensimmäisessä kuvassa Mauri Pekkarinen keskustelee kollegansa kanssa salissa. Molempien huulilla on havaittavissa hymynkare, ja toisen edustajan voisi kuvitella onnittelevan Pekkarista energiapaketista. Viereisessä kuvassa salin lehtereillä istuu kaksi henkilöä, joista toisen päästä pylvään takana seisovan henkilön käsi on juuri ottamassa Mauri Pekkarista esittävää naamaria. Molempien hahmojen ilmeet ovat varsin myrtyneet. Tämän kuvan alla Matti Vanhanen puhuu puhujanpöntössä ja taustalla näkyvät muut ministerit siististi rivissä istumassa. Neljännessä kuvassa vihreiden Anni Sinnemäki kuuntelee ministeriaitiossa apean näköisenä, kun etualalla Paavo Arhinmäki puhuu puhujanpöntössä.

Kuva pekkarisnaamareissaan esiintyvistä mielenosoittajista eduskunnan lehtereillä, ja heitä ojentavasta turvallisuushenkilöstä, luo mielikuvaa epäasiallisesti käyttäytyvistä ydinvoiman vastustajista. Kontrasti salissa keskusteleviin ydinvoiman kannattajiin on huomattava.

Iltalehden kahdessa pienessä kuvassa ydinvoiman vastustajat kuvataan eduskuntatalon ulkopuolella osoittamassa mieltään ja eduskunnan lehtereillä naamareidensa kanssa. Kuvateksteissä kerrotaan, että: ”Eduskuntatalon edustalla sai osoittaa mieltään Mauri Pekkarinen -naamareissa” ja ”Eduskunnan lehterillä eduskunnan turvallisuushenkilöstö ohjeisti mielenosoittajia: Maurinaamarit jouduttiin riisumaan.”

Iltalehden kuvat ja kuvatekstit viestivät, että eduskuntatalon ulkopuolella mieltään saa vielä osoittaa, mutta salin puolella moiseen ei ole mahdollisuutta, sillä kyseessä on arvokas paikka. Kuitenkin kuvat viestivät, että ydinvoiman vastustajat yrittävät vielä salissakin toteuttaa samaa kaavaa vastustamisessaan. Vaikka kyseessä ovatkin mielenosoittajat, eivätkä ydinvoimaa vastustavat poliitikot, on yhteys selvä: ydinvoiman vastustajat kuvataan tässä kehyksessä mielenosoittajiksi ja aktivisteiksi, jotka käyttävät ”kyseenalaisia” keinoja asiansa edistämiseksi. Samalla hallituksen ydinvoimaa ajavat poliitikot esiintyvät asiallisen hillitysti. Leimaamalla ydinvoiman vastustajat mielenosoittajiksi ja ydinvoimaa vastustavien kansanedustajien argumentit ainoastaan tunneperäisiksi, ja samalla esittämällä sekä kuvallisesti että tekstissä, että ydinvoiman puoltajilla on perustelut kunnossa, kehys osoittaa yleisölle vain ydinvoiman kannattajille olevan järkisyitä perusteluissaan.

Ydinvoiman vastustajat niputetaan yleisesti yhdeksi epämääräiseksi joukoksi. Siinä missä ydinvoimaan ajavat hallituspuolueiden poliitikot esiintyvät ja argumentoivat omalla nimellään, ydinvoimaa vastustetaan nimettömänä joukkona, mikä on entisestään omiaan osoittamaan ydinvoiman vastustajien olemista, ei niinkään organisoituna ja järkevästi argumentoivana ryhmänä, vaan hajanaisena joukkiona, joka huutelee, mitä sylki suuhun tuo.

Vastustajat muistuttivat, että ydinvoimaluvat ovat viime kädessä eduskunnan päätösvallassa, ja kriittisesti asiaan suhtautuvia kansanedustajia on joka eduskuntaryhmässä. (HS)

Monet kiinnittivät huomiota siihen, ettei ydinvoima ole päästötöntä eikä pohjimmiltaan kotimaistakaan, jos polttoaineena käytettävä uraani joudutaan tuomaan ulkomailta. (HS)

Äänessä olivat lähinnä ydinvoiman vastustajat. (IL)

Helsingin Sanomien jutussa Ville Niinistön kerrotaan kutsuneen pilkkaajiaan yhteiseen rintamaan ydinvoimaa vastaan. Näin näkemys ydinvoiman vastustajista repaleisena, epämääräisenä ja erimielisenä joukkona vahvistuu. Niinistön vetoamus voidaan tulkita viimeiseksi yritykseksi saada jotain tolkkua vastustajien toimintaan.

Hän vetosi pilkkaajiinsa sen puolesta, että he asettautuisivat hänen kanssaan yhteiseen rintamaan ydinvoimaa vastaan. (HS)

Niputtamalla vastustajat yhdeksi suureksi joukoksi samalla, kun kannattajat pääsevät argumentoimaan omilla nimillään, kehys voimistaa kuvaa siitä, että kannattajat ovat liikkeellä järkevin perustein, kun taas vastustajien syyt eivät ole perusteltavissa.

7.5 Eduskuntakeskustelun uutisaktorit

Eduskunnan keskustelussa käytettiin yhteensä 90 puheenvuoroa. Yhteensä äänessä oli 63 kansanedustajaa tai ministeriä. Eri tiedotusvälineiden uutisissa ääneen pääsee itse jutuissa 12 poliitikkoa. Näistä valtaosa eli kymmenen on puolueiden ryhmäpuheenvuoroissa esiintyneiden kansanedustajien tai energiapakettia esitelleiden ministerien, kuten

Vanhasen tai Pekkarisen, lainauksia. Ryhmäpuheenvuorojen ulkopuolelta ääneen pääsevät ainoastaan Vasemmistoliiton Minna Sirnö, SDP:n Susanna Huovinen ja vihreiden työministeri Anni Sinnemäki. Tavallisella rivikansanedustajalla ei uutisiin juuri ollut asiaa.

Uutisten yhteyteen irrotetuissa sitaateissa, joita oli jokaisessa lehtiuutisessa, esiintyy näiden lisäksi vielä viisi muuta poliitikkoa. Näistä kaksi sitaattia on irrotettu ryhmäpuheenvuorosta ja kolme on lausuttu ministeriäitiöstä ja ainoastaan yksi on rivikansanedustajan lausumaa. Tuokin kansanedustaja on Keskustan varapuheenjohtaja Timo Kaunisto. Yhteensä uutisiin siis lainattiin 17 poliitikon puhetta, joista kaksi ei ollut ryhmäpuheenvuorosta tai ministerin lausumaa.

Kansanedustajien pääseminen esiin tiedotusvälineissä näyttäisikin vaativan jonkinlaista kiinnostavuutta tiedotusvälineiden silmissä tai ainakin vahvaa poliittista asemaa. Niemi kirjoittaa aikojen muuttuneen poliitikkojen esiinpääsyn suhteen. Toisin kuin vielä 1980-luvulla, jolloin poliitikoilla nähtiin olevan tietynlainen itseisarvo, on 2000-luvulla paikka julkisuudessa selkeämmin ansaittava. Myös eduskuntatyön nauttima huomio tiedotusvälineissä on ollut jyrkässä laskussa. Näin myös yksittäisten kansanedustajien painoarvo on vähentynyt huomattavasti, ellei heillä ole tarjota toimittajille jotakin journalistisesti houkuttelevaa ja toimittajan luomaan uutiseen sopivaa sanottavaa. (Niemi 2009, 166–67) Toisaalta nyt myös poliittiselta merkitykseltään vähäiset mutta viihdearvoa omaavat kuriositeetit voivat saada valtavasti huomiota (Niemi 2009, 167). Tällaisesta on kysymys myös siinä, kun Iltalehti rakentaa koko uutisensa puhemies Sauli Niinistön torkahtelun varaan.

Helsingin Sanomat päästi ääneen eniten eri poliitikkoja, kun sen jutun sisällä esiintyy suorasti tai epäsuorasti kymmenen eri poliitikkoa. Tämän lisäksi jutun viereen nostetuissa sitaateissa on vielä neljän uuden poliitikon näkemys. Vähiten poliitikkoja ääneen päästivät Yle ja MTV3, joiden molempien uutisissa esiintyi neljä poliitikkoa. Tuo vähäisyys selittynee television eroavaisuudella lehteen.

8 Yhteenveto ja johtopäätökset

Olen pyrkinyt tässä tutkimuksessa selvittämään, miten tiedotusvälineet selvisivät tehtävästään eduskunnan ydinvoimakeskustelun uutisoinnissa. Tutkimalla, minkälaisia uutiskehyksiä eduskunnan kevään 2010 ydinvoimakeskustelun uutisoinnista on havaittavissa, olen pyrkinyt, kuten Nieminen ja Pantti kirjoittavat, tekemään näkyviksi illuusiota journalismin objektiivisuudesta (Nieminen & Pantti 2004, 104)

Journalismin tärkeitä tehtäviä demokraattisissa yhteiskunnissa ovat tasapuolisen tiedon välittäminen, informatiivisen kansalaiskeskustelun järjestäminen ja ylläpitäminen sekä valtaapitävien valvominen. Perinteisellä, eduskuntaan, puolueisiin ja lainsäädäntöprosessiin keskittyvällä politiikan journalismilla on erityisen tärkeä rooli ylläpitää julkinen foorumi paikkana, jossa erilaiset yhteiskunnalliset vaihtoehdot kamppailevat paremmuudesta. (Pitkänen 2009, 81) Tärkeistä asioista, kuten ydinvoimasta, päätettäessä monipuolinen kansalaisten informointi on ensisijaisen tärkeää. Suomalaisten sanomalehtien ja televisiokanavien eduskunnan ydinvoimakeskustelun uutisoinnista eriteltyt uutiskehykset osoittavat suomalaisten tiedotusvälineiden uutisoinnin eduskunnan ydinvoimakeskustelusta olleen hyvin samansuuntaista ja itse asiajournalismin puolesta melko yksipuolista. Samat kehykset korostuvat lähestulkoon kaikista analysoiduissa uutisista. Samalla voidaan todeta, että monipuolisen kuvan esittäminen keskustelusta käytettyine monipuolisine argumentteineen ei tiedotusvälineiltä yleisesti onnistunut.

Eri tiedotusvälineiden uutiset keskustelusta olivat melko lailla samankaltaisia. Aamulehti ja Turun Sanomat korostavat ydinvoimapäätöksen olevan käytännössä jo valmis ja Turun Sanomat nostaa myös hallituksen menestyksen jo otsikkoon asti. Eniten keskustelua avaavat Helsingin Sanomien ja Yleisradion uutiset, joissa asiaa käsiteltiin useasta eri näkökulmasta. Muiden tapaan ydinvoiman vastustus jää kuitenkin sivuosaan ja vastustus keskittyy lähinnä uusiutuvan energian hintaan. MTV3:n uutinen taas korostaa kaikkein

voimakkaimmin puolueiden kiistelyä, kun osansa kurasta saavat niin hallitus, vihreät kuin SDP:kin.

Iltalehden uutinen ydinvoimakeskustelusta eroaa täysin omaksi tyyllilajikseen, jossa iltapäivälehtimäisesti uutinen rakentuu yhden henkilön, Sauli Niinistön toimien kuvailun kautta. Tämä on tyypillistä iltapäivälehdille, jotka keskittyvät päivälehtiä selkeämmin suomalaisen poliittisen järjestelmän ja puoluepolitiikan erilaisten yksittäisten tapahtumien kuvailuun ja analysointiin, johon kuuluu olennaisesti myös yksittäisten poliitikkojen edesottamusten arviointi (Berg, Niemi, Pernaa, Pitkänen & Railo 2009, 29)

Jutuissa ääneen pääsevät hallituksen energiapakettia ja ydinvoimaa kannattavat, keskustan ja kokoomuksen, ministerit ja avainkansanedustajat. Jutut rakentuvat heidän esityksensä varaan. Näitä esityksiä ja niiden hyvyttä korostetaan niin toimittajan kuin eri poliitikkojen taholta. Kyseenalaistavat äänenpainot rajoittuvat opposition ”moitteisiin” uusiutuvan energian hinnasta. Ydinvoima kyseenalaistetaan vain sivulauseissa, eikä syitä ydinvoiman vastustamiselle juuri erotella. Ydinvoiman kyseenalaistamisen jälkeen ydinvoiman kannattajat pääsevät seikkaperäisesti kertomaan, miksi ydinvoima on tärkeää tulevaisuudessa.

Ydinvoimaa vastustavien edustajien puheenvuorot ovat myös hyvin esillä. Paavo Arhinmäki ja Ville Niinistö esiintyvät uutisissa vähintäänkin yhtä paljon kuin Mauri Pekkarinen ja Matti Vanhanen. Arhinmäen ja Niinistön esiintyminen kuitenkin rajoittuu lähes yksinomaan puolueiden kiistelyyn, ei hallituksen esitykseen ja ydinvoimaan. Näin kysymys uutisoinnin eri puolia korostaneessa luonteessa ei ole eri näkemyksiä omaavien poliitikkojen nauttiman huomion määrässä, eikä edes sijoittelussa, vaan sen laadussa. Vaikka ydinvoiman vastustajat pääsevät ääneen huomattavan aktiivisesti, heidän sanomakseen jäi toisten puolueiden arvosteleminen. Tässä tutkimuksessa oli myös havaittavissa samoja piirteitä, joita Raittila (2002) havaitsi tiedotusvälineiden ydinjäteuutisoinnissa. Eri näkökulmien välinen dialogi puuttui. Keskustelun virittäminen eri näkökulmien välille uupui lähes täysin.

8.1 Valta puhuu

Vallan myötäilyä kehyksen ilmeneminen jokaisessa kuudessa tutkimassani uutisjutussa on varsin merkittävä huomio vuoden 2010 käydyin suomalaisen ydinvoimakeskustelun kulusta. Tulos tukee vahvasti myös Holmbergin näkemystä, jonka mukaan poliittisen eliitin sisällä hallitus ja vallassa olevat puolueet saavat useimmiten enemmän julkisuutta kuin oppositio (Holmberg 2004, 38). Myös Poliitiikan journalismin tila Suomessa – tutkimuksessa todettiin päivälehtien ja television painottavan politiikan journalismissaan hallituksen työskentelyä, sillä poliittinen valta on keskittynyt enemmistöhallitusten vakiintuessa yhä selvemmin hallitukselle ja ministereille (Berg, Niemi, Pernaa, Pitkänen & Railo 2009, 57). Tämä johtaa siihen, että hallituksen ja hallituspuolueiden näkemykset korostuvat uutisoinnissa. Tämä olikin selkeästi havaittavissa myös eduskunnan ydinvoimakeskustelun uutisoinnissa ja näkyi vallan myötäilyä kehyksen korostumisessa uutisjutuissa.

Kuten Salminen toteaa, tiedotusvälineet omaavat huomattavaa valtaa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Valta perustuu pääasiassa niiden mahdollisuuteen määritellä politiikan julkista agenda valitsemalla päivän uutisaiheet ja kehystämällä yhteiskunnallisia teemoja. Medialla on valta vaikuttaa siihen, kenen ääni kuuluu julkisuudessa, ja kenen käsitteillä yhteiskunnallisista ongelmista keskustellaan. (Salminen 2006, 271, 273) Journalistit ovat portinvartijoita, jotka päättävät, mitkä toimijat saavat puheoikeuden julkisuudessa. Journalistit myös kehystävät tarjolla olevaa tietoa tarjoten tiettyjä näkökulmia todellisuuden tulkintaan (Nieminen & Pantti 2004, 102).

Kehystämällä ydinvoimakeskustelua suurelta osin valtaa, eli hallitusta myötäillen ja ydinvoimaa ja sen tärkeyttä tulevaisuudelle korostaen tiedotusvälineet tekevät hallituksen energiapaketista ja ydinvoimasta hyväksyttävän tai pikemminkin luonnollisen vaihtoehdon. Kuten Kunelius kirjoittaa, tietyn kehyksen toistuminen vaikuttaa yleisön ymmärrykseen ja tietämykseen ja lopulta uutisoinnin yhteneväisyys tekee tietystä

tulkinnasta lähes automaattisen (Kunelius 1997, 129). Ydinvoima muotoutuu uutisoinnissa luonnolliseksi ja itsestään selväksi myös siinä, ettei sitä kyseenalaisteta. Kun tiedotusvälineiden välittämä tieto eduskunnasta on pääasiassa se, minkä varassa kansalaiset ovat ja tekevät arvioitaan ja muodostavat mielipiteitään, on median huomattavan yksipuolinen uutisointi merkittävä huomio.

8.2 Kiistelevät puolueet

Politiikka pelinä kehyksen ja vihreä ajojahti kehyksen laaja esiintyminen tukee tutkijoiden aiempia havaintoja politiikan journalismista Suomessa. Tiedotusvälineiden huomattava puolueiden kilpa-asetelmien korostaminen uutisoitaessa keskustelua, jossa ollaan tekemässä erittäin kauaskantoisia päätöksiä Suomen tulevaisuuteen on oiva esimerkki Pitkäsen (2009, 81-82) esiin nostamasta ”horse race -journalismista”, jossa huomio kiinnittyy asiakysymysten sijaan puolueiden kilpailuasetelmiin, eivätkä politiikan journalismin agendalla enää riitele asiat ja ideologiat vaan ihmiset ja imagot. Myös kaupallinen potentiaali on tärkeä tekijä, mikä määrittää tapaa, jolla politiikan tapahtumia uutisoidaan. Media tarttuu voimakkaasti puolueiden ja poliitikkojen moraalisiin ja eettisiin väärinkäytöksiin, koska ne kiinnostavat massoja ja herättävät voimakkaita tunteita yleisössä. Samalla ne palvelevat tiedotusvälineiden kaupallisia päämääriä. Dramaattisuus, viihdyttävyyys ja puhuttavuus ovat painavia kriteereitä perinteisen asiasisällön rinnalla tai jopa sen haastajina. (Pitkänen 2009, 105-106, Niemi 2009, 168)

Koska tiedotusvälineet keskittyivät välittämään eduskunnasta suurelta osin puolueiden välistä kiistelyä ja syyttelyä jäi itse asia syrjään. Vaikka eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjat ovat kaikkien vapaasti luettavissa eduskunnan verkkosivuilla, ovat tiedotusvälineiden välittämät uutiset kansalaisten pääasiallinen ja tärkein lähde eduskunnan toimista ja päätöksistä. Poliitiikan ja yhteiskunnallisen elämän muuttuessa yhä mediavälitteisemmäksi tiedotusvälineiden rooli kansalaisten tiedonlähteenä, jossa

erilaiset yhteiskunnalliset vaihtoehdot kamppailevat paremmuudesta, on kasvanut. Roolin merkitys vain korostuu, sillä 2000-luvulla kansalaisten ja politiikan toimijoiden vuorovaikutuksesta vastaavat lähes yksinomaan tiedotusvälineet. (Pitkänen 2009, 81) Tiedotusvälineiden tehtävänä on tarjota kansalaisille mahdollisuus saada tietoa ja keskustella poliitikkojen ja politiikkaohjelmien hyvistä ja huonoista puolista. (Pitkänen 2009, 80-81)

Uutisoidessaan eduskunnan ydinvoimakeskustelusta keväällä 2010 tiedotusvälineet keskittyivät ydinvoiman etujen ja haittojen ja eri puolilla puoltavien näkemysten sijaan välittämään kuvaa kiistelevistä puolueista. Samalla suuren yleisön tietämys itse asiasta, ydinvoimakeskustelusta, rajoittui suurelta osin eri puolueiden välisen kinastelun seuraamiseen. Näin itse päätösten tekemisen perustelut ja syyt ja seuraukset jäivät toissijaisiksi asioiksi. Myös kansalaisten mahdollisuus muodostaa oma näkemyksensä ydinvoimasta ja hallituksen energiapaketista eduskunnassa esitettyjen järkevien perusteluiden pohjalta hankaloitui tästä syystä.

Vihreä ajojahti kehyksen korostuminen uutisissa tukee tuota näkemystä. Vihreiden melko rankka syyllistäminen tiedotusvälineissä ydinvoimakeskustelun yhteydessä saattaa olla myös looginen osaselitys vihreiden kevään 2011 eduskuntavaalitappioon. Puolue menetti kolmanneksen paikoistaan eduskunnassa (Mtv3.fi 2011). Koska, kuten todettua, yleisö on erittäin riippuvainen tiedotusvälineistä haaliessaan tietoa eduskunnan päätöksistä ja keskusteluista, ja kun muistetaan ydinvoimakielteisyyden olevan varmasti suuri yhdistävä tekijä vihreiden kannattajien keskuudessa, ei tiedotusvälineiden ryöpytys ole voinut olla vaikuttamatta mielikuviin puolueen toiminnasta.

Joka tapauksessa tehdessään päätöksiä siitä, mitä osia eduskuntakeskusteluista sisällyttää uutisiin ja mitä jättää pois, mitä korostaa ja mitä jättää huomiotta, toimittaja muokkaa erittäin vahvasti sitä kuvaa, minkä yleisö puolueiden ja poliitikkojen toiminnasta saa. Tällä tavalla myös ihmisten mielikuvat poliitikoista ja politiikasta ovat vahvasti median, joko tietoisien tai tiedostamattoman, muokkaamisen kohteena.

Kaivaessaan esiin skandaaleja ja kyseenalaistamalla poliittisia toimijoita, politiikan journalismin voidaan kuitenkin myös nähdä vain toteuttavan tehtävänsä vallan pitäjien tarkkailijana, neljäntenä valtiomahtina. Poliitikkoihin ja politiikkaan erityisen kriittisesti suhtautuva journalismi tarjoaa mahdollisuuksia, mutta se voi sisältää myös riskejä. Mikäli politiikasta välittyy voittopuolisesti kielteinen kuva, voivat kansalaiset vieraantua poliittisesta osallistumisesta entisestään. Tiedotusvälineitä onkin jopa syytetty ihmisten politiikkaa kohtaan kokeman kiinnostuksen laantumisesta, jopa demokratian kriisistä.

Politiikan journalismin viihteellistymisellä ja muuttumisella skandaalihakuseksi on nähty ihmisiä politiikasta vieraannuttavia vaikutuksia. Syöttämällä ihmisille jatkuvasti viestiä siitä, että politiikka on peliä ja esittämällä politiikan ja poliitikot negatiivisessa valossa sekä korostamalla politiikasta viihteellisiä puolia, media on luomassa demokraattista kriisiä, joka ilmenee kansalaisten kiinnostuksen lopahtamisena, huonona tietämyksenä poliittisista päätöksistä ja epäluottamuksena poliitikkoja kohtaan. (Niemi 2009, 170 & Thomas, Cushion & Jewell 2004, 356)

Äänestyspäätösten tueksi ja demokratian uskottavuuden ylläpitämiseksi on tarpeen tarjota kansalaisille kriittisesti asioita tarkastelevaa ja esimerkiksi väärinkäytöksiä paljastavaa uutisointia. Jotta äänestäminen olisi kansalaisen näkökulmasta mielekästä ja järkevää toimintaa, on hänen kuitenkin voitava edes jossain määrin myös luottaa poliitikkoihin ja uskottava politiikalla olevan merkitystä yhteiskunnan rakentamisessa. (Niemi 2009, 170)

Kansalaisten epäusko poliitikkoihin ja politiikkaan itsessään voi toisaalta olla myös yksi kansalaisia aktivoiva tekijä. Näin ainakin, jos tarjolla on jokin taho, joka onnistuu kauppaamaan itseään vaihtoehtona vallitsevalle järjestelmälle. Voidaankin ajatella, että tiedotusvälineet luodessaan kuvaa politiikasta pelinä ja kuvatessaan perinteisiä puolueita ja poliitikkoja negatiivisessa valossa avasivat tietä perussuomalaisten vaalivoitolle kevään 2011 eduskuntavaaleissa. Kun perinteiset puolueet ovat ryvettyneet

tiedotusvälineiden uutisoinnissa, avautui itsensä vaihtoehtona niille markkinoineelle perussuomalaisille mahdollisuus ennätyselliseen vaalivoittoon. Samalla myös kansa aktivoitui äänestämään ja äänestysprosentti nousi korkeimmaksi sitten vuoden 1995 sen ollessa edellisissä, vuoden 2007, vaaleissa sotavuosien jälkeen alhaisin (Hs.fi 2011).

Se, että ydinvoimakeskustelun eduskunnassa viestittiin osassa tiedotusvälineitä olevan merkityksetöntä ja ydinvoimapäätöksen olevan jo selvä, kielii osaltaan eduskunnan kiinnostavuuden laskusta mediassa. Etenkin median kiinnostus uutisoida asiakysymyksistä on ollut laskussa samalla, kun viihteellisempi ja skandaalivetoisempi puoli on päässyt suuremman huomion kohteeksi. Kun huomio eduskunnassa katoaa itse asiasta viihteen helmoihin ja asiakysymyksissä luotetaan entistä enemmän lähteinä ministereihin ja joihinkin johtaviin poliitikkoihin, eduskunnan merkitys tiedotusvälineissä rapistuu. Tällä tavoin luodaan kuvaa siitä, että hallituksen esitykset tuodaan näennäisesti eduskunnan hyväksyttäväksi, vaikka huomion keskipisteessä paistattelevat ministerit ovat todellisuudessa asioista jo päättäneet.

Vaikka käsiteltävänä oleva aihe oli äärimmäisen tärkeä ja koko kansaa koskettava sekä erittäin pitkälle kantavia vaikutuksia mukanaan tuova, eivät tiedotusvälineet innostuneet ottamaan asiasta irti sen enempää, vaan viestivät käsittelyn olevan hyödytöntä. Tämän suuntainen uutisointi saattaa kuitenkin olla omiaan vaikuttamaan kansalaisten uskoon eduskunnan vaikutusmahdollisuuksista poliittisessa päätöksenteossa. Kun yleisölle viestitään, että eduskunnan käsittely on käytännössä turha, koska hallituksen esitys tulee menemään läpi joka tapauksessa, voi yleisön into esimerkiksi äänestämiseen kyseenalaistua.

8.3 Harvat ja valitut

Tutkimustulokset tukevat vahvasti käsitystä siitä, että tavallisen kansanedustajan on erittäin hankalaa saada ääntään kuuluville tiedotusvälineissä. 63:sta eri poliitikon

puheenvuorosta ydinvoimakeskustelussa lehtien sivuilla ja television uutislähetyksissä käytettiin vain 17:ää ja näistä muita kuin ryhmäpuheenvuoroja tai energiapakettia esitelleiden ministerien puheenvuoroja oli vain viisi. Edes eduskunnan keskustelua uutisoidessaan tiedostusvälineet eivät ole halukkaita antamaan niin sanotuille rivikansanedustajille mahdollisuutta esittää asiaansa, vaikka heidän osuutensa puheesta on varsin huomattava. Tutkimusaineistoni uutisjutuissa uutisointi keskittyi asiaa esitelleiden ministerien sekä ryhmäpuheenvuorot pitäneiden eduskuntaryhmien puheenjohtajien ympärillä. Ne harvat rivikansanedustajat, jotka pääsivät ääneen, saivat jutuissa vain pienen tilan.

Edes itse uutisjuttujen yhteyteen irrotettujen irrallisten sitaattien joukosta on vaikea löytää ryhmäpuheenvuorojen ulkopuolisia tai rivikansanedustajien puheenvuoroista löydettyjä asioita. Tämä huomio tukee voimakkaasti Holmbergin esittämää arviota, jonka mukaan riittävän korkeassa asemassa olevan lähteen lausunto on usein uutisarvoinen riippumatta sen todellisesta merkityksestä. Holmberg toteaa, että samalla jotkin toimet, joilla voisi olla paljon suurempi vaikutus ihmisten elämään saattavat jäädä vaille huomiota. (Holmberg 2004, 38) Näin samalla myös valtaapitävien ja kiinnostavien poliitikkojen esittämät näkemykset ja näkökannat myös energiakeskustelussa pääsivät paremmin esille kuin niin sanottujen rivikansanedustajien.

Yksi uutisoinnin persoonavetoisuutta selittävä tekijä löytyy Niemen mukaan taloudellisista realiteeteista. Kun kiire ja hektinen työtahti ovat toimituksissa arkea, saattaa mahdollisuus laatia asiapohjalta ponnistavaa ja poliitikkojen tarjoamiin politiikkavaihtoehtoihin kriittisesti tarttuvaa journalismia heikentyä. Ilmeiden, sutkausten ja pukeutumisen arviointi on yksinkertaisesti helpompaa ja nopeampaa. (Niemi 2009, 169–170) Tämä voisi osaltaan olla selittämässä myös sitä, miksi ydinvoimakeskustelun uutisoinnissa keskityttiin niin vahvasti juuri ryhmäpuheenvuorojen lainaamiseen. Valmiiksi kirjoitettujen ja mietittyjen tekstien käyttö on nopeampaa, helpompaa ja yksinkertaisempaa kuin spontaanien, kiihkeässä keskustelussa esitettyjen sanailujen kääntäminen uutistekstiksi. Näin toimiessaan tiedotusvälineiden edustajat kuitenkin

yksipuolistavat poliittista keskustelua, kun puolueiden viralliset kannat ovat lähes ainoita, jotka pääsevät esiin. Tämä myös on omiaan tappamaan keskustelun esiin nousemisen, mikä oli havaittavissa myös tässä tutkimuksessa käsitellyssä uutisoinnissa. Kun uutisaiheena ovat eduskunnan keskustelu, täysistunto, olisi yleisön kannalta suotavaa, että tuota keskustelua käytäisiin myös tiedotusvälineissä, eikä uutisointi perustuisi pelkästään hallituksen esityksen raportointiin ja puolueiden välisiin kilpavarusteluihin.

Tällä tavoin toimiessaan tiedotusvälineet kuitenkin henkilöivät voimakkaasti politiikan julkisuutta, kun edes eduskunnan keskustelusta eivät pääse julkisuuteen kuin puolueiden johtohahmot kiehtovan kinastelun kautta. Myös poliitikkojen muuttuminen julkisuuden henkilöiksi on nähty vaikuttaneen poliitikkojen luotettavuuteen. Uutispäivä Demari kirjoittaa verkkosivuillaan, että politiikkaan ja poliitikkoihin kohdistuva luottamus on aiheutunut pidemmän päälle poliitikkojen muuttumisesta julkisuuden henkilöiksi. Kun poliitikot tunnetaan enemmän persoonansa ja toilailujensa kuin poliittisen työnsä kautta, kärsii kansalaisten luottamus. (Demari.fi 2010)

Juho Rahkonen totesi tutkimuksessaan journalismin tehtävien ydinvoimakysymysten raportoinnissa muuttuvan, kun kysymys etenee eduskunnan käsittelyyn saakka. Hänestä eduskuntakäsittely ja sitä edeltävä lobbaus ovat journalistille suuri haaste ja näytön paikka, sillä ihmisille pitää kertoa mahdollisimman laajasti ja yksityiskohtaisesti, miten tällaisesta mittavasta, koko kansan elämään jollain tavalla vaikuttavasta hankkeesta päätetään. (Rahkonen 2002, 73)

Tässä tutkimuksessa esiin tulleita eduskunnan ydinvoimakeskustelun kehystämisen tapoja tarkastellessa täytyy todeta, että tiedotusvälineet eivät onnistuneet tarjoamaan kansalle kattavaa, monipuolista ja yksityiskohtaista tietoa siitä, mitä ja miten asioista eduskunnassa päätettiin. Samaan hengenvetoon täytyy kuitenkin todeta, että tässä tutkimuksessa tarkastelussa oli vain yhden keskustelun uutisointi, joten kovin laajaa yleistystä suomalaisten tiedotusvälineiden toiminnasta ei tästä voida vetää. Myöskään internet julkaisuja ei pidä unohtaa, sillä internet-uutisoinnissa keskusteluja on mitä

luultavimmin käsitelty laajemmin kuin mitä lehtien sivuille on mahtunut. Paperilehdet ja televisiokanavien pääuutislähetykset ovat kuitenkin ne foorumit, jotka keräävät suurimman yleisön, joten suurelle yleisölle uutisointi eduskunnan ydinvoimakeskustelusta oli yksipuolista ja puolueiden kiistelyä korostavaa.

Se, että tiedotusvälineiden uutisjutuista oli havaittavissa kehyksiä, jotka tuovat ydinvoimakeskustelua esiin vain tietyiltä kanteilta ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yleisö välttämättä tekisi uutisista samoja tulkintoja. Entmanin mukaan mikä tahansa yksittäinen, vaikeastikin huomattava näkemys voi korostua tekstissä, jos se sopii yhteen vastaanottajan arvomaailmassa vallitsevan mallin kanssa. Näin, koska tiedon korostuminen syntyy tekstin ja vastaanottajan yhteisvaikutuksesta, tutkijoiden teksteistä huomaamat kehykset eivät välttämättä vaikuta yleisöön luullulla tavalla. (Entman 1993, 53) Se, miten ydinvoimakeskustelun uutisointi on mahdollisesti vaikuttanut kansalaisten ydinvoimanäkemyksiin, on kuitenkin toisen tutkimuksen aihe.

9 Lähdeluettelo

Akhawan-Majid, Roya & Ramaprasad, Jyotika. 2000. Framing Beijing. Dominant Ideological Influences on the American Press Coverage of the Fourth UN Conference on Women and the NCO Forum. *Gazette* 62:1, 45-59.

Bennett, W. Lance. 1996. An Introduction to Journalism and Representations of Politics. In *Political Communication* 13, 373-384.

Berg, Laura, Niemi, Mari K., Pernaa, Ville, Pitkänen, Ville ja Railo, Erkka. 2009. Poliitiikan julkisuuden perusvirta. Teoksessa Pernaa, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville.(toim.) 2009. Poliitiikan journalismin tila Suomessa. Painosalama: Turku.

D'angelo, Paul. 2002. News Framing as Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman. *Journal of Communication* 52:4, 878-888.

Forceville, Charles. 1994 Pictorial Metaphor in Advertisements. *Metaphor and Symbolic Activity* 9(1):1-39.

Galtung, Johan & Ruge Holmboe, Mari. 1965. The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*. 2:1, 64-91.

Gamson, William & Modigliani, Andre. 1989. Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power. A Constructivist Approach. *The American Journal of Sociology* 95:1, 1-37.

Gitlin, Todd. 2003. *The whole world is watching: mass media in the making & unmaking of the New Left*. University of California Press: Berkeley.

Holmberg, Jukka. 2004. Etusivun politiikkaa. Yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehtiutisissa 1987-2003. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä.

Hämäläinen, Unto. 2010. Kyllä kiitos. Eduskunta sanoo tutun sanaparin, kun se keväällä äänestää uusien ydinvoimaloiden rakentamisesta. Ydinvoimalla torjutaan nyt ilmastonmuutosta, mutta uhat ovat entiset. Helsingin Sanomat Kuukausiliite 4/2010.

Horsti, Karina. 2005. Vierauden rajat: monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa. Tampere University Press: Tampere.

Jabukowicz, Andrew & Palmer, Rob. 2002. Framing Suharto. Gazette 64:2, 199-213.

Jarti, Tuija. 2010. Suomalaiset arvottamassa ydinvoima- ja uraanitaloutta. Ydinvoima- ja uraanikaivosasenteiden tarkastelua moraalitaloudellisesta näkökulmasta. Pro gradu – tutkielma. Yhteiskunta ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto.

Kantola, Ismo. 2004. Ydinvoimakeskustelun sähköinen kielipeli. Teoksessa Kojo Matti (toim.). Ydinvoima, valta ja vastarinta. Like. Helsinki.

Kojo, Matti. 2004. Yhteenvedo. Teoksessa Kojo Matti (toim.). Ydinvoima, valta ja vastarinta. Like: Helsinki.

Kunelius, Risto. 1997. Viestinnän vallassa. WSOY: Helsinki.

Lammi, Harri. 2004. Tarinat kovasta ytimestä. Teoksessa Kojo, Matti (toim.). Ydinvoima, valta ja vastarinta. Like: Helsinki.

Litmanen, Tapio. 2009. The transillumination of Finnish Nuclear policy: Seeking a Shortcut to a Low Carbon Society. Teoksessa Kojo, Matti & Litmanen, Tapio (toim.).

Renewal of Nuclear Power in Finland. Palgrave MacMillan: London.

McNair, Brian. 1998. The Sociology of Journalism. Arnold: London; New York.

Niemi, Mari K. 2009. Mitä henkilövalintojen uutisointi kertoo toimittajien odotuksista? Teoksessa Perna, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville (toim.). 2009. Poliittikan journalismin tila Suomessa. Painosalama: Turku

Nieminen, Hannu ja Pantti, Mervi. 2004. Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Vastapaino: Tampere.

Nissinen, Jouni. 2004. Valtavirran vastavirta. Teoksessa Kojo, Matti (toim.). Ydinvoima, valta ja vastarinta. Like: Helsinki.

Norris, Pippa. 1997. News of the World. Politics and the press: the news media and their influences. Pippa Norris (editor). L. Rienner Publishers: Boulder, Colorado.

Perna, Ville ja Niemi, Mari K. 2009. Tutkimuskohteena poliittikan journalismi. Teoksessa Perna, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville (toim.). 2009. Poliittikan journalismin tila Suomessa. Painosalama: Turku.

Pitkänen, Ville. 2009. Poliittikan journalismin yhteiskunnallinen tehtävä. Teoksessa Perna, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville (toim.). 2009. Poliittikan journalismin tila Suomessa. Painosalama: Turku.

Puhakka, Sirpa. 1993. Poliittikan tekstistä journalismin tekstiksi. Tiedotustutkimus 4/1993: 44-56.

Puhaka, Sirpa ja Ridell, Seija. Poliittikkaa ja Poliittikka Uutisissa: hallitus, oppositio ja Helsingin Sanomat. Teoksessa Luostarinen, Heikki, Kivikuru, Ullamaija ja Ukkola,

Merja (toim.). Sopulisilppuri: mediakritiikin näkökulmia. Helsingin yliopisto, Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus: Lahti.

Reese, Stephen. 2001. Understanding the Global Journalist: a Hierarchy-of-Influences approach. *Journalism Studies* 2(2): 173-187.

Ridell, Seija. 1990. Miten uutinen puhuttelee? Uutisen ja yleisön tarkastelua diskursiiviselta kannalta. Tiedotusopin laitoksen julkaisuja, sarja A 63. Tampereen yliopisto: Tampere.

Schudson, Michael. 2003. *The Sociology of News*. W. W. Norton & Company: New York.

Siimes, Iida. 2004. Alkusanat 6-10. Teoksessa *Ydinvoima, valta ja vastarinta*. 2004. Kojo Matti (toim.). Like: Helsinki.

Sänkiäho, Risto & Rantala, Harri. 1988. *Ydinvoima ja yhteiskunta*. Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos. Sarja A:57. Tampereen yliopisto.

Tuchman, Gaye. 1978. *Making News: A Story in the Construction of Reality*. Free Press: New York.

Thomas, James, Cushion Stephen ja Jewell John. 2004. Stirring up apathy? Political disengagement and the media in the 2003 Welsh Assembly elections. *Journal of Public affairs*. 4(4): 355-363)

Vettenranta, Soilikki. 1997. *Making sense of Chernobyl Nine Years After: TV News Reception Study of the Environment Disaster*. Department of Education. University of Trondheim.

Väliverronen, Esa. 1996. Ympäristöuhkan anatomia. 1996. Vastapaino: Tampere.

Wu, Wei, Weaver, David and Johnson, Owen V. 1996. Professional Roles of Russian and U.S. Journalists: a Comparative Study. *Journalism and Mass Communication Quarterly*. 73(3): 534-548.

Internetlähteet

Demari.fi. 2010. Luotto poliitikkoihin pohjalukemissa. Demari. 21.7.2010.

<http://www.demari.fi/arkisto?id=11589> (Luettu 8.5.2011)

Eduskunta.fi. 2010. Ydinvoiman lisärakentamisen käsittely eduskunnassa. Eduskunta.

<http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/eduskunta/ajankohtaista/ydinvoima.htx> (käytetty 21.11.2010)

Eduskunta.fi Täysistunto. Eduskunta.

<http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/eduskunta/tervetuloa/taysistunto.htx> (Luettu 25.2.2011)

Energia.fi. 2009. Suomalaisten energia-asenteet. Energiateollisuus.

<http://www.energia.fi/fi/julkaisut/energia-asennetutkimukset/suomalaisten%20energia-asenteet%202009.html> (Luettu 7.2.2011)

Energia.fi. 2009b. Saksan ydinvoimalaitoksille jatkoaikaa. Energiateollisuus. 28.9.2009.

<http://www.energia.fi/fi/ajankohtaista/energiiauutisia/saksan%20ydinvoimalaitoksille%20jatkoaikaa.html> (Luettu 7.2.2011)

HS.fi. 2010. Saksa aikoo pidentää ydinvoimaloidensa käyttöaikaa. Helsingin Sanomat.

6.9.2010.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Saksa+aikoo+pident%C3%A4%C3%A4+ydinvoimaloidensa+k%C3%A4ytt%C3%B6aikaa/1135259925840?ref=rss> (Luettu 7.2.2011)

HS.fi. 2011. Äänestysprosentti oli 70,4. Helsingin Sanomat. 17.4.2011.

<http://www.hs.fi/politiikka/artikkeli/%C3%84%C3%A4nestysprosentti+oli+704/1135265476169> (Luettu 11.5.2011)

Mtv3.fi. 2011. Katainen: toivon malttia ydinvoimakeskusteluun. MTV3. 13.3.2011.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/2011/03/1289653/katainen-toivon-malttia-ydinvoimakeskusteluun> (Luettu 8.5.2011)

Mtv3.fi. 2011b. Soininvaara ei syytä Sinnemäkeä vihreiden tappiosta. MTV3. 18.4.2011.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/vaalit/index.shtml/arkistot/kotimaa/2011/04/1314845/soininvaara-ei-syyta-sinnemakea-vihreiden-tappiosta>. (Luettu 8.5.2011)

Nuclearpowerdaily.com. 2011. Japan crisis could slow global nuclear development:

IEA. Nuclear Power Daily. 15.3.2011.

http://www.nuclearpowerdaily.com/reports/Japan_crisis_could_slow_global_nuclear_development_IEA_999.html (Luettu 8.5.2011)

Tem.fi. 2010. Ydinenergia. Työ- ja elinkeinoministeriö.

<http://www.tem.fi/index.phtml?s=183> (Luettu 7.2.2011)

Uusifuomi.fi. 2011. Ydinvoima: Saksalta sulkupäätös. Uusi Suomi. 15.3.2011.

<http://www.uusisuomi.fi/ulkomaat/110239-ydinvoima-saksalta-sulkupaatos>. (Luettu 16.4.2011)

Vihreälanka.fi. 2011. Namibia siirtyy ydinaikaan Suomen tuella. Vihreälanka.

14.1.2011.

<http://www.vihrealanka.fi/uutiset/namibia-siirtyy-ydinaikaan-suomen-tuella>. (Luettu 7.2.2011)

Vihreät.fi. 2011. Sinnemäki Japanin ydinvoimaonnettomuuden seurauksista: Seuraavan hallituksen sitouduttava ydinvoimattomuuteen. Vihreät. 15.3.2011.

<http://www.vihreat.fi/node/6610> (Luettu 8.5.2011)

World-nuclear.org. 2010. Nuclear energy in Sweden. World Nuclear Association.

<http://www.world-nuclear.org/info/inf42.html> (Luettu 7.2.2011)